En Güzel Özbek Masalları

Doç. Dr. Selahittin TOLKUN

kiremit
ÇOCUK VE GENÇLİK YAYINLARI

En Güzel Özbek Masalları

Doç. Dr. Selahittin TOLKUN

kiremit
çocuk ve gençlik yayınları

YEDİ KİREMİT YAYINLARI

EN GÜZEL ÖZBEK MASALLARI

Doç. Dr. Selahittin TOLKUN

Copyright © Bu kitabın Türkiye' deki her türlü yayın hakkı Eğitim Kitabevi Yayınlarına aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Yedi Kiremit Yayınları ® Eğitim Kitabevi'nin Tescilli Markasıdır.

Dizgi & Kapak Tasarımı
EĞİTİM YAYINEVİ
DİZGİ BİRİMİ

Baskı-Cilt
DİZGİ OFSET
Matbaacılar Sit. 10451. Sk. No:4
Tel: 0332. 342 00 05 - 342 07 42
Karatay/KONYA

T. C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 14824

Eylül - 2014
ISBN: 978-605-5176-61-7

EĞİTİM KİTABEVİ
Rampalı İş Merkezi Kat: 1 No: 121
Tel.&Fax.: (0.332) **351 92 85** • Meram / KONYA
e-mail: egitimkitabeviyay@hotmail.com

internetteki kitapçınız
www.kitapmatik.com.tr

Gulam Muhammed Sancar Beyefendi'nin

Aziz Hatırasına

İÇİNDEKİLER

İçindekiler.....III

Takdim.....V

TAKDİM

Sözlü edebiyatın önemli anonim ürünlerinden olan masallar bir toplumun hayal dünyasını, hayat anlayışını en çarpıcı biçimde anlatır. Uzun asırlar devamında meydana gelen masallar için belki de günümüzün bilimkurgu eserlerinin geçmiş zamanlardaki görünüşüdür denebilir.

Hemen bütün Türk topluluklarında masallar, yalnızca eğlendirmek amacı taşımaz; aynı zamanda çocukları eğitme araçlarından biri olma görevini üstlenir. Bizim özellikle masallarımızda, iyilik, çalışkanlık, fedakârlık, emek vererek alın teri dökmek, ahde vefa, doğru sözlü olmak, ana baba başta olmak üzere büyüklere saygı gibi erdemlerin mutlaka ödüllendirileceği; bunun aksi olan kötü huy ve davranışların ise muhakkak cezalandırılacağı telkini, çocuklara eğlendirirken verilir.

Bu çalışmamızda Özbek Türkleri arasında anlatılan yirmi beş masalı Türkiye Türklerine sunuyoruz. Biz bu masalları, mümkün olduğunca, Özbek Türklerinin hayal dünyasını, topluma ve çevreye bakışını ve yaklaşımını, fertler arasındaki ilişkiyi en iyi sergileyenlerin yanı sıra Türk dünyasının ortak motif ve değerlerini de yansıtanların arasından seçmeye çalıştık.

Bu masallardan bilhassa *Dünyada Benzeri Olmayan Hüner veya Keloğlan, Vur Tokmağım, Bir Tutam Tuz, Zülhumar* gibi masalların Türkistan ile Anadolu

Türklüğü arasındaki masal dünyasındaki ortaklığı açıkça göstermektedir. Bunlardan *Dünyada Benzeri Olmayan Hüner veya Keloğlan* masalındaki *Keloğlan* adını aşağıdaki listemizde de görüleceği gibi biz ekledik. Masalardaki bu ortaklığın tarihî süreçler, yaşanılan coğrafya, etkileşilen kültürler ve diğer unsurlar göz önüne alındığında yüzde yüz aynı olmaması elbette ki çok tabiidir.

Özbek masalları birçok motif yönüyle de Türkiye Türklerinin masallarıyla ortaktır: devler, periler, cinler, kuyunun içindeki dünyalar, konuşan hayvanlar, genellikle masal kahramanlarının tek çocuk veya en küçük çocuk olması, padişahın kızını vermek için üç sual sorması, padişahın kızını bir dilenciye vermesi, yılana kız verilmesi, üvey ana zulmü, içildiğinde hayvana dönüştüren su, kırk gün düğün yapılması, çıkarılan gözün geri yerine konması vb.

Hizmetçi Kız masalı Batı'daki *Külkedisi* masalıyla konu bakımından büyük benzerlik göstermektedir. Bu masal Türkmenlerde ve Uygurlarda da bulunmaktadır. Bu durum bize masalın Batı'dan alınmış olabileceği gibi, emsallerinin başka Doğu halklarında da bulunması yanında gerek Özbek gerek Türkmen gerekse Uygur değişkelerinin mahallî özellikler taşıması aksini de düşündürtmektedir.

Özbek yazı dilinde masal için *ertek* ve *çöpçek* (özgün *ertäk* ve *çöpçäk*) kelimeleri kullanılır. Bunlardan *ertek* kelimesi *Özbek Tilining İzåhli Luğatı*'nda[1] 1) Hikâye tarzındaki halk sözlü edebiyatına ait eser; çöpçä*k* 2) Hikâye, kıssa, vakıa" şeklinde açıklanmaktadır. Aynı sözlükte hikâye ve çöpçek kelimeleri ise şöyle açıklanmaktadır. Hikâye "1) Bir kimse, bir şey, vakıa veya hadise hakkında sözlü verilen haber veya malumat; bir şeyin sözlü beyanı, tafsilatı. 2) Nesir biçiminde yazılan küçük edebî eser"; Çöpçek ise 1) Bulmaca, 2) Halk sözlü edebiyatında hikâye, bir tür *ertek*" şeklinde açıklanmaktadır. Ancak bizim yararlandığımız ve incelediğimiz masal kitaplarının kimisinde masallar yanında efsaneler, rivayetler veya halk hikâyeleri de yer almaktadır. Dolayısıyla bu kavramlar bizim masal kavramımızla yüzde yüz örtüşmemektedir.

Özbek ağızlarında bunların dışında *ertek* kelimesinin yanı sıra *mätäl* (Semerkant, Surhanderya, Fergane), *üşük* (Buhara'nın kimi köylerinde), *vårsäki* (Harezm), *çöpçäk* (Taşkent ve çevresi) gibi kelimelerin de kullanıldığı kaynaklarda belirtilmektedir.[2]

Bu kitapta sunduğumuz masalların özgün adları Türkiye Türkçesine çevirileri ve alındığı kaynak aşağıda verilmiştir.

Özbekçe adı	Kitaptaki adı	Kaynak[3]
Bir Yigitgä Qırq Hünär Åz	Bir Delikanlıya Kırk Hüner Az	ÅVE
Sävdå Çeçän	Becerikli Sevda	ÅVE
Cån Şirin	Can Tatlı	ÅVE
İntilgängä Tåle Yår	Çalışana Talih Yardım Eder	ÅVE
Çin Sevgi Qıssäsi	Gerçek Sevgi	ÅVE
Bir Sıqım Tuz	Bir Tutam Tuz	ÅVE
Xälq Qärğışı	Halkın Laneti	ÅVE
Äql vä Båylik	Akıl ve Hazine	ÅVE
Bälıqçi Yigit	Balıkçı Delikanlı	ÅVE
Sehrli Ğåzlär	Sihirli Kazlar	ÅVE
Yärımtä Nån	Yarım Ekmek	ÅVE
Kencä Båtır	En Küçük Yiğit	İS
Dåd	İmdat	İS
Beş Cånlini Becån Qılgän Bähådır	Beşini Birden Öldüren Bahadır	İS
Zulxumår	Zülhumar	İS
Urtoqmåq	Vur Tokmağım	BÄ

Zumräd vä Qımmät	Zümrüt ve Kıymet	BÄ
Yårıltåş	Yarıl Taş	ÖXE, 1955
Åltın bälıq	Altın Balık	ÖXE, 1955
Çöri Qız	Hizmetçi Kız	ÖXE, 1955
Åpä-Singillär	Kızkardeşler	ÖXE, 1990
Üç Åğäyni Båtırlär	Üç Bahadır Kardeş	ÖXE, 1990
Egri vä Toğrı	Eğri ve Doğru	ÖXE, 1990
Dunyådä Yoq Hünär	Dünyada Benzeri Olmayan Hüner veya Keloğlan	ÖXE, 1990
Zär Kåkilli Yigit	Altın Saçlı Delikanlı	ÖXE, 1990

Biz, bu masalları çevirirken bir dizi ilke kural koyarak bunlara uyduk. Bunlar;

1. Özbek masallarında, Türkiye masallarından farklı olarak *Fergane*, *Buhara*, *Cizzah*, *Hindistan* gibi çok defa ülke ve yer isimleri verilmektedir. Bu isimlerin Türkiye Türkçesinde karşılığı varsa onlar yoksa en yakın söyleyiş yazıldı: Fergane, Buhara, Hindistan ancak *Kärimdivånä* yerine *Kerimdivane;*

Nårin Irmağı yerine *Narın Irmağı* vb. Yine *Halkın Laneti* adlı masaldaki *Zerkänt* yer adı köyün refahına işaret ettiği için *Altınköy* Türkiye Türkçesine diye çevrilmiştir.

2. Aynı durum kişi isimleri için de söz konusudur. İsimlerden eğer Türkiye Türkçesinde kullanılan biçimi varsa bunları tercih ettik. Mesala Özbekçesi *Zümrät* ve *Qıymät* iken ama biz *Zümrüt* ve *Kıymet'i* yaptık. Yoksa en yakın söyleyişi tercih ettik: *Zulxumår* yerine *Zülhumâr*, *Gülnårä* yerine *Gülnâre* vb.

3. Bazen tekerleme biçimindeki söyleyişleri Türkiye Türkçesine aynen aktardık. *Hey adamlar adamlar, bağda biten bademler!*

4. Paragraf meselesinde esasen özgün metne sadık kalmıştır. Ancak yer yer aşırı uzun olan paragraflar bölünmüştür. Yahut çok kısa ve birbiriyle ilintili paragraflar birleştirilmiştir.

5. Türkiye Türklerinin masallarındaki *az gitmiş uz gitmiş, onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine* gibi kalıp ifadeler ve tekerlemeler, Özbekçe metinlerde olmasa da kullanılmıştır. Ancak yer yer Türkiye Türkçesinde olmayan Özbekçe masal tekerlemeleri de Türkiye Türkçesine uydurulmuştur: *Hey adamlar adamlar, bağda biten bademler! Duyduk duymadık demeyin, sonra pişman olmayın! Yaşını yaşamış, aşını aşamış vb.*

6. Bazen metinlere anlamca düzeltmeler yapılmıştır. Mesela, *Eğri ve Doğru* masalında hayvanlar sırayla konuştuklarında önce *qaşqır*, sonra *ayı* ve sonra da *böri* söz alır. Ancak *qaşqır* ve *böri* ikisi de kurt demektir. *Özbek Tilining İzåhli Luğati*'nde bunlar eşanlamlı olarak verilmiştir. Biz masalın akışında ve kurgusunda mantık hatası olmaması için *qaşqır*ı çakal olarak çevirdik.

7. Masallar mümkün olduğunca birebir çevrilmiştir. Ancak zaman zaman anlam kopukluğu olduğunda araya, masalın özgünlüğünü değiştirmeyen yalnızca birtakım açıklamalar getiren ilaveler veya yorumsu eklemeler yaptık.

8. Çok nadir de olsa aşırı uzun olan bölümler kısaltılmıştır. Mesela, *Üç Bahadır Kardeş* masalında en küçük delikanlının sarayın odalarına girdiği bölüm – bu masalları çocukların okuyacağı da düşünülerek – masalın anlamı değişmemek şartıyla kısaltık.

9. Tekerleme veya şiir biçimindeki bölümlerde de mümkün olduğunca aslına sadık kalmaya çalıştık. Ancak bu mümkün olmadığı takdirde gerekli düzeltmeler yaptık.

Orijinal	Birebir çeviri	Masalda
Yåvuz xåtın bu xåtın,	Kötü kadın bu kadın,	Kötü kadın bu kadın,
Qårä, bedävå xåtın.	Kara, devasız kadın.	Gönlü kara bir kadın.
Dåim yåmånliklärni	Daima kötülükleri	Herkese hep kötülük
Rävå körgän bu xåtin	Reva gören bu kadın.	Reva görür bu kadın.

10. Yine Özbek toplumu için çok karakteristik olan çocukların anne ve babalarına, kadınların – bazen de kocaların – eşlerine, yabancılara, büyüklere *siz* deme geleneğini değiştirmedik. Bir başka örnek Özbekçede başta erkekler olmak üzere bütün isimlerin sonuna sevgi ve saygı bildirmek için *can* kelimesi getirilir. Bu durumu çeviride de koruduk: *Hekimcan*, *Kâmilcan, Hâmilcan* vb.

Bu çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Dr. Gönül GÖKDEMİR ile Elife BOZKURT'a burada gönülden teşekkürlerimi bildirmek benim için zevkli bir borçtur.

Son olarak hazırladığımız bu çalışmanın Türklük aleminin iki büyük üyesi arasındaki bilgilenmenin, tanışıklığın artmasına katkısı olacağı ümidindeyiz.

ESKİŞEHİR 2014

3 Kısaltmalar ve eserlerin künyesi:

BÄ: *Bålälär Ädäbiyåtı* (1994): haz. Mämäsåli Cumåbåyev Taşkent: Oqıtuvçi

ÖXE 1955 : *Özbek Xälq Ertäkläri* (1955), haz. M. Rähmån, Taşkent: Özbekistån SSR Dävlät Näşriyåti

ÖXE 1990: *Özbek Xälq Ertäkläri* (1990), haz. Şåmirzä Turdimov, Taşkent: Özbekistån SSR Fänlär Akademiyasi

İS: *İkki Sehrgär* (1978)*: haz.* Muhsin Äliyev, Taşkent:Yåş Gvardiya

ÅVE: *Åltın Vådiy Ertäkläri* (1995): haz. Erkin Xudåyberdiyev, Taşkent: Ğäfur Ğulåm

(Endnotes)

1.Moskva c. *I-II yıl 1981*

2.https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:wbrbJlvYE8wJ:sharqshunos.ucoz.ru/load/0-0-0-2-20+cho'pchak+matal&hl=tr&gl=tr&pid=bl&srcid=ADGEESj_deNfyzJ-MaZPKZJxy5UtVzED_iX8XSL0IyhTTKdst509idkLJPUxhF8zAUbBsIdhYRZH1K4a-8zIoXfgOWPNbtvfkMZdy2Yx9rBFNA-W2WX_FGOjf5JntC5BImJaDrJEq8vYod&sig=AHIEtbT8QW8V1BAQS1eRhMQ48uNcat3NUw (18.07.2011)

BİR DELİKANLIYA KIRK HÜNER AZ

Bir varmış, bir yokmuş, çok eski zamanlarda ülkenin birinde bir tacir varmış. Bu tacirin bir de oğlu varmış. Tacir yaşlanıp, gücü kuvveti kesilmeye başlayınca, oğlunu çağırmış ve ona "Oğlum, ben artık iyice yaşlandım. Artık ticaret yapmayı, almayı satmayı sen de öğren!" diyerek oğlunun eline ticaret yapması için bin altın verip onu sefere göndermiş.

Babasından parayı alan delikanlı ticaret yapmak için yolculuğa çıkmış. Gide gide bir şehre gelmiş. Bu şehri gezerken gözü bir okula düşmüş. Burada bir sürü delikanlı ellerinde defter, kalem ve kitap, hep birlikte eğitim görüyorlarmış. Delikanlı da okuma yazmayı öğrenmeyi, eğitim görmeyi istemiş. Gitmiş okulun öğretmeni ile görüşmüş. Öğretmen

ona iyi bir eğitim için bin altın vermesi gerektiğini söylemiş. Delikanlı buna razı olmuş. Bir zaman geçtikten sonra delikanlı eğitimini başarıyla tamamlamış ve evine dönmek için yola çıkmış. Eve gelince babası, ticareti öğrenmek yerine, eğitim görüp gelen oğluna gönüllenmiş, onu bir güzel azarlamış. Ancak annesi, araya girerek babasını ikna etmiş. Babası da tekrar delikanlının eline bin altın vermiş ve yine ticaret yapmaya yollamış.

Delikanlının yolu, bu defa da aynı okulun yanından geçmiş. Okulda bir grup delikanlı saz ve rübap çalmayı öğreniyormuş. Delikanlının bu hüneri de pek öğrenesi gelmiş. Öğretmen bu konuda da ders vermek için bin altın talep etmiş. Delikanlı yine razı olmuş. Parasını ödemiş, saz ve rübap çalmayı öğrenmeye başlamış. Delikanlı, usta bir çalgıcı olarak yetişmiş ve evine dönmüş. Bu defa babası daha fazla üzülmüş ve

"Anlaşılan senden tacir olmazmış!" diye oğlunu fena azarlamış. Annesi yine araya girerek, oğlunu savunmuş "Babası, yine bin altın verin, bu defa da ticareti öğrenmeden gelirse, o takdirde artık eve sokmayız." demiş.

Babası razı olmuş ve elindeki son bin altını oğluna vermiş. Oğlu bin altını alıp, yine sefere çıkmış. Gide gide yine aynı şehre, okulun bulunduğu aynı yere varmış. Okulun yanından aldırış etmeden geçemeyerek içeriye girmiş. İçeride kendi yaşıtı gençler satranç oynuyorlarmış. Delikanlı bu oyunu bir müddet seyretmiş durmuş. Sonra oyuna heveslenmiş. Ancak oyunu öğreten usta "Bu oyunu öğrenmek için bin altın ödeyeceksin!" demiş. Delikanlı "Tevekkel Allah!" diyerek razı olmuş ve son bin altını vermiş. Epey bir süre geçtikten sonra delikanlı usta bir satranç oyuncusu olmuş. Ancak delikanlı artık evine dönmekte tereddüt etmiş, "Artık her hâlükârda babam

beni eve almayacak!" diye düşünmüş ve rasgele bir tarafa yollanmış. Gide gide akşama doğru bir kervansaraya varmış. Orada tacirler yüklerini develere yüklüyorlarmış. Delikanlı yaşlı bir tacirin yüklerini deveye yüklemesine yardım etmiş. Sohbet esnasında tacir, onun işsiz olduğunu öğrenmiş ve "Gel bana oğul ol! Birlikte sefere çıkalım, ticaret yapalım!" demiş. Delikanlı da razı olmuş. Kervan yüklenip çöle doğru yola düşmüş. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Bir yere geldiklerinde önlerine bir kuyu çıkmış. Tacirler su kaplarını doldurmak isteyerek kuyuya kova salmışlar, nedendir kova sarsılarak boş olarak geri çıkmış. O zaman diğer tacirlerden biri yaşlı tacire bakarak:

- Ey baba, hadi bakalım senin yanına aldığın besleme oğlun böyle müşkül bir zamanda kendisini göstersin, kuyuya beline ip bağlayarak indirelim, bize su çıkarsın! - demişler.

Tacir, "Olur!" demiş. Bunun üzerine delikanlıyı beline ip bağlayıp kuyuya indirmişler. Delikanlı kuyuya inerek kovalara su doldurup yukarıya uzatmaya başlamış. Bütün su kapları dolunca, kervandaki diğer adamlar yaşlı tacire:

- Ey baba, yoldan bulduğun çocuk sana evlat olur mu? Bırak, bir mesele çıkmasın, çocuğu kuyuya atıp gidelim! - demişler.

Çoğunluğun isteğini reddedemeyen yaşlı tacir mecburen delikanlıyı kuyudan çekemeyerek ip ve kovalarını toplayıp, kervan ile yola koyulmuş. Delikanlı ise kuyuda terk edildiğini anlayınca çok çabalamış; ama çıkmanın hiçbir yolunu bulamamış. Sonunda çaresizlikten ağlaya ağlaya bitkin düşmüş, kuyuda yorgun bir hâlde otururken etrafını incelemeye başlamış. Bir de ne görsün, kuyunun dibindeki bir yarıktan hafif bir ışık sızıyormuş. Kurtulacağı ümidiyle delikanlı, bu yarığı tırnaklarıyla

eşeleyerek genişletmiş. Sonunda bir kapı görünmüş. Delikanlı kapıyı açıp bakınca muhteşem bir bahçe ile karşılaşmış. Bahçenin bir kenarındaki büyükçe bir tahtta yaşlı bir adam elinde sazıyla uyuyormuş. Delikanlı hayrete düşmüş. Kuyu dibindeki bu bahçenin güzelliğini tarif etmek imkânsızmış.

Delikanlı yavaşça ihtiyarın elindeki sazı alarak öyle güzel çalmış ki nağmenin tesiriyle uçup gezen kuşlar dahi gelip çocuğun yanına konmuş. Uyumakta olan ihtiyar da uyanarak, sazı kendisinin yerine çalan delikanlıyı görerek çok şaşırmış. Delikanlı, ihtiyarın uyandığını görünce çalmayı kesip selam vermiş. Yaşlı adam, selamı aldıktan sonra delikanlıya bu bahçeye nasıl geldiğini sormuş. Delikanlı başından geçenleri bir bir anlatmış.

Yaşlı adam bu olup bitenlere çok şaşırmış ve delikanlıya bir miktar altın vererek "Gözünü yumup aç!" demiş. Delikanlı gözünü yumup açınca kendisini

bir anda kuyunun başında bulmuş. Hemen belindeki kuşağa bakmış, kuşakta bir miktar altın durmaktaymış. Delikanlı altınlarını yüklenip, kervanın ardından yola koyulmuş. Epeyce yol alıp artık yorgunluktan yıkılmak üzereyken uzakta bir karaltı görmüş. Karaltıya doğru yol alıp da oraya ulaşınca bir de bakmış ki kendisini bırakıp giden kervandaki tacirler gündüzün sıcağında dinleniyorlarmış.

Onlar delikanlıyı görünce, kuyudan nasıl çıktın demeye yüzleri olmamış ve hiçbir şey olmamış gibi davranmışlar; yalnızca yaşlı tacir delikanlıyı yalancıktan kucaklamış, ağlamış, "Seni çıkaracağım derken ipim kopuverdi. Sen kendi başına oradan nasıl çıktın?" demiş. Delikanlı bütün olanları anlatmış ve ona altınları göstermiş. Delikanlının altınları, tacirlerin bir ömür boyu ticaret yaparak kazandıkları servetlerinden bile daha çokmuş. Altınları gören yaşlı tacirin niyeti bozulmuş ve demiş ki:

- Oğlum, ben seni en başında "Oğlum!" dedim. Bu altınlarını öteki tacirler görmesin, sen kendine dikkat et, ata bin ve doğru benim evime git. Benim güzel bir kızım var. Sana karıma vermen için bir mektup vereceğim. Bu mektupta karıma kızımı sana vermesini, ben gelince de büyük bir düğün yapacağımı yazacağım.

Delikanlı bu sözlere inanmış ve tacirin karısına verilmek üzere eline tutuşturduğu mektubu da alarak yaşlı adamın evine doğru yola çıkmış. Şehre yaklaştığında delikanlı "Ben bin altın ödeyip, okuma yazma öğrenmiştim. Bakalım, yaşlı tacir ne yazmış?" diyerek tacirin "Karımın eline ver!" diye tembihlediği mektubu açıp okuyunca mektupta "Hanım, bu mektubu getiren delikanlının kuşağında büyük bir hazine var. Akşam yatarken öldürüp, altınları al! Ben gelince cesedini hâllederim." diye yazılıymış.

Delikanlının şaşkınlığı artmış, öfkesi taşmış. Hemen kalem kâğıt çıkarıp tıpkı tacirin yazısı gibi "Hanım, bu delikanlıyla kızımızı evlendir. Onu kendime damat olarak seçtim. Ben gelince büyük bir düğün yapacağım!" diye yazmış ve tacirin mührünü kendi yazdığı mektuba aktarmış. Sonra da yoluna devam etmiş. Nihayet delikanlı sora sora tacirin evini bulup varmış ve mektubu tacirin hanımına vermiş. Kocasının çizdiği çizgiden çıkmamayı öğrenen kadın hemen imamı çağırmış ve güzel kızını delikanlıya nikâhlamış. Delikanlı, kızdan babasının topladığı paraların nerede olduğunu öğrenmiş; ardından bir şekilde bu paraları alarak fakirlerin arasında bölüştürmüş. Tacirin eve dönmesi yaklaşınca, delikanlı bir ata binerek, kapı önündeki bekçilere:

- Ben falan şehre gidiyorum, kapıları içeriden kapatarak bekleyin; şayet ben yokken herhangi birisi gelip de beni

çağırırsa, kapıyı açmayın, duvardan aşarak girerse öldüresiye dövün! - diye tembihlemiş ve yola düşmüş.

Biz delikanlıyı bırakalım da yaşlı tacir ne yapmış ona bakalım.

Yaşlı tacir, evine sağ salim geldiğinde bakmış ki kapılar kapalı. Epey müddet kapıyı çalmış. Ancak kimse açmayınca çaresiz duvardan atlamış. Ancak delikanlının sıkı sıkıya tembihlediği bekçilerin eline düşmüş. Bekçiler ise taciri öldüresiye dövmüşler. Tacir kendi adamlarına kendisini güç bela tanıtarak ellerinden kurtulmuş, inleye inleye evine girmiş, daha karısıyla selamlaşmadan "Delikanlıyı öldürdün mü? Altınları aldın mı?" diye sormuş. Kadıncağız hayretle "Hangi delikanlıyı? Damadımızı mı?" demiş. Tacirin öfkeyle "Nereden damadımız oluyor? Hani o delikanlı?" - deyince, karısı da mektubu getirip tacire vermiş. Tacir mektubu okuyunca olan biteni anlamış ve bir ah çekerek bayılmış.

Delikanlıya gelince, o da gide gide bir başka şehre gelmiş. Şehrin bir çayhanesinde çay içip otururken, bir tellâlın duyurusunu duymuş:

- Duyduk duymadık demeyin. Şehrin padişahı satranç oynamak üzere kendisine rakip çağırıyor. Kim ki satranç oyununda padişahımızı yenerse, padişahlık tacına sahip olacak, kaybederse başı kesilecek.

Delikanlı doğruca padişahlık sarayına gidip nöbetçilere:

-Ben padişah ile satranç oynayacağım. - demiş.

Derhâl padişahın huzuruna götürmüşler. Padişah bu genç, yakışıklı delikanlıyı görünce "Ey oğlum, bırak kendi canına kendin zulmetme!" demiş. Delikanlı kararından dönmemiş. Onu bir odaya sokmuşlar. Bu oda padişah ile satranç oynayarak kaybedenlerin gövdeleriyle doluymuş. Başka bir odaya götürmüşler.

Bu oda ise kellelerle doluymuş. Delikanlı bunları görünce bile hiç korkmamış ve padişah ile satranç oynamak istemiş. Neyse bunlar oynamaya başlamışlar. Tamı tamına üç gün üç gece satranç oynamışlar. Sonunda delikanlı padişahı yenmiş.

Padişah başındaki altın tacı alarak, delikanlının başına geçirmiş. Delikanlı "Ben henüz gencim, padişahlığı Allah size bağışlasın!" diyerek tacını padişaha geri vermiş. Onun bu davranışından dolayı duygulanan padişah on dört günlük ay misali güzel kızını delikanlıya vererek, kırk gün kırk gece düğün yapmış. Delikanlı ise yaşlı anne babasını da yanına getirtmiş. Padişah ölünce de tahta kendisi oturmuş. Hep birlikte mutlu ve sağlıklı uzun ömür sürmüşler.

BECERİKLİ SEVDA

Bir varmış, bir yokmuş. Çok çok eski zamanlarda Becerikli Sevda adında bir adam varmış. Becerikli Sevda'nın yaşlı hanımı ve bir tanecik oğlu varmış. Becerikli Sevda her gün sabahtan akşama dek dilencilik yapar, geç vakitte evine üç tane ekmek alarak gelirmiş. Bu üç ekmeği yaşlı karı koca ve oğlu yerlermiş. Becerikli Sevda'nın oğlu büyümüş, delikanlı olmuş. Bir gün Becerikli Sevda:

- Ben oğluma padişahın kızını alacağım! - demiş.

Karısı ise:

-Allah sizin aklınızı başınıza getirsin herif! Padişah, her şey bir yana kızını bize verir mi? - demiş. Ancak karısının söylediklerine kulak asmayan Becerikli Sevda yola koyulmuş ve padişahın sarayına giderek:

- Ben avcıyım, avcıyım, kızınıza gelen görücüyüm! - diye bağırmış.

Padişah, bu bağıran da kim acaba, diyerek adamlarını çağırmış. Adamları:

- Fakir bir ihtiyar sizin kızınıza görücü olarak gelmiş. - demişler.

Bu durumdan hoşlanmayan padişahın öfkesi kabarmış, ihtiyarı hemen defetmelerini buyurmuş.

Aynı gün Sevda, eve üç tane değil, dört tane ekmek getirerek, birisini, "Bu gelinime ait!" diyerek rafa kaldırmış. Aradan birkaç gün geçtikten sonra, ihtiyar yine saraya gitmiş.

- Ben avcıyım, avcıyım, kızınıza gelen görücüyüm. - diyerek saray kapısını çalmaya başlamış. Padişah bu defa da çok öfkelenerek onu kovdurmuş. Becerikli Sevda, eve yine dört tane ekmek getirip, yine birisini "gelinime" diyerek rafa koymuş. Aradan bir zaman geçtikten sonra, ihtiyar yine padişahın sarayına görücülüğe varmış.

- Ben avcıyım, avcıyım, kızınıza gelen görücüyüm.

Padişah bu laf anlamaz ihtiyardan kurtuluşun mümkün olmadığını anlayıp, "Bunun dersini kızım versin." - demiş ve ihtiyarı nedimelerden birisiyle kızının köşküne yollamış.

Padişahın kızı ise ay desen aydan güzel ağzı, güneş desen günden güzel gözü olan, güzellik ve terbiyede eşsiz, çalışkan bir kızmış. Kız tam da o gün bir düş görmüş meğer. Düşünde güzel bir atı tutup durmaktaymış. Kız düşünü dadısına anlatmış. Dadısı:

- Prensesim, size görücü gelecek, size görücü yollayan delikanlının kaderine siz yazılmışsınız. - demiş. Bu sözü işiten kız "Öyleyse ben de bugün kim gelirse gelsin razı olacağım!" demiş. Çünkü her gün çeşit çeşit şehzade ve beyzadelerin görücülüğe gelmesinden kız da artık iyice bıkmış. Sanki bütün bunları biliyormuş

gibi nedime de ihtiyarı prensesin yanına getirmiş. Kız bu ihtiyarın kendisini bilmez biri olduğunu duymasına rağmen sözünden dönmemiş, razı olmuş. Bu haberi duyan padişah "Kızım, sakın aklını kaçırmış olmasın?" demiş. Kızının aklı başında olduğunu, bu garip ihtiyarın oğluyla evlenmeye rıza gösterdiğini duyunca, "Benim böyle bir kızım yok, evlatlıktan reddediyorum." demiş. Kızını da ihtiyarla birlikte saraydan defetmiş. Becerikli Sevda, kızı da yanına alarak, kendi evine götürmüş ve gücünce kudretince düğün yaparak oğluyla evlendirmiş. Padişahın kızı evin idaresini eline almış. Becerikli Sevda'ya iki altın vererek:

- Babacığım, bu altınların biriyle ev için gerekli eşyaları ve yiyecek içecekleri satın alırsınız, diğeriyle de mavi ve yeşil kadife getirin, kalanına da türlü ipekliler alın. - demiş. Becerikli Sevda gelininin söylediklerini getirmiş. Bu getirdikleriyle

gelini güzelce yemek pişirmiş. Yemekten sonra da kendi odasına çekilmiş ve babasının getirdiği kadifelere çiçekler işlemeye koyulmuş. Ertesi güne kadar görenin gözünü kamaştıracak güzellikte, ipek yolluk işlemiş. Sonra, Becerikli Sevda'ya "Bu yolluğu pazara götürün ve yüz altına satın." demiş. İhtiyar, gelinin dediğini yapmış. Kızın, diktiği yolluğu gören pazarcıların ağzı açık kalmış. Pazar yerini gezmekte olan padişahın oğlu ablasının diktiği yolluğu hemen tanımış ve yüz altın vererek satın almış. Bu şekilde her gün Sevda bir tane yolluk satmaya başlamış. Padişahın hazinesinden de her gün yüz altın eksilmeye başlamış. Padişahın oğlu, ablasının diktiği yollukları getirip, katlayarak koyuyormuş. Kısa zamanda zenginleşen ihtiyar Sevda evini baştan başa yeniden yaptırmış. Kız, bir gün anne ve babasını evine davet etmiş. Ancak, padişah "Deli bir ihtiyarın evine mi gideceğim?" diyerek kendisi gitmediği

gibi karısını da göndermemiş. Günlerden bir gün padişah, adamlarıyla birlikte gezerken muhteşem bir saraya rastlamış ve bu sarayın kime ait olduğunu sormuş. Adamları bu sarayın, padişahın kendi kızına ait olduğunu söylemişler. Padişah, hiçbir şey demeden yoluna devam etmiş.

Yine günlerden bir gün padişah, vezirleriyle sohbet ederken laf lafı açmış ve vezirlerden birisi:

-Taş kalpli adamın kendi evladına karşı şefkati de, sevgisi de olmaz. Kendi evladına sevgisi, şefkati olmayanın halka karşı da sevgi ve şefkati olmaz. - demiş. Bu sözleri dinleyen padişah, "Vezirim bunları söylemekle, halkın ne konuştuğu anlatmak istedi." diye düşünmüş ve bir gün kızının evine gitmeye karar vermiş.

Kızının evine gittiği gün, onun kendisinden kalır yanı olmadığını, onların zenginlik içerisinde yaşadığını, bunun da kendi kızı sayesinde olduğunu,

çevrelerindeki konu komşunun da kızına ne denli hürmet gösterdiklerini görüp, padişah memnun olmuş ve kızı ile barışmış. Damadını kendisine vezir yapmış. Hepsi mesut ve memnun, sağlık ve esenlikle bir ömür sürmüşler.

Onlar ermişler muradına, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düşmüş, biri padişahın kızıyla ailesinin başına, biri dinleyenlerin biri de anlatanın başına.

CAN TATLI

Hem varmış, hem yokmuş, hem açmış hem tokmuş. Eski, çok eski zamanlarda Fergane taraflarında üç arkadaş yaşamış. Bunlardan birinin ismi Yoldaş, diğerininki Baltavay, sonuncusunun isim de Hekim imiş.

Bunların babaları da yakın ahbap imişler. Yoldaş'ın babası kuyumcu, Baltavay'ın marangoz, Hekim'inki ise kasapmış. Zaman geçip, vakti saati gelince bunların babaları, bu dünyadan göçmüş gitmişler. İşleri yürütme, çoluk çocuğa bakıp evi geçindirme de bu üç gencin üzerine kalmış. Baltavay ile Yoldaş asla dostluklarını ortaya döküp övünmezmişler. Dostlukları samimi ve saf gönüllerindeymiş.

Hekim ise her yerde "Benim gibi sadık dostu bulamazsınız, benim gibi dost bulabilirseniz ömrümün yarısını sizlere

veririm. Şayet kapıdan ecel girerek sizlerin canını alacağım dese, ben onun ayaklarına kendimi atarak, evvela benim canımı al, ben dostlarımın benden önce ölmesine dayanamam, derim. Eğer biriniz hastalansanız ve benim canım karşılığında iyileşecek olsanız, ben hiç tereddüt etmeden canımı veririm." diye göğsüne vurup habire övünürmüş de övünürmüş.

Onun bu övüngenliği Yoldaş ile Baltavay'ı bir gün artık iyice canlarından bezdirmiş. Onlar daima iyilikle, "Bak arkadaşım dost olan ikide bir dostluğunu söylemez. Dostluk sınavlarda anlaşılır, bırak habire dostum diye göğsüne vurup övünmeyi." dediklerinde Hekim daha da coşarak, "Siz benim dostluğumdan şüphe ediyorsunuz, oysa benim gibi dost yedi iklimde yok!" diye şişinirmiş.

Yoldaş ile Baltavay, onun bu tür söz ve hareketlerine sabretmekten başka çare bulamamışlar. Onlar ne zaman ve

nereye olursa olsun beraber giderler, bir kuru üzümü dahi bölüşüp yerlermiş. Çünkü onların babaları, onlara birbirleriyle ömür boyu dost olmalarını öğütlermiş.

Aradan yıllar geçmiş, hâliyle yaşlanmaya başlamışlar. İlk önce Baltavay ağır hastalanmış. Artık dünyadaki günleri sayılı kalmış gibi gitgide rengi solmuş, boğazından yemek geçmez olmuş, durumu her geçen gün ağırlaşmış. Onun bu hâlini gören Yoldaş ile Hekim, yanından hiç ayrılmamışlar. Yoldaş bütün dostluğunu, şefkatini, tatlı söz ve yumuşak tavırlarıyla gösteriyormuş. Hekim ise geç saatlere kadar hastanın yanında oturup, yine her zamanki gibi övünerek:

- Dostum, hiç tasalanma, ben yanındayım. Şayet bu dünyadaki günün bitip de, ecel gelecek olursa, senin yerine ben canımı vereceğim, senin canını benimkinden sonra alacak. - diyerek hastayı da rahatsız ediyormuş. Onun

bu yersiz ve lüzumsuz konuşmaları hastanın da başkalarının da canını çok sıkıyormuş. Nihayet bir gün Yoldaş yavaşça evden çıkıp gitmiş. Akşam olmuş, hava kararmış. Bütün canlılar sakin bir uykuya dalmış. Hekim ise hastanın yanına oturup yine durmaksızın övünüyormuş. Bu esnada Baltavay'ın karısı korkuyla içeri girmiş.

- Hey Hekim ağabey, dışarıya bir bakın, bir ses geliyor. - demiş. Hekim aceleyle dışarı çıkınca, orman tarafından gelen bir ses:

- İşte geliyorum. Kimmiş o, benim yolumu kesecek olan? Hadi bakalım, yoluma çıksın, hesaplaşacağım! - diyormuş. Hekim biraz bekleyip durmuş. Ses gittikçe yaklaşmış, bir süre sonra bembeyaz giyinmiş, yüzünden ne olduğu anlaşılmayan heybetli bir şey elinde ucu kıvrık keskin bir orakla Baltavay'ın bahçe kapısından içeriye girmiş ve yine dehşet verici bir sesle:

- Geliyorum. Kimmiş o, benim yolumu kesecek olan? Yoluma çıksın, hesaplaşacağım! - demiş.

- Efendim, siz kimsiniz? - diye sormuş Hekim dizleri titreyerek.

- Ben ecelim. Aha şu evdeki hastanın ömrü bitti, onun canını almaya geldim. Ancak birisi benim yolumu kesecekmiş. Hani nerede? Ortaya çıksın! Ben onunla da hesaplaşacağım! - demiş yine korkunç bir sesle.

Hekim'in gözleri kararmaya başlamış. Tir tir titremiş. Dili tutularak güçlükle:

- Azrail hazretleri, buyursunlar, buyursunlar, hoş gelmişsiniz? Merhaba! Hasta işte şu odada! Buyrun girin! - demiş yedi kere eğilerek. O, dostuna verdiği sözleri, içtiği yeminleri bir anda unutuvermiş. Baltavay'ın yattığı odanın kapısını ardına kadar açarak, kendisi dışarıda durmuş. Azrail'in geldiğini gören Baltavay can telaşıyla:

- Dostum! Hekimcan! Hani sen bana kalkan olacak, hayatına mal olacak dahi olsa hani beni koruyacaktın? Benim çocuklarım henüz küçük, sen oğlunu kızını evlendirmiş, rahata ermişsin, verdiğin sözleri hatırla, benim yerime Azrail senin canını alsın, ha canım dostum? - diye yalvarmış.

- Nasıl? Nasıl? Aklın başında mı dostum? Hem Azrail hazretleri kimin sağ ve kimin hasta olduğunu görüyorlar. Nasıl olur da senin yerine benim canımı alırlar? Ne söylemişsem eskiden söylemişimdir. İnsan birbirinin hatırı için her türlü lafı söyler. Bu yüzden şimdi benim ölmem mi lazım? Hayır, böyle şey olmaz! - demiş ve dışarı yönelmiş.

- Dur! - demiş Azrail, gök gürültüsü gibi gürleyerek. - Hastanın yerine canını verecek, bu yolla da onun hayatını kurtaracak ve benim yolumu kesecek olan demek sensin ha?

- Hayır! Hayır! Azrail Bey, ben yalnızca hastaya moral olsun diye o sözleri söylemiştim. Benim henüz hayattan beklediğim çok şey var, henüz rızkım kesilmiş değil. İşte hasta! Onun canını almaya gelmiştiniz. Alın işte! - demiş yine. Bu arada aceleden ayakkabılarını da ters giymiş.

Azrail ise:

- Ayrıca sen, "Sadık dostun benim!" diye ha bire övünerek herkesi canından bezdirmiştin hani? Gel, arkadaşının çoluk çocuğu henüz küçükmüş, yerine senin canını alıp gideyim, sevap olur. - demiş.

- Ne diyorsunuz, Azrail Bey? Niye ben şimdi hasta bir adam için kendi canımı kurban edecekmişim? Buna hiç hakkınız yok! Bu davranışınızdan dolayı davacı olacağım. Kimin canını almaya geldiyseniz, onun canını alıp gidin! Beni yolumdan eylemeyin!

Hekim böyle diyerek evden hızla ayrılmış. Azrail bir koşuda yetişmiş ve sürüklediği gibi hastanın yattığı yere getirmiş. Sonra hemencecik üstündeki beyaz giysileri, yüzündeki yapıştırılmış şeyleri çıkarmış. Herkes şaşkınlıktan bakakalmış. "Azrail"im diye orak tutup gelen kişi meğer kıyafet değiştiren Yoldaş imiş. Onu görünce Hekim de olduğu yerde odun gibi hareketsiz kalmış.

- Nasılsın? - demiş Yoldaş Hekim'e, - yersiz ve lüzumsuz konuşmalarınla değil hastayı, çevresindekileri dahi bıktırdın. İşte senin dostluğun! Gördün övünmelerin nereye kadarmış? Üstelik bir de "Dostunum, canımı feda ederim." diye yeminler içersin. Utanmıyor musun?

Hekim ise utançtan, başını kaldıramadan, sürekli yere bakıyormuş. Onu iyice azarlamışlar, verdiği sözleri hatırlatarak rezil etmişler. Hekim ise, yerden başını kaldırmadan:

- Can tatlı. - demiş güçlükle ve yavaşça dışarıya çıkmış gitmiş.

İyi bir bakımdan sonra Baltavay da iyileşerek, eskisi gibi olmuş. Ancak üç arkadaşın arasındaki bu geçenleri kimi öğrenmiş kimi habersiz kalmış; ama Hekim'in ipek gibi yumuşak, az konuşan biri olmasına herkes çok şaşırmış. Üç arkadaş uzun ömür sürerek muratlarına ermişler.

ÇALIŞANA TALİH YARDIM EDER

Bir varmış, bir yokmuş. Çok eski zamanlarda bir ülkede yaşlı bir karı koca ve üç oğlu beraberce yaşarlarmış. Yaşlı karı koca, yoksulluk içinde hayatlarını sürdürür, kendileri ve çocuklarına yiyecek bir günlük yemeği büyük emekler sonucu bulurlarmış. Ahmet, Rahmet ve Gayret adlarındaki oğulları anne babalarının gün geçtikçe sağlıklarını kaybetmeye ve yaşlanmaya başladıklarını görerek kendi aralarında baş başa vermişler ve sonunda sırayla talihlerini denemeye, anne babalarının yanında kalanların ise onlara yardım etmesine karar vermişler.

İlk olarak en büyük kardeş Ahmet sabah erkenden yola koyulmuş. Gide gide hava kararırken bir tepeliğin yanına ulaşmış. Tepeliğin yanında yol üçe ayrılıyormuş, bu yolların birinin başında "Gidilince dönülür!" diğerinde

"Gidilince ya dönülür ya dönülmez!" ve sonuncusunda da "Gidilince dönülmez!" yazılıymış. Ahmet başında "Gidilince dönülür!" yazılı yola girmiş. Bu yolda gitmiş gitmiş nihayet büyük bir ırmağın kenarına varmış. Irmak öylesine geniş ve çukurmuş ki karşı kıyı görünmüyormuş. Suyu kıyıdan taşacak gibi olup, iri dalgalarla akıyormuş. Ömründe köyden başka yer görmeyen delikanlı bu suyu görünce çok korkmuş.

- Yok, anlaşılan bu ırmağı geçmenin imkânı yok. Buradan geçmenin bana ne faydası var ki? Buradan geçeceğime geriye döneyim ve anneme babama odun toplamada yardım edeyim. - demiş ve gerisin geri dönmüş. Tan yeri ağarırken yorgun argın evine ulaşmış. Biraz dinlenip kendisine gelince başından geçenleri, bütün gördüklerini kardeşlerine anlatmış. Kardeşleri de ağabeylerinin eve geri dönmesini doğru bulmuşlar.

Talihini arama ve deneme sırası

ortanca kardeş Rahmet'e gelmiş. O da tan yeri ağarmadan yola koyulmuş. Gide gide o da aynı tepeliğe varmış; ancak o başında "Gidilince ya dönülür ya dönülmez!" yazılı yola devam etmiş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Üç gün geçtiğinde artık azığı da suyu da bitmiş. Tıpkı sarı bir deniz gibi dalgalı bir hâlde boylu boyunca yatan bir çöle varmış.

- Eyvah, hem suyum hem de yiyeceğim yokken bu çölü nasıl geçerim? Acaba geçebilir miyim yoksa bu kumların içinde ölüp gider miyim?- diye kendi kendisine sormuş.

Rahmet sonra büyükçe bir ağacın gölgesinde karanlık inene kadar yatmış. Karanlık çöküp de hava serinleyince, kendi kendisine "Gel tevekkel Allah diyelim ve ileriye doğru yola koyulalım, belki bir şeyler bulurum." demiş. Sabaha kadar yürümüş. Sabahleyin yorgun argın yine bir çalının dibine uzanmış.

Bu çöl bitkisinin köklerini bularak biraz çiğnemiş. Sonunda tam ölmek üzereyken karşısında gelmekte olan bir kervanın çıngırakları kulağına çalınmış. Zavallı mecalsiz gövdesini yerden zar zor kaldırmış ve kervana doğru ilerlemiş. O sırada kervanbaşı devenin üstünde etrafı gözeterek geliyormuş. Kervanbaşının gözü, birden rüzgârdaki kamış gibi sallanarak gelen adama düşmüş. Derhâl iki adamını göndererek Rahmet'i getirtmiş, zavallıya su ve yiyecek vermiş. Rahmet, kendisine gelir gelmez bu çölde ne yaptığını anlatmış ve onlardan kendisini yanlarına alarak geri götürmelerini rica etmiş. Kervandakiler onu yanlarına alarak gerisin geri köyüne götürmüşler. Rahmet yaklaşık bir hafta sonra evine ulaşmış ve başından geçenleri evdekilere anlatarak demiş ki:

- En iyi yer evimizmiş. Bir daha aç da kalsam, çıplak da kalsam evimizden bir adım dahi uzaklaşmam. – demiş.

Böylece ortanca kardeş de anne babasının geçimine yardımcı olarak hayatını sürdürmeye başlamış.

Yolculuğa çıkma sırası en küçük oğul Gayret'e gelmiş. O da anne babası ve kardeşleriyle vedalaşarak yola koyulmuş. O da gide gide aynı yere gelmiş; ancak başında "Gidilince dönülmez!" yazılı yoldan gitmiş.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Gide gide insan ayağı basmamış bir ormana ulaşmış. Bu ormandaki ağaçların tepesine insanın gözü, gövdesini sarmaya kulacı yetmezmiş. Bu ağaçlar hışırdayarak yere zerre kadar bile gölge düşürmezlermiş. Sağ, sol, ön, arka hep ağaç olduğundan ne yana gidildiği fark edilmezmiş. Delikanlı yürüye yürüye yorgunluktan bitmiş. Büyük bir ağacın dibine oturarak, biraz dinlenip yemeğini yiyecek olmuş. O sırada bir şeyin inlediğini işitmiş. Sesin geldiği yana gidince bir sincabı, büyük bir boğa

yılanının vücuduyla boğarak yutmak üzere olduğunu görmüş. Boğularak gözleri çanağından fırlayacak gibi olan sincap ölme endişesiyle insan gibi inliyormuş. Gayret, derhâl yanındaki bıçağını alarak yılanın birkaç yerine saplamış. Yılan ölmüş, sincap da kurtulmuş.

Daha sonra sincap, delikanlıya sanki "Arkamdan gel!" der gibi işaret ederek, bir yandan sıçrayarak, bir yandan da arkasına baka baka yola koyulmuş. Sincabın bu hareketlerine şaşıran Gayret de sincabı takip etmeye başlamış. Sincap sıçrayarak, sanki "İçeri bak!" dercesine bir ağacın oyuğuna girip çıkmaya başlamış. Gayret, oyuğa biraz yaklaşıp bakınca, oyukta bir şeyin ışık yaymakta olduğunu görmüş. Daha da yakınlaşınca bir kutucuktan tıpkı güneşin ışıklarına benzer ışığın yayıldığını görmüş. Gayret, kutucuğu almış. Bu kutucuk değerli taşlardan yapılmışmış. İçi de yine değerli taşlarla doluymuş. Gayret,

"Bunu buraya birisi koydu ve sonra bulamadı herhâlde." diye düşünmüş ve kutucuğu kuşağına sararak çıkınına koymuş. Çıkından bir parça ekmek alarak sincaba vermiş ve "Sağ ol dostum, sana teşekkür borçluyum." demiş.

Gayret, yoluna devam etmiş. Birkaç gün sonra bu ormanın öte ucuna ulaşmış. Bu ucu başka bir padişahın ülkesine çıkıyormuş. Bu ülkenin padişahının birbirinden güzel üç kızı olup, padişah "Kızlarımı üç kardeşe vereceğim; ancak önce şartlarım var." diyormuş. Gayret, etrafı seyrederek giderken, yolda bir kedinin acıyla miyavladığını görmüş. Biraz yaklaşınca, kedinin kuyruğunun büyük bir taş altında kaldığını görmüş. Taşı kaldırarak kediyi kurtarmış. Kedi, delikanlıya minnettar olarak, Gayret'in ardı sıra gelmeye başlamış. Gayret, şehre girerek oradaki adamlarla sohbetleşmiş ve padişahın niyetini öğrenmiş. Padişahın yanına vararak bir

şansını denemek istediğini söylemiş. Padişah da:

- Tâ şu görünen dağa gideceksin. Dağda bir mağara var. Mağarada altınlarla dolu büyük bir kutu bulunuyor. Bu altınları bir ayı koruyor. Altınlar ayının sahibine ait olup, sahibi o mağarada vefat etti. Gidip o altın dolu kutuyu getir!- demiş.

Delikanlı "Ne yapsam da ayıyı mağaradan çıkarsam ve altınları alsam?" diye düşünerek yola koyulmuş. Kedi ise zıplaya zıplaya neşeyle ona eşlik ediyormuş. Mağaraya yakınlaşınca delikanlı bir kenarda beklemeye başlamış. Kedi ise mağaraya girerek yatmakta olan ayının üzerine çıkarak zıplamaya başlamış. Kedinin bu hareketine kızan ayı önce hırlamış, sonra böğürmüş. Kedi ise ayıyı yine rahatsız etmeye devam etmiş. Ayının öfkesi iyice artmış ve yerinden kalkarak kediyi kovalamaya başlamış. Kedi tam ayı kendisini yakalayacakken

öte yana kaçarak veya arkasına bakarak ayıyla alay etmiş durmuş. Delikanlı da bu fırsattan yararlanarak hemen mağaraya girmiş ve altın dolu kutuyu alıp çıkmış. Altınları padişaha götürüp vermiş. Padişah da ikinci şartını söylemiş:

- Şu görünen yüksekçe düzlüğün orta yerinde dibinde su olan derin bir çukur var. Suyu yukarıdan akar görünür ama dışarı çıkmaz. Etrafındaki adamlar ise susuzluktan dolayı eziyet çeker, ekinlerini sulayamazlar. Bu çukurun suyunu dışarıya akar yapacaksın.

Delikanlı uzun uzun düşünmüş, "Nasıl yapsam da su çoğalsın ve dışarıya fışkırarak aksın?" diye kafa yormuş. Sonunda çukurun dibine inerek kazmaya karar vermiş. Delikanlı yanına yiyecek bir şeyler, kazma, kürek ve ip alarak kuyuya inmiş. İnsanlar "Bu delikanlı delirmiş; çukurdan asla sağ çıkamaz! Oradan kimse geri sağ çıkmadı ki bu delikanlı çıksın!" demişler.

Gayret çukurun dibine inince gözü alışıncaya kadar bir süre kıpırdamadan durmuş. Sonra şöyle bir etrafına bakınca çukurun dibindeki suyun ayak topuğuna kadar bile gelmediğini görmüş. Üstelik çukur zemini çok katıymış.

Delikanlı kendi kendisine "Evet, 'Gidince dönülmez!' dedikleri buymuş anlaşılan, neyse bir başa bir ölüm her yerde var. Şimdi çabalayayım, çalışana talih yardım eder derler. İnşallah bir yerden çıkış yolunu bulurum." demiş. Sonra kazmayı alarak işe koyulmuş. Kürekle yeri ne kadar kuvvetli kazmaya çalıştıysa da kürek hiç yere girmezmiş, aksine sert bir şey uçlarını eğmiş. Bunda bir iş var diyerek delikanlı çukurun dibini değil yan çeperlerini kazmaya girişmiş. Yarım metre kadar kazdıktan sonra çukurun bütün suyu yandaki bu çukurcuğa dolmuş ve çukurun dibi ortaya çıkmış. Meğer çukurun dibi paslandığı için anlaşılmaz şekle bürünen demir bir

kapakmış. Gayret birden çok korkmuş. Yine de duvarın öte tarafından kendisinin sığacağı kadar yer kazarak bu defa da kapağın etrafını kazmaya koyulmuş. Bu şekilde üç gece üç gündüz çalışmış, nihayet kapağı yerinden kaydırmış. Kapağın altında karanlık bir merdiven görünmüş.

Delikanlı yavaşça merdivenden inmeye başlamış. Nihayet büyükçe bir odaya ulaşmış. Odanın dört duvarı boyunca büyük büyük deve sandıkları konulmuş olup, sandıkların kapakları açık ve içleri değerli eşyalarla doluymuş. Bu değerli eşyalar çevrelerine ışık saçıyormuş. Gayret çok şaşırmış. Yavaşça etrafına göz gezdirmiş. Bu defa başka bir küçük kapı görmüş. Bu kapıyı da yavaşça itince kapının açık olduğunu görmüş. İçeriye girmiş. İçeride yakışıklı bir delikanlı, odanın ortasındaki bir direğe sıkı sıkıya bağlı bir hâldeymiş. Zavallı kendisinden geçmiş, ölü mü diri mi olduğu belirsiz

bir vaziyette, başı bir yana kaykılmış hâlde duruyormuş. Karşısında da başka bir kapı daha görünüyormuş. Gayret bıçağını alarak gidip delikanlıyı bağlayan ipleri kesmiş, yavaşça yere yatırarak yanındaki su kabından biraz su almış ve delikanlının yüzüne serpip dudağına akıtmış. Delikanlı biraz yutkunmuş; sonra gözünü açmış. Başucundaki yabancıyı görünce yavaşça:

- Sen de kimsin? Buraya nasıl geldin? - demiş hâlsiz bir sesle.

- Beni boş ver, sen ne sebeple buraya bağlanarak hapsedildin? Kimsin sen? - diye soruya soruyla cevap vermiş Gayret.

- Ben Harezm padişahının oğluyum. Babam, Kara Dev'in ağabeyini öldürdüğü için, Kara Dev'in kardeşi Kızıl Dev beni kaçırarak, buraya hapsetti. Her gün sabahleyin gider, gece vakti gelir. Bana ölmeyecek kadar ekmek ve su verir.

Sonra yorulana kadar döver, ardından da yatar uyur. Babamdan öcünü bu yolla alıyor, ben buraya nasıl geldiğimi hiç bilmiyorum! - demiş delikanlı yorgun bir sesle ve devam etmiş - Sen buraya boşuna gelmişsin, Kızıl Dev çok korkunç ve çok acımasızdır. Senin ölme vaktin gelmiş olmalı. Senden önce de buraya nice yiğitler geldi; amma dev hepsini bir yumruğuyla öldürüp ateşe attı. Ne yazık ki sen de öleceksin.

- Öyle deme, ikimiz birleşerek devle savaşalım. - demiş Gayret. - Üstelik ne vakte kadar burada böyle tutuklu olarak kalacaksın?

Böyle diyerek şehzade genci ayağa kaldırmış, sonra üstünü başını düzelterek yemek yedirip su içirmiş. Sonra kafa kafaya vererek akıl danışmışlar.

Geç saatlerde dev gelmiş. Gelir gelmez her yer gök gürültüsü ve şimşeklerle dolmuş. Dev delikanlının

iplerden kurtarıldığını görünce "Hah hah hah, yine birinin ölesi gelip, buraya gelmiş, her kimsen haydi çık ortaya!" diye haykırmış.

Şehzade genç de Gayret de ortaya çıkmamışlar. Dev iyice kızmış ve "Kim isen çık ortaya, nasıl olsa her hâlükârda öleceksin, benimle oyun oynama!" diye tekrar bağırmış. Yine de her iki genç görünmemiş.

Bunun üzerine dev, insan şeklinin bulunduğu yeri görünce, "Evet, elime düştün, demek buraya saklandın?" diyerek bütün gücüyle insan şekline öyle bir vurmuş ki devin haykırışından odanın bütün duvarları sarsıntıyla yıkılmış. Çünkü Gayret ve şehzade genç bir sürü kılıcı bir araya getirip bağlamışlar ve ucunu da yukarıya doğru koyarak insan şekline sokmuşlarmış. Devin eli kılıca tamamen saplanmış. Dev elini kurtarmaya ne kadar uğraşsa da başaramamış. O sırada iki genç iki

yandan deve saldırmışlar. İki gün iki gece boğuşmuşlar. Neticede devi parça parça etmişler.

Daha sonra anahtarları alarak diğer odalara girmişler. Toplam kırk oda varmış. Her odada türlü türlü değerli eşyalar, mücevherler, altınlar, giyecekler, silahlar, atlar ve nihayet en son odada da dünyanın en güzel kızları bulunuyormuş. Gayret bu kızların hepsini azat etmiş, en sonuncu oda vasıtasıyla dağın yamacındaki bir mağaraya ulaşmış. Burada şehzade genç de kızların birisini seçerek ata binmiş ve vedalaşarak teşekkür edip yola koyulmuş. Öteki kızlar da başka hanların kızlarıymış. Onlar da kurtuldukları için çok sevinmişler. Ardından erkek gibi giyinerek atlara binmişler ve kendi yurtlarına gitmek üzere yola çıkmışlar.

Gayret ise padişahın yanına gitmiş. Padişah onu görünce çok şaşırmış; çünkü o Gayret'in çoktan suda boğularak

öldüğünü sanıyormuş. Bundan dolayı da çok üzülüyormuş. Padişah ayrıca çok da şaşkınmış. Sebebine gelince, Gayret, devi öldürdüğünde çukurdan öyle büyük ve güçlü bir su akımla fışkırmış ki vadiyi kaplamış ve aşağıya doğru akan bir ırmak olmuş. İnsanlar da bu ırmağın suyunun karamsılığını görerek Karaderya diye isim dahi koymuşlarmış meğer.

Gayret bütün olup bitenleri padişaha anlatmış. Halkı yanına alarak gitmiş ve devin zenginliklerin onlara dağıtmış, herkes pek memnun olmuş. Padişah, Gayret'in cesaretini ve cömertliğini görerek üçüncü şartından vazgeçmiş. Gayret'in annesini, babasını ve ağabeylerini de bu ülkeye getirtmişler. Ağabeylerine iki büyük kızını, Gayret'e ise küçük kızını kırk gün kırk gece düğün yaparak vermiş. Böylece çalışan, çabalayan, bugünün işini yarına bırakmayan, gayretli ve cesur Gayret uğraşarak kendi talihini kendisi

kazanmış, bu yolla da ağabeyleriyle anne babasının da ömür boyu mesut olmalarını sağlamış. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

GERÇEK SEVGİ

Bir varmış, bir yokmuş, eski çok eski zamanlarda Fergane adlı ülkenin adil bir padişahı varmış. Padişahın adilliği ve cömertliği hakkındaki efsaneler uzak uzak ülkelere bile yayılmış. Ancak zavallı padişahın hiç çocuğu yokmuş. Bu yüzden çok dertliymiş.

Meğer bu padişah gençliğinde fakir bir çiftçinin kızına aşık olmuş ve onunla bir müddet evli kalmış; fakat hanımı doğum yapmadan vefat etmiş. Bu duruma çok üzülen padişah o günden sonra bir daha evlenmediği gibi, daima üzgün gezer, aradan uzun yıllar geçmiş olmasına rağmen sırtından matem giysilerini çıkarmaz, eğlenceyi, ziyafetleri yüreği kaldırmazmış. Devlet işlerini adilce yürütür, ülkesini bayındır halkını mutlu eder; ancak kendisi ise yapayalnız ömür geçirirmiş.

Padişahın böyle üzüldüğünü gören yardımcıları, vezirler ona nasıl yardım edeceklerini bilemezlermiş. Onlar, güzellikte eşsiz kızları bulup getirip padişaha göstermişler, istediğini cariye, dilediğini eş olarak almasını söylemişler; ama padişah bu kızlara göz ucuyla bile bakmamış, gönlü gönlüne, kalbi kalbine uygun gelmiş olan sevgili eşini hiç unutamamış, onun hatırasına ihanet etmeyi istememiş.

Günler haftaları, haftalar ayları, aylar ise yılları kovalamış durmuş, ancak padişahın kalbinde sevdiğinin ayrılığından açılan yara hiç kapanmamış. Tam tersine bu yara, bu ayrılık ateşi padişahın yaşı ilerledikçe daha da alevlenir, her seferinde yenilenir, acı verir, hatta bazen padişah kalp ağrısından kendisinden geçerek bayılırmış. İşte o zaman adamları koşarak gelir buna çare ararlar ve fakat hiçbir hekim padişahın bu derdine deva bulamazmış. Padişah ise

güçlükle de olsa yerinden kalkar, sevgili eşinin kabrine gider, onunla uzun uzun gözünde yaşlarla sohbet eder, böylece gönlü teskin olur, biraz düzelirmiş. Padişahın kalbindeki aşk derdi bu denli güçlüymüş.

Yine günlerden bir gün padişah üzüntüden başını eğmiş bir hâlde, tek başına, yayan şehrin sokaklarından birisinden geçerken bir evin penceresinden tuhaf bir ses işitmiş. Padişahın kulağına gelen bu ses ne bir ezgiye ne bir ağlamaya benziyormuş. Bu tuhaf sese dikkat kesilen padişah biraz duraklamış ve sesin geldiği evin kapısını çalmış. İçerinden saçı sakalı uzayıp birbirine karışmış, rengi solup sapsarı olmuş bir delikanlı çıkmış, padişaha tazimde bulunmuş. Padişah delikanlının hâlini görüp, hâlini hatırını sormuş. Delikanlı ne diyeceğini bilemeden, yere bakmış. Bunun üzerine padişah:

- Oğlum, bana bir bardak soğuk su verir misin? - demiş.

Delikanlı mecburen padişahı içeriye buyur etmiş. Evde, yerdeki küçük bir yolluk, bir döşek ve bir yastıktan başka bir eşya yokmuş, evdeki raflarda da ucu kırılmış bir kâse, bir bardak ve çaydanlık duruyormuş. Delikanlı kırık bardağı alarak köşedeki testiden su koymuş, daha sonra bin bir utanma ve alçakgönüllülükle suyu padişaha uzatmış.

Delikanlının perişan hâlini, hazin durumunu gören padişah suyu alıp içmiş ve:

- Oğlum, sen kimsin, kimin evladısın? Niye bu kadar perişan hâldesin, annen baban, eşin dostun, akrabaların nerede? - diye sormuş.

Bu samimi şefkatten içi ısınan delikanlının gözlerinden yaşlar boşanıp, derisi kemiklerine yapışan, sakal kaplayan yanaklarından akmaya başlamış. Onun

bu durumunu gören padişahın da içi sızlamış ve:

- Oğlum, derdini söyle, ben sana yardım edeyim. - demiş.

- Misafir bey, benim derdim çok. Zira eski bilginler demiş ki...

- Her derde vardır deva! – diyerek padişah delikanlının sözünü bölmüş.

-Aşığın derdinin çaresi olmaz! - demiş delikanlı yere bakarak.

Padişah, delikanlının kalbini de aşk derdinin kemirmekte olduğunu anlamış. Kendi derdi tekrar yenilenmiş; ancak kendi derdini bir kenara bırakarak delikanlıya nasıl yardım edebileceğini bulmaya karar vermiş. Padişah, delikanlının hikâyesini anlatması için, önce kendisinin başından geçenleri bir bir anlatmış. Delikanlı da bu padişahın adilliğini, cömert ve halkına karşı müşfik olduğunu çok duymuş, meğer bu ülkeye bunun için göçüp gelmişmiş. Sonra delikanlı kendi derdini anlatmaya başlamış:

- Padişahım, ben Buhara padişahının vezirinin oğluydum. Biz, padişahın kızı Mahinur ile beraber büyüdük ve birbirimize gönül verdik. Bizim sevgimiz saf ve samimiydi. Babalarımız da bu sevgiye taraftardı. Bizim birbirimize uygun olduğumuzu düşünürlerdi, evlenmemize karşı değillerdi.

Her neyse, bundan üç yıl evvel benim annem babam uzaklardaki Cizzah ülkesini gezmeye gitmişlerdi. Dönüşte toprak kayması altında kalarak bu dünyadan göçtüler. Başıma aniden böylesine büyük musibet gelince perişan olup üzüntüden iyice sersemlemiştim. İşte tam bu sıralarda tek dayancım, avuncum olan Mahinur da benden haber almaz oldu. Anne babamdan ayrıldığım bir azap ise, kalbimin ışığının benden haber almaması bin azap oldu.

Ben yakın arkadaşlarımdan birini Mahinur'dan haber getirmeye yolladım. Mahinur ise "Babam Galip ile dost

olmamı ve görüşmemi yasakladı. 'O artık senin dengin değil!' dedi." - diyerek ağlamış. Benim bütün dünyam karardı ve hastalandım. Mahinur'a mektup yolladım. Mektubumu alınca cevap vermedi, sadece ağlamış.

Bunun üzerine ben bir çaresini bularak Mahinur ile görüştüm. İkimiz de uzun uzadıya ağlaşdık, dertleştik. Hakikatten de babası benimle görüşmesini yasaklamış, "O artık anne babasız birisi, senin dengin değil!" - demiş.

Ben ne yapacağımı bilemiyordum. Mahinur bir akıl verdi. "Yakın bir adamınızı babama yollayın!" - dedi. Benim anne babamın yakın akrabaları da yoktu. Babamın dostlarından birisine derdimi döktüm ve yardım etmesini rica ettim. Kendisi yardım etmeye söz verip, padişahın huzuruna doğru yola çıktı.

Daha sonra öğrendim ki o rezil benim hakkımda padişaha kötü şeyler

söyleyip, Mahinur'u kendi oğluna istemiş. Hatta benim için "Artık benim padişah kızıyla evlenip, ona bakmaya, geçimini sağlamaya gücüm kudretim yok! Davul bile dengi dengine!" dedi, siz kızınızı verseniz bile o almak niyetinde değil gibi şeyler söylemiş ve bunun için laf çoğalmasın iyisi mi kızınızı ben kendi oğluma alayım." demeye kadar vardırmış.

Bu söylenenlere öfkelenen padişah beni görmek bir yana, benim hakkımda söze dahi tahammül edemez oldu. Mahinur'u ise yüksek duvarlarla çevrili bir saraya hapsedip, etrafına da sayısız silahlı muhafızları yerleştirdi. Ben ne kadar çabaladıysam da ne padişahın ne de kızının yanına girebildim.

Günlerden bir gün bana bir mektup getirdiler. Bu mektup Mahinur'dan idi. Mektubu gözlerime sürdüm, bin defa öperek, gözyaşlarımla ıslattım; açıp okuduğumda ise Mahinur'un babamın dostunun söylediklerine gerçekten inanıp,

beni vefasızlıkla, hıyanetle suçladığını gördüm "Meğer siz benimle evlenmeyi reddediyormuşsunuz, bunu başkaları vasıtasıyla söyletmeden doğrudan bana son buluşmamızda söyleseydiniz hiç olmazsa babamın huzurunda bu denli utanmazdım. Neyse, istediğiniz kişiyle evlenin; fakat ben ömür boyu esarette, bu zindanda sizin hayaliniz ile yaşayarak, sizi vefasızlığınızdan ötürü lanetleyerek öleceğim." diye yazmış.

Ben ona mektup yazacak oldum, fakat mektubu getiren kişi bana haber vermeden çekip gitmişti. Sarayın civarına gidip çok dolandım, ne içeriden biri çıktı ne de girdi. Beni ise tutup iyice dövdüler, sonra çöle götürüp cesedin kurtlara yem olsun diye atıp gittiler.

Ben gecenin serinliğiyle kendime gelip, ne tarafa gideceğimi bilemeden, tâ tan yeri ağarana kadar rastgele yürüdüm. Yürüye yürüye bitkin düşerek, kum tepelerinin arasına yıkılmışım. Böyle

susuzluktan dilim damağıma yapışarak, ölecek hâlde yatarken yanımdan kervan geçiyormuş, onlar beni kervanlarına alarak buraya getirdiler. Bu odayı verdiler, hâlimden de haber alıyorlar.

Babam beni bir zamanlar zorla tel kafes örücü bir ustanın yanına çırak vermişti. Ben de orada bu işi biraz öğrenmiştim, zaman zaman benden tel kafes örmemi isteyenler oluyor, ben de istenileni yapıyorum. Böylece geçimimi sağlayarak, derdimi kime söyleyeceğimi bilemeden yaşıyorum.

Delikanlının anlattıklarıyla padişahın yarası sanki yenilenmiş. Uzun müddet söyleyecek söz bulamadan, yere bakarak konuşmadan oturmuş. Sonra:

- Ben buradan geçerken duyduğum ses neyin sesiydi? - diye sormuş. Delikanlı da yanı başındaki küçük odaya girerek bir tar alıp gelmiş ve:

- Bir sâzendenin ricasıyla bunu hazırlamıştım. Siz geçerken bu tarı akort ediyordum. - diye cevap vermiş.

Padişah delikanlıdan bir şeyler çalmasını veya okumasını rica etmiş.

Delikanlının dertli gözlerindeki keder daha da belirginleşmiş. Kansız yüzündeki azabı daha da artmış. Sazı biraz akort ettikten sonra yumuşak bir nağme çalmaya başlamış. Güya çalan bu çalgı değilmiş de, delikanlının kalbi ağlayarak derdini anlatıyormuş. Padişahın da gözlerinden durmaksızın yaş akmış. Delikanlı kırık, alçak bir sesle şarkıya başlamış.

Biraz sonra delikanlı şarkıyı devam ettiremeyerek ah çekip, kendisini yerlere atmış, padişah da ona katılarak birlikte ağlaşmışlar. Daha sonra padişah delikanlı ile vedalaşarak sarayına dönmüş. Saraya gelir gelmez adamlarını çağırmış; onlara delikanlıdan bahsetmiş

ve "Bu derde nasıl çare bulunur?" diye ortaya bir soru atmış. Adamları ne diyeceklerini bilemeden, uzun müddet sessiz kalmışlar. Sonra baş vezir:

- Padişahım, izin verirseniz fikrimi söyleyeyim. - demiş.

Padişah izin verince, "Duyduğumuza göre, Buhara padişahı çok cimri ve kötü biriymiş. Zenginliğini arttırmak için yapmayacağı şey yokmuş. Ancak bir o kadar korkak ve kurnazmış. Yağ çekerek, güzel sözler söyleyerek çok söz verir; fakat kimseye hiçbir iyilik yapmazmış. Bu yüzden padişaha bir görücü gönderelim ve yüklü miktarda başlık sözü verelim, belki başlık yüklü olunca padişah kızını verir." demiş.

Bunun üzerine diğer veziri, "Bizim verdiğimiz başlığa razı olmayıp daha fazla isterse ne yapacağız?" - diye sormuş.

Padişahın aklı vezirinin teklifine yatmış.

- Ne kadar başlık isterse istesin yeter ki kızını gönül rızasıyla bu delikanlıya versin! - demiş ve adamlarıyla danışıklı olarak delikanlıyı saraya getirtmiş ve yol hazırlıklarına başlamış.

Padişah cins, hızlı ve dayanıklı bir atını donatmış, yol ihtiyacı olan şeyleri de alarak delikanlının saçını sakalını tıraşı ettirmiş, bir güzel giyindirmiş; ardından yanına kırk yiğit almış Buhara şehrine doğru yola koyulmuş. Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Irmaklardan, dağlardan geçmişler. Kızılkum çölünü arkada bırakarak nihayet Buhara şehrine yaklaşmışlar. Bir köyde konaklayarak şehre adam gönderip, "Öğren bakalım orada neler konuşuluyor acaba?" - demişler.

Şehre araştırmaya giden kişi ertesi gün öğleyin dönmüş ve Buhara

padişahının kızı Mahinur'u, Cizzah valisiyle evlendirme hazırlıklarının görülmekte olduğunu haber vermiş. Bu haberi işiten Galip düşmüş bayılmış. Zavallıyı zar zor ayıltmışlar. Daha sonra kendi aralarında fikir alış verişi yapmışlar ve neticede padişah yanına dört kişiyi alarak Buhara padişahının yanına gitmiş.

Padişahın muhafızları görünüşlerinden çok zengin kişilere benzeyen yabancıların geldiklerini derhâl padişaha haber vermişler. Padişah onları kabul edeceğini bildirmiş. Fergane padişahı ve adamları girerek Buhara padişahıyla selamlaşmışlar, kendilerini de padişah ve veziri olduklarını belirtmeden tacirler diye tanıtmışlar. Sonra Fergane padişahı:

- Padişahım, sizin kızınızın ününü işitip, benim oğlum aşık olmuş ve bir yıldan fazla zamandır hasta yatmakta. Kızınıza görücü geldik. - demiş saygıyla. Bunu işiten Buhara padişahı:

- Geç kalmışsınız, kızımı Cizzah valisine verdik. Vali, kızım için bir kutu mücevher, yüz deve, iki yüz at, bin koyun, kırk hizmetkâr ve kırk nedimeyi başlık olarak verdi. - demiş böbürlenerek.

Bunun üzerine Fergane padişahı:

- Padişahım, kızınızın methini çok işittik; ancak bu kadar az başlıkla verildiğini duymadık. Bizim yurdumuzda padişahın kızını değil, sıradan tacirin kızını almak için bu kadar başlık ödenir. İşte, yanınızdaki bu dostum geçen yıl oğlunu bir esnafın kızıyla evlendirdi. O zaman aynı sizin dediğiniz miktarda başlık ödemişti. - demiş.

Bu sözleri duyunca padişahın yüreği, ateşe düşmüş gibi yanmış tutuşmuş. "Fergane'de sıradan esnafın kızına bu kadar başlık ödeniyormuş, ben padişah olduğum hâlde kızıma bu kadar mı alacağım !" diye fenalaşmış, ne yapsam da bunlar "Önemli değil, verdiğiniz

sözünüzü geri alın, kızınızı biz alalım!" deseler, diye kara kara düşünmüş.

Fergane padişahı ve adamları padişahın yüreğine kıskançlık ateşini yaktıklarına, artık bu ateşin ona rahatlık vermeyeceğine, ne olursa olsun arkalarından kendilerini arayarak geleceğine inanmışlar ve padişaha getirdikleri değerli hediyeleri vererek, şehri gezmek için izin istemişler. Padişah onların hediyelerini açgözlülük ile kabul etmiş ve istedikleri izni vermiş.

Fergane padişahı şehri dolaştıktan sonra kendilerinin konakladıkları köye dönmüş. Geldiklerinde, Galip yüzüstü yere düşmüş baygın bir hâlde yatıyormuş. Onun yanında bir sayfa kâğıt varmış. Kâğıtta bir gazel yazılıymış.

Padişah bu gazeli okuyunca, derin bir iç geçirmiş ve Galip'in yüzüne su serperek, kokular koklatıp, ayıltmış. Olanı biteni anlatmış. O gün dinlenerek, uyumuşlar.

Ertesi gün padişah yine dört yoldaşını alarak, padişahın huzuruna çıkmış ve onunla görüşerek:

- Padişahım, benim oğlum sizin kızınızın methini duymuş fakat kendisini görmemiş. Bunun için zavallı ümitsiz olmasın, bize vezirinizin kızını da olsa verin. Biz ona bir deve sandığında mücevher, bin deve, iki bin at, yüz bin koyun, beş yüz hizmetkâr ve yüz nedime verelim. Şayet az gelirse daha da veririz. - demiş tevazu ile.

Bütün bunları duyan padişah oturduğu yerde heykel gibi donakalmış. Vezirleri ise kıpır kıpır "Acaba hangimizin kızını alacaklar? Bu zenginlik hangimize nasip olacak acaba?" diye merakla bekleşiyormuş. Uzun bir sessizlikten sonra Buhara padişahı:

- Hayır, değerli tacirler! Eğer sizin oğlunuz benim kızımı sevdiyse, sizler vezirin kızını alıp oğlunuzla evlendirirseniz,

mutlaka günün birinde hakikat ortaya çıkar, iki gencin arasına düşmanlık girer. Böyle yapmaktansa, kadıyı çağıralım, o bu duruma bir çare bulsun ve Cizzah valisine verdiğim sözü bozsun. Sonra ben kızımı size vereyim. - demiş kurnazlıkla.

Bu sözleri duyan misafirler gözleriyle işaretleşmişler. Vezirler ise çamur gibi gevşemişler. Bunun üzerine Fergane padişahı yine:

- Padişahım, her şey tamam; ama başkasına verilen kız, nikâhtan sonra güveye bağlı olur. Bunu nasıl halledeceksiniz? - diye sormuş saygıyla.

- İşin bu tarafını siz düşünmeyin, ben hallederim! - demiş padişah ve derhâl kadıyı çağırtarak getirtmiş.

Kadı:

- Padişahım kızın başını bağlayıp, başkasıyla nikâhı kıyılırken kendisinin rızası alınmış mıydı? - diye sormuş.

- Hayır! - demiş padişah. - Hem hangi baba kızının rızasını sorar ki?

- Padişahım, bir tarafın rızası olmadan kıyılan nikâh geçersizdir.- demiş kadı. Buhara padişahı da rahat bir nefes almış ve sevinerek:

- Çok şükür. İşte şimdi kızımı sizlere verebilirim. Söz verdiğiniz başlığı getirin ve kızımı alıp götürün! - demiş.

Padişahın bu denli aç göz, tamahkâr ve sözünden hemen cayan biri olduğunu gören Fergane padişahı ve adamları şaşırmışlar; fakat hiç belli etmeden, bir ay içinde düğün hazırlıklarını görmüşler ve söz verdikleri başlığı da ödeyip kızı götürmeye gelmişler.

Fergane padişahı iki ulağını istediği şeyleri hemen getirmelerini emreden bir mektupla kendi ülkesine göndermiş. Aradan yirmi gün geçmiş geçmemiş, başlık için gerekli eşyaları yüklenen kervan, deve, sığır ve koyunlar, hizmetkârlar ve nedimeler, altın ve mücevherleri getirmişler. Onları gören insanların hayretten ağızları açık kalmış. Sığır ve

koyunların sesi dört bir yanı doldurmuş. Hayvanların bağırtılarından yan yana duran kişiler dahi birbirlerinin seslerini duyamaz olmuş. Bütün bu zenginlikleri gören padişah da ne yapacağını bilememiş. Fergane padişahı ona başlık mallarını teslim ederken bir sandık değil, iki sandık mücevher vererek:

- Bunların biri benim, diğeri ise oğlumu evlendirmekte olduğumu duyan padişahımız hediye ettiler. - demiş. Buhara padişahı sandıkların kapağını açıp eliyle altın ve mücevherleri avuçlayarak, kendisinin ne kadar açgözlü olduğunu herkese göstermiş. Bütün bunlardan doymayan padişah "Düğün masraflarını da siz yapacaksınız! Bir aya kadar geleceğiz dediğinizden, ben henüz hiçbir hazırlıkta bulunamadım." demiş yüzsüzce. Ferganeliler onun bu sözlerine gülüşerek, "Tamam peki, düğünü de biz yaparız!" demişler ve bu ülkede bir haftalık düğün ilan etmişler.

Gelelim Mahinur'a acaba ne yapmakta?

Mahinur'un yanına giren babası ve nedimeleri Galip'i kötüleyerek, "O, seni bırakıp başka kızla evlenip gitti. Sen onun için genç ömrünü boşa harcıyorsun!" diyerek zavallıyı azarlamışlar. Nihayet Mahinur bu sözlerden çok yaralanmış, bir odaya girerek kapıyı içeriden kapatmış ve yanına hiç kimseyi sokmadan bu odada yaşamaya başlamış. Kendisinin Cizzah valisine verildiğini ve hatta nikâhının bile kıyıldığını duymuş; ama hiç aldırmamış. Sonra odasının kapısına gelen babası ondan kapıyı açmasını istemiş. Mahinur kapıyı açmayı reddetmiş. Babası yalvarmış kapı açılmamış, kızmış kapı açılmamış, en sonunda "İyice anla! Seni Cizzah valisine değil, Ferganeli tacirin oğluna veriyorum. Filan gün düğünün, hazır ol!" demiş ve çıkıp gitmiş.

Mahinur odada tek başına oturup, hüngür hüngür ağlamış. Kaderine lanetler

yağdırmış. Daha sonra da önce kalbine girip sonra hiç haber vermeden çekip giden Galip'i lanetlemiş. En sonunda da kendisini öldürmeye karar vermiş. Ancak ne kadar aradıysa bunu gerçekleştirmek için işe yarayacak bir şey bulamamış. Mahinur ne yapacağını bilemeden üzüntüsünden kendisini yerlere atmış, "Ölsem de kapıyı açmayacağım!" diye kendi kendisine söz vermiş.

Nihayet düğün günü gelip çatmış. Mahinur'a kapı arkasından düğünün başladığını, o gün akşamleyin nikâhın kıyılması için kadı ve imamların güveyle birlikte geleceklerini söylemişler. Mahinur sesini çıkarmadan yatmaya devam etmiş. Akşam olunca, saraydaki mumlar yakıldığında, "Güvey geldi! Güvey geldi!" sesleri ve gürültüler işitilmiş. Güvey, kadı ve imamlarla gelip, Mahinur'un bulunduğu odanın kapısını çalmış ve yumuşak bir sesle:

- Kapıyı aç kızım! - demişler. Ancak Mahinur cevap vermemiş. Tekrar tekrar rica etmişler, lakin Mahinur'dan ses çıkmamış. Üstelik gelinin ölü mü diri mi olduğunu da anlayamamışlar. Bunun üzerine padişahın öfkesi taşmış, kapıyı kırmalarını emretmiş. Bunu duyan güvey "Kırmayın!" demiş ve bir tar getirmelerini rica etmiş. Tar getirmişler. Galip tarı alıp çalmaya başlamış. Etrafı bir sessizlik kaplamış, herkes nağmenin büyüsüne kapılarak kendisinden geçmiş.

Henüz nağme bitmeden kapı açılıp, saçları perişan, elbiseleri yırtılmış, rengi saman gibi sararmış Mahinur görünmüş. Zavallı büyülenmiş gibi etrafındaki adamları görmeden hiçbir ses duymadan doğru güveye doğru yürümeye başlamış. Güvey elindeki tarı bırakıp, onu kucaklamayı son anda başarabilmiş. Mahinur, Galip'in kucağına düşerek bayılmış. İki sevgilinin hâlini görüp de ağlamayan kimse kalmamış. Bu duruma

çok şaşıran Buhara padişahı hakikati anlatmalarını istemiş. Bunun üzerine Fergane padişahı kendisini tanıtmış ve:

- Galip benim koruduğum, esirgediğim tek evladım. Ben onu benden sonra tahtımın varisi olarak atadım! - demiş.

Bu sözleri duyan Buhara padişahı yumuşayarak, bin teşekkürle kızını Galip'e vermiş. Misafirler gelini de alarak öz yurtlarına doğru yola çıkmışlar. Fergane padişahının kalbindeki aşk yarası da kapanır gibi olmuş. Bütün sevgisini ve şefkatini oğlu, gelini ve onların çocuklarına adayarak hep birlikte sağlıklı, mutlu ve uzun bir ömür sürmüşler, bütün dileklerine ulaşmışlar.

Bir tutam tuz

Bir varmış, bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Eski zamanlarda ülkenin birinde kıt akıllı biri yaşarmış. Bu adam hiçbir şeyi aklında tutamaz; hatta zaman zaman yolunu şaşırarak kendi evi yerine komşusunun evine girer; hanımı sokakta oynayan oğullarını çağırmasını söyleyince kendi oğlunun adını hatırlamaz; kendi oğluyla birlikte başkalarının oğullarını da alır getirirmiş.

Bir gün bu adam, karısıyla beraber kayınbabasını ziyarete gitmiş. Kayınbabasının evine vardıklarında, kayınbabasının hastalanarak ölüm döşeğinde yattığını görmüşler. Karısı, babasının bu durumunu görünce onu bırakıp kendi evine dönememiş. Kocasından eve yalnız gitmesini, hayvanlara ve çocuklara onun bakmasını söylemiş. Adam "Olur!" deyince, eve döneceği sırada da eklemiş:

- Bey, çocuklar sıcak yemekten mahrum kalmasınlar. Her gün bir şeyler pişir.

Adam da her zamanki uyuşukluğuyla sormuş:

- Yemeğe ne kadar tuz atılır?

Karısı, "Bir tutam." diye cevap vermiş.

Karı koca vedalaşmışlar. Kıt akıllı adam köyüne doğru yola çıkmış. Daha karısının yanından uzaklaşmadan, aman aklımdan çıkmasın diye kendi kendisine "bir tutam, bir tutam" diye tekrar etmeye başlamış.

Böyle tekrar ederek gide gide bir yere gelmiş. Burada bir bölük adam buğday biçiyormuş. Buğday biçenler, kıt akıllı adamın yanlarından geçerken "bir tutam, bir tutam" dediğini duyunca "Bak edepsize, bizimle alay ediyor. Bizim buğdayımıza bir tutam diyor." demişler ve adamcağızı ortalarına alarak bir temiz sopa çekmişler.

Dayağı yiyen zavallı ağlamaklı sormuş:

- Ben size ne yaptım? Beni niye dövüyorsunuz?

Köylüler:

- Ne diye bir tutam diyorsun? - diye sormuşlar.

Adamcağız:

- Bir tutam demeyeyim de ne diyeyim? - diye sorunca köylüler de:

- "Allah arttırsın!" - de! - demişler.

Kıt akıllı adamcağız "Peki!" demiş ve "Allah arttırsın! Allah arttırsın!" diye diye tekrar yoluna koyulmuş. Gide gide başka bir köye gelmiş. Buradaki köylülere bit dadanmış. Bu yüzden de köylüler oturmuş birbirlerinin bitlerinin temizliyorlarmış. Yanlarından yabancı bir adamın "Allah arttırsın! Allah arttırsın!" diyerek geçmekte olduğunu görünce hepsinin müthiş öfkesi gelmiş ve hep birlikte adamcağız üzerine atılmışlar. "Al

sana Allah arttırsın!" diyerek zavallıya bir temiz sopa çekmişler. Döve döve artık yorulduklarında, güçlükle kendisine gelebilen zavallı adam:

- Niye dövüyorsunuz? Ben size ne yaptım? -diye ağlamaklı sormuş.

Köylüler bunun üzerine "Ne diye 'Allah arttırsın!' diyorsun?" demişler.

Adamcağız bu defa da onlara:

- Peki bunun yerine ne diyeyim? - diye sormuş.

Köylüler de:

- Biriniz sağ kalmayıp hepiniz geberin! - demesini istemişler.

Zavallı kıt akıllı adam "Olur!" demiş ve "Biriniz sağ kalmayıp hepiniz geberin!" diye diye tekrar yola koyulmuş.

Gide gide başka bir köye gelmiş. Bu köyün ağasının biricik oğlu o gün, at yarışında, atından düşmüş ve diğer atların ayakları altında kalarak can vermiş imiş. Kıt akıllı adamın tam oradan

geçtiği sırada köylüler, ağanın ölen oğlunun cenazesini gömmek için tabuta koyup mezarlığa götürüyorlarmış. Bir bakmışlar ki tanımadıkları bir adam "Biriniz sağ kalmayıp hepiniz geberin!" diye söyleniyormuş. Köylüler gazaba gelerek "Dün at yarışında bunun gibi daha dört delikanlı öldü. Bu yetmezmiş gibi sen hepimizin ölmemizi istersin ha! Vay edepsiz! Vay terbiyesiz!" diyerek adamın üzerine atılmışlar. Zavallı aklı kıta bir güzel dayak atmışlar. Adamcağıza vura vura artık vuramaz hâle gelip yorulduklarında ise zavallı kıt akıllı perperişan hâlde sormuş:

- Ben size ne yaptım ki beni dövüyorsunuz?

Köylüler de sormuşlar:

- Sen ne diye "Biriniz sağ kalmayıp hepiniz geberin!" diyorsun?

Kıt akıllı bu defa da yine kendisini dövenlere ağlayarak sormuş:

- Ne diyeyim öyleyse?

Köylüler:

- "Allah rahmet eylesin!" de! - demişler.

Zavallı kıt akıllı adam yine "Peki, olur!" demiş ve "Allah rahmet eylesin!" diye diye yola koyulmuş. Böyle diyerek gide gide başka bir köye gelmiş.

Bu köyde ise düğün varmış. Düğün sahipleri de çok kavgacı insanlarmış. Bu adamlar bir bakmışlar ki, bir yabancı yanlarından "Allah rahmet eylesin! Allah rahmet eylesin!" diyerek geçiyor. Adamlar öfkeyle "Ya demek sen bizim düğünümüzün güzel geçmesini istemiyorsun. Demek sen bizim için Tanrı'dan ölüm diliyorsun ha! Allah şimdi sana rahmet eylesin!" - diyerek zavallı aklı kıtın üzerine saldırmışlar. Zavallı güç bela hayatta kalmış. Zar zor ayağa kalkarak "Beni niçin dövüyorsunuz? Ben size ne yaptım?" diye sormuş.

Düğün sahipleri:

- Sen niçin "Allah rahmet eylesin!" diyorsun, görmüyor musun biz düğün yapıyoruz.- demişler.

Zavallı kıt akıllı adamcağız sormuş:

- O hâlde ne diyeyim?

Düğün sahipleri de:

-Şu zurnayı eline al, çala çala git. Böylelikle bütün herkes bizim düğünümüz olduğunu öğrensin. - demişler.

Oranın adetlerinde böyle zurna çalıp gezince düğün olduğu anlaşılırmış. Adamcağız da "Peki!" diyerek eline zurnayı almış çala çala yola düşmüş. Böyle zurna çalarak baştan ayağa tere batmış bir hâlde giderken birden nereden çıktığını anlayamadığı adamın biri elinde bir sopayla kıt akıllı adamın kafasına indirmiş.Zavallıyereyuvarlanmış.Elindeki zurna da oradaki ırmağa düşerek suların içinde kaybolmuş gitmiş. Kendisine gelip de ayılınca, az evvel kendisine vuran

adama sormuş.

- Ne vuruyorsunuz? Ben size ne yaptım?

Saldırgan adam:

-Böyle yerli yersiz ne diye zurna çalıyorsun? Buraya tuzak kurmuştum. Tam tuzağa bıldırcınlar gelecekken, çaldığın zurna yüzünden bütün hepsi kaçtı. - demiş.

Kıt akıllı adam etrafına şöyle bir bakınca büyük bir yonca tarlasının kenarında olduğunu görmüş.

Kıt akıllı, avcıya sormuş:

- Ne diyeyim öyleyse?

Avcı ise:

- Hiçbir şey söyleme. Sesini kes. Hatta kimseye görünmeden, sürünerek, pusarak git! -demiş.

Kıt akıllı da yerlerde kâh sürünerek kâh emekleyerek, pusa pusa yoluna devam etmiş. Bu şekilde tam bir duvarın yanından geçerken bir grup adam "Hah

şimdi elimize düştün!" diyerek kıt akıllıyı yakalamışlar ve bir güzel sopa çekmişler. Adamlar, kıt akıllının feryat figanına hiç aldırmamışlar, aksine döve döve bayıltmışlar. Zavallı kıt akıllı kendisine gelince sormuş:

- Ben size ne yaptım? Niye beni dövüyorsunuz?

Adamlar da:

- Köyümüzde her gün kâh koyun, kâh keçi kayboluyor. İşte biz bugün burada hırsızı gözlüyorduk ve şimdi yakaladık. O hırsız sensin.

Kıt akıllı:

-Yok yahu! O hırsız ben değilim. Ben karımın söylediğini aklımdan çıkarmayayım diye kendi kendime tekrar ede ede geliyorum. - demiş.

Adamlar, hırsız sandıkları kişinin bir kıt akıllı olduğunu duyunca katıla katıla gülmüşler ve kıt akıllıya:

- Haydi, yoluna git. Fakat bir daha

öyle yerlerde sürünerek, pusarak gitme. Tam tersine göğe bakarak, gerile gerile git. -demişler.

Kıt akıllı yine "Peki!" demiş ve aynen bu adamların dediği şekilde yürüyerek yoluna koyulmuş. Böyle giderken gözünün önüne bakmadığından civardaki balıkçıların kuruması için yaydıkları balık ağlarına çarpmış. Çarpmasıyla da ağlara dolaşarak yerlere yuvarlanmış. Böylece bütün ağlar birbirine girmiş, karmakarışık olmuş. Balıkçılar sinirlenerek zavallı aklı kıtı bir güzel dövmüşler. Sonunda aklı kıt her zamanki gibi sormuş:

- Ben size ne yaptım? Beni niye dövüyorsunuz?

Balıkçılar da:

- Ne diye gözünün önüne bakmıyorsun? Haydi, bir daha gözünü yerden ayırmadan yürü git!- demişler.

Zavallı aklı kıt, bir şeylerini kaybetmiş de arayan biri gibi gözünü yerden

ayırmadan gidiyormuş. Birden birisine çarpmış. Çarptığı kimse zavallı aklı kıtın, eve su getirmesi için pınara giden büyük kızıymış. Kızı, babasının yerde bir şeyler arar gibi yürüdüğünü görünce çok şaşırmış ve sormuş:

- Baba ne arıyorsunuz?

Aklı kıt, kendi kızına bakarak:

- Yavrum bu köyde aklı kıt bir adam vardı. Onun evi nerede? - diye sormuş.

Babasının hâlini gören kızı gülmekten katıla katıla "Baba, tanımadınız mı? Ben büyük kızınızım ya!" demiş ve babasının elinden tutarak eve götürmüş. O günden sonra da aklı kıt adam bir daha tek başına hiçbir yere gitmemiş.

HALKIN LANETİ

Bir varmış bir yokmuş, hem açmış hem tokmuş. Eski zamanlarda Altınköy denen bir köy varmış. Köy, adına layık bir yermiş. Köylüler çalışkan insanlarmış, çiftçilik yaparak, güzel meyveler yetiştirerek geçinirlermiş. Yetiştirdikleri meyvelerin ünü çok uzaklara kadar yayılmış. Bu meyvelerin fidesini veya tohumu almak için ülkenin çeşitli şehirlerinden insanlar sık sık Altınköy'e gelirlermiş.

Bu köyde bir de yaşlı bir karı koca yaşarmış. İhtiyar karı kocanın çocukları yokmuş. Köyün kenarındaki bahçeli küçük bir evde hayatlarını sürdürüyorlarmış. Bu karı kocanın biricik geçim kaynakları, avlularında yemyeşil gövererek her yıl bol meyve veren bir kök kayısı ağacıymış. Karı koca, ağaçlarına her zaman özen gösterir, göz bebekleri gibi bakarlarmış. Yaşlı karı koca kayısının ilk olgunlaşan

meyveleriyle köydeki eş dostlarını misafir eder, kalanın bir kısmını yavaş yavaş satarak kışlık erzaklarını ve giysilerini alırlarmış. Öbür kalanlarını ise çekirdekleriyle beraber kuruturlarmış. Hatta bazen kışın bu kayısı kurusunu ekmek yerine yedikleri de olurmuş.

Kış gelip de dağdan soğuk rüzgârlar esip Altınköy'deki birçok ağacı devirdiği, şiddetli soğukların kuruttuğu veyahut yıldırım düşerek kırdığı zamanlarda bile bu kayısı ağacı sanki gidesi gelmiyormuş gibi göğe doğru uzadıkça uzar, yıldan yıla meyvesi artarak kış yaz insanlara yararlı olurmuş.

Köyün bağlı olduğu şehrin beyinin şımarık ve nazlı bir kızı varmış. Bu şımarık kız istediği zaman isteğini yaparmış. Kimsenin sözüne kulak asmazmış. Kimse de ona söz geçiremezmiş. Bu kız bir gün yanına on onbeş arkadaşını alarak eğlenmek için dağa çıkmaya karar vermiş. Şehirdeki meyvelerin tam

olgunlaştığı, kayısıların ise tükendiği bir mevsim olmasına karşın, dağlarda kayısılar henüz olgunlaşıp sararmaya başlamış imiş. Beyin kızı ve arkadaşları dağa doğru yollanmışlar.

Bu kızlar, Altınköy'den de geçip gitmekteyken, köyün kenarındaki bir evin avlusundan göğe yükselerek tıpkı bir bulut gibi göğü kaplayan kayısı ağacı ile ağacın zümrüt yeşili yaprakları arasındaki bal damlasına benzeyen meyveleri görmüşler.

Kız hemen arkadaşlarını durdurarak "İşte şu kayısılardan toplayacağız!" demiş. Kızlar hiç sormadan, izin istemeden yaşlı karı kocanın avlusuna dalmışlar ve doğruca kayısı ağacına saldırıp tırmanmaya başlamışlar. Sonra da ağacın dallarını kırmaya, yaprakların yolmaya ve meyvelerini toplamaya girişmişler. Ancak ne denli açgözlülükle toplasalar da ağacın meyveleri hiç eksilmiyormuş. Bir kayısı koparsalar,

yerine on tane çıkıyormuş gibiymiş.

Kızların edepsizliklerini görünce karı koca, onları engellemek için sağa sola koşuşturmuşlar; ancak ellerinden bir şeycikler gelmiyormuş. Yaşlı ve fakir bir karı kocanın, beyin kızına hiç sözü geçer mi? Kızlar, toplayabildiklerini toplamış, kalanlarını ise ezerek, parçalayarak yerlere atmışlar. Yaşlı karı koca ağlaya ağlaya dökülen meyveleri toplayarak, kurutmak için güneşe sermişler.

Kızlarsa topladıkları sepet sepet kayısıları yiye yiye yollarına devam etmişler. Sıcak havada hem yürümüşler hem de kayısıların neredeyse tamamını yemişler. Bunlar gide gide başka bir köye gelmişler. Burada yollarının üstünde bir adamın gölgeli bir evi varmış. Kızlar bu eve girerek önce su istemişler. Ev sahibi ise kızlara su yerine buz gibi ayran sunmuş. Kızlar ayranı içmişler ve dinlenmek üzere yatmışlar. Bütün olanlar asıl bundan sonra olmuş.

Önce beyin şımarık kızının karnı sancıyla ağrımaya başlamış. Daha sonra dayanamayarak bahçeye koşmuş. Arkasından da diğer kızlar aynı şekilde "Ah! Of! Aman! Ay!" diyerek koşturmuşlar. Kızlar karınlarının ağrısından neredeyse nefes dahi alamıyorlarmış. Ev sahipleri, ne olup bittiğini öğrenene kadar kızlar neredeyse ölüyorlarmış. Kızların bu durumunu gören ev sahibi iyice korkmuş. Akşam olduğunda ise kızlar artık iyice hastalanarak yarı baygın bir hâlde yatak döşek yatıyorlarmış. Acıdan artık bağıramadan yalnızca inliyorlarmış. Kızların ölmesinden korkan evin beyi derhâl iki hizmetçisini hızlı koşan atlara bindirerek, doğruca şımarık kızın babasına yollamış. Hizmetçilerden birini de köyün doktoruna göndermiş.

Doktor gelip bir bakmış ki bir grup kız ölmek üzere yatıyor. İnlemeye dahi dermanları yokmuş. Bir ayılıyorlarmış bir bayılıyorlarmış. Doktor, kızlara ne

olduğunu bir türlü anlayamamış. Kızların birisi bile ne olduğunu söyleyebilecek hâlde değilmiş. Kızların anne babaları gelinceye kadar içlerinden üç tanesi ölmüş.

Köyde sanki kıyamet kopmuş. Halk arasında bir söylenti yayılmış: Beyin eğlenmek için gelen kızı arkadaşlarıyla birlikte bir zenginin evine konuk olmuş. Kızları cin mi çarptı nedir bilinmez, hepsi yerlere serilmişler. Sırayla ölüyorlarmış. Ev sahibi, konuk gelen kızlara ayran sunmuş. Ayranı içtikten az sonra kızlar hastalanmışlar.

Bu sözleri doktor da dinledikten sonra bir şeyleri anlar gibi olmuş. Hemen kızlara ishal şurubu ile ılık su içirerek onların bağırsaklarını temizlemiş. Başka ilaçlar da vermiş. Bu arada kızların anne babaları da gelmişler. Kızlardan üçünün çoktan öldüğünü, diğerlerinin de neredeyse ölecek gibi yattıklarını görünce feryat figan ederek ağlaşmışlar.

Bir süre geçtikten sonra kızlar yavaş yavaş kendilerine gelmeye başlayınca doktor neler yediklerini sormuş. Kızlar da Altınköylü yaşlı karı kocanın kayısılarından yediklerini söylemişler. Kızların sözlerini duyan bey çok öfkelenmiş ve Altınköy'deki bütün ağaçların kökleriyle birlikte sökülmeleri buyruğunu vermiş.

Adamları da hemen beyin buyruğunu yerine getirmeye girişmişler. Meyveli ağaçları dahi söküp bir kenara atmışlar. Köylülerin ağlamalarına ve inlemelerine ise hiç aldırmamışlar. Köylüler ağlaya ağlaya beyin huzuruna gelip ayaklarına kapanarak ağaçlarının kesilmemesini rica etmişler. Ancak bey kararından dönmemiş. Bütün meyveli ağaçlar kesilmiş. Bunun üzerine Altınköy yaşayanları zengin adamın konağının etrafında toplanarak:

- Kim bizim geçim kaynağımız ve tıpkı çocuklarımız gibi olan meyve ağaçlarımızı

kestirdiyse, dileriz sevdiği kimse sağır ve dilsiz olsun! Eli ayağı tutmasın! İnşallah derdine derman bulmak için tekrar bizim ayağımıza gelsin! – diye beddua etmişler ve çaresiz ağlaya ağlaya evlerinin yolunu tutmuşlar.

Bey, adamlarıyla birlikte köylülerin ardından gülerek onlarla alay etmiş. Daha sonra da hasta kızlarla birlikte ölen diğer üç kızı da arabalara bindirerek şehre dönmüşler.

Şehre gelince bey kızını şehrin önde gelen doktorlarına tedavi ettirmiş. Ancak yolda gelirken epeyce iyileşen kızı günden güne zayıflamaya, rengi solmaya, sağlığı bozulmaya başlamış. Kızın hastalığının ne olduğunu hiçbir doktor bilememiş. Nice nice ilaçlar kullanmışlar. Her ilaçtan sonra kız iyileşeceğine daha da kötüleşmiş. Gitgide konuşamaz ve duyamaz olmuş. Eli ayağı da tutmaz bir yatalak olmuş. Kızını iyileştirmeleri için bey, uzak ülkelerdeki ünlü doktorları

çağırtmış, bu doktorlara büyük paralar ödemiş. Ancak kızı her geçen gün daha da kötüleşmeye devam etmiş. Ne ölüyormuş ne de iyileşiyormuş. Kız aynı zamanda beyin biricik çocuğuymuş, gözünün bebeğiymiş. Kızının hastalığına hiçbir çare bulunamayınca, bey şehirde bir duyuru yaptırmış.

- Ey ahali! Duyduk duymadık demeyin! Duyanlar ayrılmayın! Herkesin de bildiği gibi saygıdeğer beyimizin biricik kızı uzun zamandır duymadan, konuşamadan, elini ayağını oynatamadan bugün yarın ölecek gibi hasta yatıyor. Kim beyimizin kızın iyileştirir, konuşmasın sağlar, ayağa kaldırırsa, beyimiz kızını o kişiyle evlendirecek. Şehrin beyliğini de o kişiye verecek.

Hatırlıyorsanız bütün bu olan biten şımarık kızın, yaşlı karı kocanın bahçesindeki biricik kayısı ağacının meyvelerini ölesiye yemeleriyle başlamıştı. Şimdi biz kızı burada bırakalım ve yaşlı karı kocadan haber alalım.

Hani herkesin meyve ağacıyla birlikte yaşlı çiftin geçim kaynağı olan kayısı da beyin adamları tarafından kökünden sökülmüş, dalları parça parça kesilmişti. Karı koca dertlerini kimseciklere söyleyemeden, herkesle birlikte kızların hasta yattığı eve gitmişler, sonra da beye lanet ede ede evlerine dönmüşler. Eve gelince, ellerindeki erzakın hesabını yapmışlar, görmüşler ki bir kışlık yiyecekleri varmış. Buna da şükür demişler. Karınları acıkınca da bir kayısı kurusunu ağızlarına atarak akşama kadar bununla idare etmişler böyle yaparak yazı geçirmişler. Arkasından yağmuruyla fırtınasıyla güz gelmiş. Bir süre sonra bütün varlık âlemini bembeyaz karla örterek kış gelmiş. Yaşlı karı koca içleri burularak sobada kesilen kayısı ağacının odunlarını yakmışlar. Büyük zorluklarla kışı da geçirmişler.

Nihayet bahar gelmiş. Komşularının bahçelerindeki kesilen ağaçların

diplerinden yeni sürgünler çıkmış. Yaşlı karı kocanın kayısısı ise tekrar sürgün vermemiş. Bunun üzere karı koca türlü meyve çekirdeklerini bahçenin dört bir yanına ekmişler. Ancak bu çekirdeklerden fide çıkıp meyve verinceye dek nice zaman geçmesi gerekmekteymiş. İnsan ise karnını doyurmak zorundadır, öyle tohumdan fide çıkıp meyve vermesini bekleyemez ki!

Geçim kaynakları yalnızca meyvecilik olan Altınköylülerün sorunları iyice büyümüş. Zavallılar ellerinde avuçlarında ne varsa yemiş bitirmişler. Kimi odunculuğa kimi tarlada işçiliğe gitmiş, kimi de zenginlerin evinde uşak veya hizmetçi olarak çalışmaya başlamış. Zavallı yaşlı karı kocanın elinden ne iş gelebilir ki? Odun kesmeye bellerinde kuvvet yok, tarlada çalışmak için de yaşlıymışlar. Hizmetçiliğe gelince onları kim alır ki?

Sonunda durumları artık dayanılmaz olunca, yaşlı kadın hastalanarak yatağa düşmüş. Kocası ise beyin oturduğu şehre gitmekte olan adamlara katılmış. Yola çıkmadan önce beline sağlam bir urgan bağlamış, boynuna da bir torba asarak "Ya Allah!" demiş ve yola koyulmuş. Adamlar gündüz sıcağından kurtulmak için geceleyin yola çıkmışlar. Seher yıldızı görünüp de uzaklardan horozlar ötmeye başladıklarında şehre varmışlar. İhtiyar sokaklarda, pazarlarda dolaşarak dilencilik yapmaya başlamış. Bembeyaz sakalları göğsünü kaplamış, gözlerinden, yüzlerinden nur saçılan bu ihtiyarı dilencilik yapmaya, yoksulluğun sebep olduğu bir bakışta anlaşılıyormuş. Hayırsever adamlar sadaka vermişler, ihtiyar da onlara uzun uzun dua etmiş.

Bu sırada pazar meydanında tellalların, beyin hasta kızını iyileştirebilecek kişileri saraya çağırdığını ihtiyar da duymuş. Heybesini torbasını

sırtına vurmuş, bastonu yardımıyla bin güçlükle saraya varmış. Ancak koruma görevlileri ihtiyarın saraya girmesine müsaade etmemişler. Ancak ihtiyar "Ben beyin kızını iyileştireceğim!" dedikten sonra beye haber vermişler. Bey, ihtiyarı derhâl yanına getirmelerini buyurmuş. İhtiyarı alıp gelmişler. Yaşlı adam beyi saygıyla selamlamış. Bey:

- Ey ihtiyar, doktor musun? Kızımı nasıl iyileştireceksin? - diye sormuş.

- Hayır, ben doktor değilim, Altınköylü basit bir çiftçiyim. - diye ihtiyar cevap vermiş. Bunu duyan bey çok öfkelenmiş.

-Bembeyaz sakalınla yalan konuşmaya, 'Beyin kızını iyileştireceğim!' demeye utanmadın mı?

- Önce beni bir dinle bey! - demiş ihtiyar mülayimlikle sonra devam etmiş - Ben doktor değilim; ancak ne yaparsan kızının iyileşeceğini biliyorum.

- O hâlde ne diye sözü uzatıyorsun, konuş çabucak. Zavallı kızım perişan hâlde yatıyor.

-Beyim, sen benim sözlerimi iyice bir düşün. Kızın kendi densizliğinden ve açgözlülüğünden ötürü hastalandı. Sen ise bu duruma öfkelenerek Altınköy'deki bütün meyveli ağaçları kestirdin. Halkı aç ve çıplak bıraktın. O vakit halk senin ayaklarına kapanarak "Ağaçları kestirmeyin, onlar bizim geçim kaynağımız." diye ne kadar yalvarmıştı. Sen onların sözlerine kulak asmadın. Bunun üzerine halk seni lanetledi. Sen ise onlarla alay ettin. Kızının da böyle iyileşmez hastalığa yakalanıp yatması da işte bu halkın laneti yüzündendir.

Bu sözü duyunca bey müthiş sinirlenmiş.

- Nöbetçiler bu rezil ihtiyarı gözümün önünden alın! - diye bağırmış. İhtiyarı apar topar sürükleyerek alıp götürmeye

başlamışlar. Ancak beyin yanındaki danışmanlarından biri onları durdurarak beye dönüp şöyle demiş:

- Saygıdeğer beyim, beni bağışlayın. Bu ihtiyarın dediklerinde gerçeklik payı var. Siz o zamanlar haksız işler yapmıştınız. Bu yüzden halk sizi lanetlemişti. Bu lanet kızınızı tutarak büyük ihtimalle onu bu duruma soktu. Bu sebeple de en iyisi ihtiyarı salıverin gitsin! Siz onun yerine halkın gönlünü ve hayır duasını almaya çalışın. Hem ayrıca kızınızı iyileştiren kişiye bütün servetinizi vermeye söz vermiştiniz. Belki halk size hayır duası ederse, kızınız da iyileşir. - demiş.

Danışmanını dinleyen bey duraklamış. Uzun uzun düşünmüş sonra danışmanının söylediklerinin gerçeği anlattığını, halkın lanetine uğrayan kişinin asla onmayacağını hatırlamış ve ihtiyarı yanına çağırarak "Ey babacığım, söylediklerini düşündüm. Tamam, diyelim

ki benim kızım halkın lanetine uğradı. Şimdi ne yapayım ki kızım iyileşsin?" diye sormuş.

İhtiyar:

-Buyruğunla köklerinden söktürdüğün meyve ağaçlarının yerine yenileri diktirt. Kurak topraklara su getirt. Halk açlıktan kırılıyor, onlara yiyecek, içecek ve giyecek sağla. Belki onlar seni bağışlar ve böylece kızın da iyileşir - diye cevap vermiş.

Bey yaşlı adama giyecek ve yiyecek doldurulmuş at, araba vererek köyüne göndermiş. Sonra da kendisi şehirdeki en becerikli bağ bahçe uzmanlarını yanına çağırmış; her türlü meyve fidesinden arabalara doldurtmuş; güçlü kuvvetli delikanlıları beraberine almış, bütün bunlardan başka yine arabalar dolusu erzakla birlikte büyük bir kervan hâlinde Altınköy'e doğru yola koyulmuş.

Köye gelince de nerede bir boş arazi varsa oralara ağaçları dikmişler, kuyular

kazarak su çıkarmışlar. Derelerin kenarlarına türlü türlü ağaç fideleri dikmişler. Altınköy yeni baştan yemyeşil, ağaçlarla dolu köye dönüşmüş. Perişan hâldeki köylülere erzakları dağıtmışlar. Özetle halkın duasını almak için bey elinden geleni yapmış.

O ne kadar halk için çabaladıysa kızı da o kadar iyileşiyormuş. Ağaçlar çiçek açıp sonra meyveye durmuş. Bu meyveler olgunlaşınca köylüler sevinçle meyve toplamaya çıktıkları zaman beyin kızı da ayağa kalkmış. Bey, ihtiyarın söylediklerinde haksız olmadığını, halkın lanetinin de hayır duasının da boşuna olmadığını daha iyi anlamış. Kızına insanlara karşı yardımsever, hoşgörülü, saygılı ve tatlı dilli olmayı öğretmiş. Bey, ömrünün sonuna kadar halkının gönlünü incitmemeye çalışmış. Altınköy ise tekrar nefis meyveler diyarına dönüşmüş.

AKIL VE HAZİNE

Bir varmış bir yokmuş. Hem açmış hem tokmuş. Kurt ev sahibiymiş, tilki köy bekçisiymiş. Karga bakıcıymış, serçe yalancıymış. Horoz kızıl imiş, kuyruğu uzun imiş. Kaz davulcuymuş, ördek zurnacıymış. Kaplumbağa satıcıymış, kurbağa ona borçluymuş.

Çok çok eski zamanda Kerimdivane adında bir köy varmış. Bu köy serin bağları ve çağıldayan akarsuları, tatlı meyveleri ve alçakgönüllü adamlarıyla tanınırmış. Bu köyde bir de Tembel lakaplı bir adam varmış. Bu adam öyle tembelmiş ki bir yattığı yerden haftalarca kalkmaz, önüne başkalarının getirip koydukları yemeği dahi mümkün olsa "Bir de yedirseler bari!" diye bekler, yüzünü gözünü kediler köpekler gelip yalasa bile "Gidin!" demeye üşenir, sürekli yatarmış. Böyle yatarken de habire

hayaller kurarmış. Onun hayallerinde yalnızca zengin olmak varmış. Bu yüzden de sürekli "Ey Tanrım, bana zengin olmayı bağışla!" diye yalvarırmış.

Bu şekilde aradan yıllar geçip gitmiş. Tembel'in yaşı epey ilerlemiş. Köydekiler de onu yerinden kaldırmak, birazcık harekete getirmek için çabalaya çabalaya artık bu işten iyice sıkılmış ve "Boş ver, ne hâli varsa görsün!" diyerek onu kendi hâline bırakmışlar. O zaman bile Tembel, Tanrıdan zengin olmayı dilemekten vazgeçmemiş. Günlerden bir gün Tanrı'ya böyle yalvarırken gaipten gelen bir ses:

- Ey ahmak adam! Doğuya doğru gidersen, Süleyman dağına rast gelirsin. Orada seni bir hazine bekliyor.—diyormuş.

Tembel, -bu sesi gerçekten duydu mu yoksa kulağına böyle mi geldi orası bilinmez,- kendi kendisine acaba gitsem mi gitmesem mi diye uzun uzadıya

düşünerek yatmış. Sonunda zengin olma hırsı üstün gelmiş. Etrafında, diğer köylülerin bırakıp gittikleri ekmek ve yemek artıklarını bir torbaya koymuş, sonra da eline büyükçe bir sopa alarak Süleyman dağı neredesin diyerek yola koyulmuş.

Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş. Böyle gide gide yemyeşil yerleri ardında bırakarak çöllük bir yere gelmiş. Yürüye yürüye sıcaktan iyice bunalmış. Bu arada karnı da acıkmış. Oradaki bir çalılığın dibinde biraz yatıp dinlenmek istemiş.

Çalılığın dibine oturduğunda bir inleme sesi işitmiş. Ses hemen yan taraftan geliyormuş. Ancak kim olduğu anlaşılmıyormuş. Dikkatle bakınca, bunun derisi kemiklerine yapışmış, tüyleri dökülmüş, karnı iyice içine girmiş, artık ölmek üzere olan yaşlı bir kurdun inlemesi olduğunu görmüş. Tembel yanına aldığı su kabındaki sudan

kurdun ağzına damlatmış. Kurt gözünü açmış. Torbasındaki yemeklerin kemikli etlerini alarak kurdun ağzına tutmuş. Kurt yemeğin kokusunu alınca güçlükle doğrulmuş. Biraz yemek yiyince Tembel'e teşekkür etmiş:

- Ey insan nereye böyle? Bu kimsenin yaşamadığı çölde ne arıyorsun? İyi ki sen çıkageldin. Hayatımı kurtardın. Teşekkür ederim. Sağ ol.

- Ben Kerimdivaneli meşhur Tembel'im. Tanrı'dan zengin olmayı dilemiştim. Sonunda duamı kabul etti. "Süleyman dağının eteklerine gidersen, orada sana ayırdığım hazine bulacaksın." dedi - diye gururla cevap vermiş.

- Sen iyi adammışsın. Benim de senden bir ricam olacak. Sen Tanrı ile anladığım kadarıyla ahbapmışsın. Onun yanına varınca bir sor bakalım, bana tekrar eski güçlü kuvvetli olduğum günleri bağışlar mı yoksa yaşlandığımda aç ve perişan olarak ölüp gidecek miyim?

Tembel, kurdun ricasını mutlaka Tanrı'ya ileteceğine söz vermiş ve yanına aldığı ekmek ve yemek artıklarından yine kurda biraz daha bırakmış sonra tekrar yola koyulmuş. Gide gide çağıldayarak akan büyük bir ırmağın kıyısına gelmiş. Irmaktan nasıl geçeceğini bilemeden başını kaşıyarak dururken uzakta bir adam görmüş. Yanına vararak selam vermiş. Adam selamı almış ve onu ırmak kenarındaki büyük bir bağa davet etmiş. Tembel'e iyi bir ziyafet çekmiş, karnını doyurmuş; ardından "Uğurlar olsun yol nereye?" diye sormuş.

- Ben Kerimdivaneli meşhur Tembel'im. Tanrı'dan zengin olmayı istemiştim. O da bana, "Süleyman dağı eteklerine gidersen sana bir hazine vereceğim!" dedi. İşte bu yüzden ırmaktan nasıl geçeceğimi bilemeden buralarda dolaşıp duruyorum. - demiş Tembel.

- Siz Tanrı'nın sevdiği kuluymuşsunuz. Irmaktan sizi ben geçireceğim. Ancak

sizden bir ricam olacak. Tanrı'nın yanına gittiğinizde bir şeyi sormanızı istiyorum. Bu büyük üzüm bağı bana babamdan kaldı. Üzümleri çok güzeldi. Babam buradan araba araba yaş ve kuru üzüm alırdı. Babamın vefatından sonra sizin de gördüğünüz gibi ne kadar çalışıp çabalasam da üzümün dalları büyüdükçe büyüyor; ancak eskisi gibi bol meyve vermiyor. Bunun sebebi ne acaba? Ne yapsam da bu bağdan babamın aldığı kadar ürün alabilsem?

Tembel bunun sebebini mutlaka öğreneceğine söz vermiş. Daha sonra bağ sahibi Tembel'i kayığına bindirerek coşkun akan ırmağın öte yanına geçirmiş.

Tembel'e yine yola koyulmuş. Gide gide Narin ırmağı denen, bir başka büyük ırmağın kenarına gelmiş. Irmak boyunca Süleyman dağının bulunduğu Oş şehrine doğru yoluna devam etmiş. Gide gide şehre iyice yaklaştığı sırada önüne bir köy çıkmış. Bu köyde de Kerimdivane

köyünde olduğu gibi temiz ve çalışkan insanlar yaşıyormuş. Köylüler Tembel'i cömertlikle karşılamışlar. Derhâl koyun keserek Tembel'e ziyafet çekmişler. Bir gece misafir etmişler. Tembel iyice dinlendikten sonra ona "Misafir yolunuz açık olsun nereye böyle?" diye sormuşlar.

- Ben Kerimdivaneli meşhur Tembel'im. Tanrı'dan zengin olmayı dilemiştim. "Süleyman dağının eteğine gel, sana bir hazine vereceğim." dedi. İşte oraya gidiyorum. - demiş.

Köylüler kendi aralarında uzun uzun konuşmuşlar ve sonra Tembel'e dönerek:

-Siz çok ulu bir adamsınız. Biz size binmeniz için at, yemeniz için azık verelim. Siz de bizim için Tanrı'dan bir şeyi öğrenin. - demişler. - Köyümüzün hemen dışında terk edilmiş bir köşk var. Bu köşkte eskiden çok zenginler yaşamıştı. Büyük bir deprem olmuştu. O zengin çoluk çocuğuyla toprak altında kalmıştı. Her

akşam bu köşkün kalıntılarının altından alevler görünür. Biz oraya gitmekten korkuyoruz. Tanrı'dan bir sorsanız, o alev ne ola ki?

Tembel, bu iyi niyetli insanların isteklerini yerine getireceğini belirterek "Peki!" demiş. Köylülerin verdiği ata binmiş, içini yiyecekle doldurdukları heybeyi de atın eyerinin üzerine koymuş ve yola çıkmış. Gide gide sonunda Süleyman dağının eteğine ulaşmış. Dağın etrafında dolaşarak "Ey Tanrım, neredesin? Hani bana vaat ettiğin hazine?" diye sürekli bağırmış. Böyle dolaşırken büyük bir mağaranın önüne gelmiş. "Tanrı burada mı acaba? Bana söz verdiği hazine ya bu mağara içindeyse." diye söylenmiş. Tembel'in sürekli bağırdığı sırada mağaradan bembeyaz saçı sakalı tâ dizlerine kadar uzamış ve giysileri de en az saçı sakalı kadar bembeyaz olan nur yüzlü bir ihtiyar dışarıya çıkagelmiş. "Ne bağırıyorsun?" diye Tembel'e sormuş.

- Ben Kerimdivaneli meşhur Tembel'im. Tanrı bana "Süleyman dağına gel. Sana orada bir hazine vereceğim!" demişti. Bu yüzden geldim. Dedeciğim, Tanrı'nın evi nerede acaba biliyor musunuz? -diye Tembel sormuş.

Nur yüzlü ihtiyar, Tembel'in bu sözlerini duyunca bıyık altından gülmüş ve "Tanrı bugün kimseyi kabul etmiyor. Derdin neyse bana söyle, ben yardım edeyim." demiş.

Tembel de "Benim derdim şu: Tanrı bana söz verdiği hazineyi versin, ben de diğer insanlar gibi geleceği düşünmeden yiyip yatayım." demiş sanki her zaman çalışan, emekçi biri gibi.

Tembel'i dinleyen ihtiyar "Hazine mi istersin yoksa akıl mı?" diye sormuş.

- Para olursa aklı bulunur. Her şeyin başı zenginlik. Bana hazineyi verin.

- Oğlum, gel ben sana akıl vereyim.

- Yahu ne laf anlamaz adamsınız?

Aklım bana yetiyor. Bana yalnızca hazine gerek.

- O hâlde geldiğin yere geri git, orada yattığın yerde hazineyi bulacaksın.

Tembel, yaşlı adama bir teşekkürü dahi gereksiz görerek hemen geriye dönerek yola koyulmuş.

Tembel'in arkasından ihtiyar adam "Hey dur! Bana soracağın başka bir şey yok mu?" diye bağırmış.

Tembel'in aklına yolda karşılaştığı kimseler ve onların ricaları gelmiş. Aceleyle ihtiyar kurdun, bağ sahibi gencin ve terk edilmiş köşkün yanında yaşayan köylülerin sorularını yaşlı adama sormuş; sonra "Bana çabucak cevap verin işim acele." diye bir de eklemiş.

Nur yüzlü ihtiyar yine bıyık altından gülmüş ve sakalını sıvazlayarak biraz düşünmüş sonra sözüne başlamış.

- Sen yolda karşılaştığın kimselere gidip şunları söyle: Terk edilen köşkte

geceleyin görülen ateşin sebebi, deprem olduğunda köşk sahibi zenginin değerli taşlardan oluşan bütün hazinesi, yıkılan köşkün altında kalmıştı. Geceleyin alev sandıkları şey, aslında işte bu değerli taşların parıltılarıdır. Bu değerli taşları toplamak gerek. Bağcı delikanlının babası ise ömür boyu çalışarak topladığı altınları dört küpe koyarak, bağın dört köşesine gömmüştü. Üzümler işte bu altınlardan güç alarak büyüyor, bol yaprak veriyor; ancak meyve vermiyor. Ne zaman ki bu altınlar topraktan çıkarılırsa, üzümler meyve verir. Kurda gelince git söyle, o yaşayacağı kadar yaşamış. Ona tekrar güç ve kuvvet verilmeyecek. O artık ölümünü beklesin.

İhtiyarın söylediklerini dikkatle dinleyen Tembel aceleyle yoluna koyulmuş. Gide gide terk edilmiş köşkün bulunduğu köye ulaşmış. Orada yemek yiyip dinlendikten sonra köylere bilge ihtiyarın söylediklerini anlatmış. Köylüler

koşarak köşk kalıntılarına gidip oradaki değerli taşları toplamışlar. Hazine toplam dört sandığı doldurmuş. Daha sonra Tembel'in yanına gelmişler ve ona:

- Ey değerli kişi, bu hazinede senin de payın var. Senden ricamız bu sandıklardan birisini sen al! - demişler. Tembel sandıklardan almayı reddetmiş. - Beni, özel bir hazine bekliyor. - diyerek tekrar yoluna koyulmuş.

Gide gide ırmak kenarına gelmiş. Burada da bağ sahibi genç onun yolunu gözlüyormuş. Irmağı sağ salim geçtikten sonra bağcı delikanlı, sofra sererek Tembel'i bir güzel ağırlaşmış. Yenip içildikten sonra Tembel, bilge ihtiyarın söylediklerini söylemiş. Delikanlı hemen dışarı çıkarak bağın dört köşesini kazmış ve dört küp hazineyi bulmuş çıkarmış. Alçakgönüllülükle Tembel'e demiş ki:

- Saygıdeğer misafirim, bu hazineyi sayenizde buldum. Benim için babamdan

kalan bu bağa bakarak alacağım ürünlerden elde edeceğim para bana yeterli. Sizden ricam bu küpteki altınları siz alın! - demiş.

Bu teklife Tembel çok öfkelenmiş. "Beni, özel bir hazine beni yattığım yerde beklerken, ben tâ buradan oraya kadar senin hazineni yük edip götürecek kadar aptal değilim." demiş. Bağcı genç her ne kadar "At, araba, deve vereyim!" demişse de Tembel, hazineleri alıp götürmeyi kabul etmemiş. Tam tersine daha da öfkelenmiş. Delikanlıyla gönülsüzce vedalaşmış. Sonra da yola koyulmuş.

Tembel gide gide sonunda çölün ortasındaki çalı dibinde açlıktan ve susuzluktan ölmek üzere olan kurdun yanına gelmiş. Kurda biraz yiyecek ve içecek vermiş. Kurt biraz kendisine geldikten sonra Tembel ona yaşlı bilgenin dediklerini söylemiş ve biraz uyuyup dinlenmek için oraya uzanmış. Kurt biraz düşünmüş sonunda kendi kendisine

"Artık bana güç kuvvet verilmeyecekse, pençeme düşen kısmetimle geçinmek zorundaysam, o hâlde sen benim kendi ayağıyla gelen kısmetim olmalısın! Şimdi ne diye ben seni elimden kaçırayım?" demiş. Daha sonra da dişlerini Tembel'in boğazına batırarak onu yemeye başlamış.

İşte "Zenginlik demek, akıl demektir." diyenler bu Tembel'in durumuna düşerlermiş.

BALIKÇI DELİKANLI

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, çok çok eski zamanda bir padişah varmış. Bu padişah, hiç çocuğu olmadığı için evlat hasretiyle yanıp tutuşuyormuş. Derken günlerden bir gün karısı gebe kalmış. Dokuz ay on gün sonra nur topu gibi bir kız çocuğu dünyaya getirmiş. Kızın adını Nigar koymuşlar.

Padişah kızı olması sevinciyle onu tehlikelerden korumak için altından bir kule yaptırmaya karar vermiş. Altın kulenin inşaatı kırk gün kırk gece sonunda tamamlanmış. Nigar bugünden sonra bu kulede yaşamaya başlamış. Kulenin etrafı bağ bahçeymiş. Bu bahçelerde türlü türlü bitkiler çiçek açar, bülbüller şakırmış. Ayrıca burada çok büyük bir havuz da varmış. Havuz öyle büyükmüş ki içerisinde kayıkla gezinti yapılsa olurmuş.

Aradan yıllar geçmiş. Padişahın kızı büyümüş, serpilmiş dünya güzeli bir kız olmuş. Kızın güzelliğini duyanlar onunla evlenmek için padişaha dünürcü gelmeye başlamışlar. Padişah da kızımı kiminle evlendirsem diye düşünür durur olmuş. Sonunda kızıyla evlenmek isteyenlere sormak üzere iki bilmece hazırlamış ve kim bu iki bilmeceye doğru cevabı verirse kızını ona vereceğini ilan ettirmiş. Tellallar:

- Hey adamlar adamlar, bağda biten bademler! Duyduk duymadık demeyin, sonra pişman olmayın! Yaklaşın! Ey ahali! Padişahımızın sarayına koşun! Padişah iki bilmece hazırladı. Kim bu bilmecelere doğru cevap verirse kızını ona verecekmiş! - diye padişahın kararını halka duyurmuşlar.

Ülkenin her tarafından saraya insanlar akmaya başlamış. Soylu gençler padişahın bilmecesinin cevabını bilerek, onun damadı olmak niyetiyle

koşuşturmuşlar. Bu bilmecelerden birisi "dünyadaki en uzun şey"in diğeri de "dünyadaki en derin şey"in ne olduğuymuş.

Padişah bu sorulara cevap veremeyenlerle alay eder, kahkahalarla onlara gülermiş. Yanlış cevaplayanlara ise iki yüz sopa attırıp sonra saraydan kovarmış. Gelenlerin birisi bile ne yazık ki doğru cevap verememiş.

Sarayda padişahın bir de fakir bir hizmetçisi varmış. Ama bu hizmetçi çok bilgeymiş. Bilmecelerin cevabını biliyormuş ama padişaha söylemekten korkuyormuş. "Padişah, hiç benim gibi bir fakire kızını verir mi?" diye düşünüyormuş. Ancak soruların cevabını ne padişaha ne de başkalarına söyleyememek çok canını sıkıyormuş. Sonunda bir gün dayanamamış ve bir kuyunun başına gitmiş. Kuyuya eğilerek:

- Ey ahmaklar, dünyadaki en uzun şey yol, en derin şey de uykudur. - demiş.

Meğer bu kuyunun içinde bir büyücü yaşıyormuş. Büyücü hizmetçinin söylediklerin duyunca hemen bir dilenci kılığına girmiş ve saraya yollanmış. Nöbetçilere "Bilmecelerin cevabını biliyorum! Beni derhâl padişaha götürün!" demiş.

Nöbetçiler, dilenci kılığına girmiş olan büyücüyü "Nice şehzade ve beyzadelerin cevaplayamadıkları bilmeceleri sen mi bileceksin? Yürü yoluna git!" diye kovmuşlar. Ancak büyücü her gün gele gele nöbetçileri iyice bezdirmiş. Sonunda dilencinin arzusunu padişaha bildirmişler. Padişah:

- Tamam, bırakın gelsin. - demiş. Dilenciyi padişahın huzuruna getirmişler. Padişah dilenci kılığındaki büyücüye:

- Bilmeceyi cevaplayamayanlara iki yüz sopa attırıyordum. Eğer sen doğru cevaplayamazsan, üç yüz sopa yiyeceksin. - demiş ve bilmeceyi söylemiş.

Dilenci bir süre düşünür gibi davranmış sonunda:

- Dünyada en uzun şey yoldur. - demiş.

Padişah müthiş öfkelenmiş, diğer bilmeceyi sormuş. Dilenci yine bir süre düşünür gibi yapmış. Sonra da cevabını vermiş:

- Dünyada en derin şey uykudur. - demiş.

Dilencinin her iki sorusuna doğru cevap vermesi üzerine padişah "Ben şimdi ay kadar güzel kızımı bu dilenciye mi vereceğim?" diyerek dilenciyi derhâl saraydan atmalarını buyurmuş. Ancak büyücü başındaki külahını havaya atmış ve bir anda her yeri karanlık kaplamış. Yer gök karanlıklar içinde kalmış. Padişah birden çok korkmuş. Bu korkuyla dilenciye:

- Tamam, tamam kızımı sana vereceğim. Ancak ortalığı eski hâline

getir. - diye yalvarmış. Büyücü külahını tekrar başına geçirince güneş eskisi gibi ışıklar saçmaya başlamış. Padişah daha sonra karısının yanına giderek, olan biteni anlatmış ve "Kızımızı mecburen bu dilenciye vereceğiz!" demiş. Öte yandan cariyeler de bütün bu olanları Nigar'a anlatmışlar. Kızcağız feryat figan ağlamaya başlamış. Fakat babası kızına, onu büyücüyle evlendirmekten başka çareleri olmadığını söylemiş. Kızcağız ne yapsın? Çaresiz evlenmeye razı olmuş. Kırk gece kırk gündüz düğün yapılmış ve kızı büyücüyle evlendirmişler. Düğün biter bitmez büyücü "Biz benim evime gideceğiz. Orada yaşayacağız!" demiş.

Yol hazırlığı yapmak gerekiyormuş. Nigar da yol için at seçmek üzere haraya gittiğinde, güzel bir at dile gelerek kıza:

- Nigar beni seç, pişman olmazsın. – demiş ve eklemiş: - Yanına da bir ayna, bir tarak, biraz tuz ve biraz kırmızı biber al.

Kız, atın dediklerini yerine getirmiş ve bu atla yola koyulmuş. Padişah ve hanımı kızına yardımcı olsunlar diye yanına cariyelerle birlikte bir sürü hediye yüklü deve kervanı vermişler. Sonra da her ikisi ağlaya ağlaya kızlarının arkasından bakakalmışlar.

Büyücüyle kızın da içinde bulunduğu kervan az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş. Sonunda büyücünün evine gelmişler. Büyücünün evi dağın tepesinde bir mağaranın içinde, taşların arasındaymış. İyice acıkmış ve yorulmuş olan büyücü, eve gelir gelmez tek başına birkaç deve ve cariyeyi yemiş ve sonra da yatmış uyumuş. Bu hâli gören Nigar içinden "Bu obur büyücü bir gün gelir beni de yer." diye geçirmiş ve başlamış ağlamaya. Kızın ağlamasını gören at dile gelmiş ve kıza seslenmiş:

- Prensesim, büyücü derin uykuya daldı. Onun orta parmağındaki altın

yüzüğü yavaşça al ve onu duvara vur. Duvarda bir yol açılacak bu yoldan beraberce gidelim. - demiş. Prenses atın dediğini yapmış ve büyücünün parmağındaki yüzüğü alarak yüzüğü taş duvara vurmuş. Taş duvar tıpkı bir kapı gibi yukarı kalkmış ve yol açılmış. Kız ata binerek dışarıya çıkmış. - Şimdi bana bir kamçı vur! - demiş at. Kız ata hızlıca kamçıyla bir kez vurmuş. Bunun üzerine at uçarcasına koşmaya başlamış.

Büyücü ertesi gün uyanarak yine deve ve cariyelerden birkaçını daha midesine indirmiş; ardından bir bakmış ki prenses yok. Öfkeyle kızın arkasından gitmiş.

Büyücü, uçar gibi giden atın arkasından neredeyse yetişmek üzereyken Nigar onu fark etmiş. At, kıza yanına aldığı biberi serpmesini söylemiş. Kız atın dediğini yapmış. Birden yerde iri dikenli çalılar peyda olmuş. Büyücü yalın ayakmış. Bu yüzden ayaklarına dikenler

batmış. Bin bir acı ve güçlükle dikenlikten çıkabilmiş. O vakte dek kızla at epeyce yol almışlar.

Büyücü yine arkalarından koşarak tam onlara yetişecekken at, bu defa kıza tuzu saçmasını söylemiş. Kız da tuzu saçmış. Her taraf geçilmez bataklık oluvermiş. Büyücü bataklığa bata bata ama güç bela da olsa koşmasına devam etmiş ve sonunda bu bataklıktan da kurtulmuş.

Tekrar tam kızla ata yetişeceği sırada at bu defa kıza tarağı at demiş. Kız da atın dediği gibi tarağı atınca etraflarını dev gibi ağaçların bulunduğu sık ama öyle ki aralarından neredeyse bir sinek bile geçemeyecek kadar sık bir orman oluvermiş. Büyücü ağaçlara asıla asıla geçmek istemiş. Ancak beceremeyiş. Oraya koşturmuş buraya koşturmuş sonunda dişlerini birer birer sökerek onlarla ağaçları parçalayıp yol açmaya başlamış. Orman bitinceye

kadar büyücünün ağzında tek bir dişi bile kalmamış. O zamana kadar kızla at epeyce uzaklaşmışlar. Ancak büyücü yine onları yakalayacak kadar yaklaşmış.

At bu defa da kıza aynayı at demiş. Kız aynayı atınca büyücüyle aralarında korkunç bir hızla çağlayarak akan büyük bir ırmak ortaya çıkmış. Büyücü bu olağanüstü ırmağın kıyısında bir o yana bir bu yana koşturmaya başlamış. Fakat öte yana geçmenin çaresini bulamamış. Bu sırada ırmakta kayığıyla dolaşan bir balıkçı delikanlı görünmüş. Büyücü delikanlıya seslenmiş:

- Hey delikanlı! Beni karşıya geçiriver. - demiş.

Delikanlı da sormuş:

-Peki, karşılığında ne vereceksin?

- Yüz altın vereceğim.

Delikanlı, büyücüyü kayığına bindirerek ırmağın öte yakasına doğru kayığı sürmeye başlamış. Tam kıyıya

varacakları sırada büyücü delikanlıya:

- Ne diye sana yüz altın verecekmişim? - diyerek balıkçı gence saldırmış. İkisi boğuşmaya başlamışlar. Balıkçı delikanlı, büyücüyü tam suya atacakken büyücü yalvararak demiş ki:

- Beni öldürme ne olur! Ne istersen yaparım.

Bunların dövüşmelerini kıyıdan seyreden Nigar delikanlıya seslenerek:

- Ona inanma. Seni kandırıyor. O bir büyücü, öldür onu! - diye bağırmış.

Delikanlı da büyücüyü ırmağa fırlatıvermiş. Büyücü ırmağın içinde boğulmuş gitmiş.

Nigar sağ salim babasının sarayına geri dönmüş. Anne ve babasına büyücünün öldüğünü söylemiş. Onlar da çok sevinmişler. Nigar babasından, balıkçı genci getirtmesini rica etmiş. Babası adamlarına kızının isteğini yerine getirmelerini emretmiş.

Delikanlıyı getirerek padişahın huzuruna çıkarmışlar. Padişah delikanlıya bakarak:

- Ne suç işledin? -diye sormuş.

- Hiçbir suç işlemedim. - demiş delikanlı.

- Cellat! - diye padişah bağırmış. – Daha ne suç işlediğini bile bilmeyen şu adamın kellesini vücudundan ayır!

Delikanlıyı öldürmeye götürürlerken Nigar yanlarına gelmiş ve babasına:

- Babacığım bu delikanlıyı bağışlayın. Bu beni büyücüden kurtaran delikanlı. Ben onunla evleneceğim. -demiş.

Padişah olanı biteni tam olarak anladıktan sonra, büyük bir düğün yaparak kızını balıkçı delikanlıyla evlendirmiş. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

SİHİRLİ KAZLAR

Bir varmış, bir yokmuş. Çok çok eski zamanlarda oduncu bir karı kocanın iki kızı varmış. Büyüğünün ismi Züleyha, küçüğünün ismi de Zübeyde imiş. Bir gün karı koca birlikte ormana odun kesmeye gidecek olmuşlar. Züleyha'ya, Zübeyde'yi emanet ederek, "Sen kardeşinle ilgilen!" demişler, sonra da işlerine gitmişler.

Onlar gittikten sonra Züleyha, Zübeyde'yi uyutmuş ve kendisi oynamak için dışarıya çıkmış. O sırada gökyüzünde bir bölük sihirli kaz görünmüş. Kazlar uyumakta olan Zübeyde'yi kaldırdıkları gibi uçup gitmişler.

Birazdan Züleyha bir gelmiş ki ne görsün? Kardeşi yok. Bundan dolayı çok korkmuş. Kardeşi Zübeyde'yi her yerde aramış; ama bulamamış. Bu sırada gökyüzüne bir göz atmış. Birden uzaklarda kazların kız kardeşini uçurarak

götürmekte olduklarını görmüş. Züleyha kazların gittiği tarafa doğru koşmaya başlamış.

Az gitmiş, uz gitmiş. Dere tepe düz gitmiş. Gide gide büyük bir ırmağın kıyısına varmış. Bir bakmış ki ırmaktan duru su yerine pis sarı bir su akıyormuş. Bu sarı sudan iğrendiklerinden dolayı o güne kadar hiçbir insan bu ırmaktan su içmemişmiş.

Züleyha ırmağa bakarak sormuş:

- Sevgili ırmak kazların ne yana gittklerini biliyor musun?

Irmak da:

- Evet, biliyorum. Ancak sen benim suyumdan içersen söylerim. - diye cevaplamış.

Züleyha hiç iğrenmeden ırmağın pis sarı suyundan içmiş. Bunun üzerine ırmak ona yol göstermiş; hatta sihirli köprüsünden onu karşı kıyıya geçirmiş.

Zavallı kızcağız yürüye yürüye çok yorulmuş. Bir ağacın yanına geldiğinde karnının acıktığını hissetmiş. Ağacın meyvesinden bir tane koparıp yemiş ve sonra da ağacın gölgesinde biraz dinlenmek için oturmuş. Bu sırada ağacın üzerine iki kuş gelip konmuşlar ve kendi aralarında konuşmaya başlamışlar. Meğer ağacın meyvesi sihirli olup onu yiyen insanoğlu kuşların ve diğer hayvanların dilini anlar olurmuşlar. Züleyha da kuşların ne konuştuklarını anlamaya başlamış.

- Bu ağacın altında oturan kız, kız kardeşini kaybetmiş. Zavallı onu arıyor. - demiş birinci kuş. - Ben onun nerede olduğunu biliyorum. Onu sihirli kazlar kendi kraliçelerine hediye olarak götürdüler. Ancak oraya nasıl gidileceğini bilmiyorum.

- Ama ben nasıl gidileceğini biliyorum. - demiş ikinci kuş. - Tâ şu görünmekte olan dağın tepesinde bir

mağara, o mağarada da bir aslan var. Aslan, kuşların tüylerinden bir halı dokuyor. Sihirli kazların kraliçesi, aslanın dokumakta olduğu halıyı almak için gelecek. Kız, o aslanın halı dokumakta kullandığı kuş tüylerini saklarsa aslan gelince kıza zarar vermez ve "Ne dileğin var?" diye ona sorar. Bunun üzerine kızın "Kazların kraliçesinin canını ver!" demesi ve aslanı buna zorlaması lazım. Kraliçenin canını eline geçirdikten sonra da kraliçe geldiğinde, kendisine ya kız kardeşini geri vermesini ya da onun kraliçenin canını öldürecek olduğunu söylerse, kraliçe onun bu isteğini yerine getirir.

Kız bu sözleri duyunca hemencecik dağa doğru yola koyulmuş. Gide gide sonunda dağın tepesine ulaşmış. Araya araya kuşların sözünü ettiği mağarayı bulmuş. Mağaraya girmek istediğinde mağaranın girişinin dikenli çalılarla kaplı olduğunu görmüş. Kız dikenli çalıları sevgiyle okşamış. Bunun üzerine çalılar

ona yol açmışlar. Kız da mağaraya girmiş.

Mağaranın içinde kimsecikler yokmuş. Aslan halı dokumak için gerekli kuş tüylerini hazırlayıp oraya koymuşmuş. Kız bu tüyleri bir yere saklamış. Bir süre sonra aslan kükreyerek gelmiş. Kız hemen bir yere saklanmış ve hiç ortaya çıkmamış. Aslan tüylerin kaybolduğunu görünce çok öfkelenerek geri dışarıya çıkmış. Aslan kızgınlıkla öyle bir kükremiş ki çevresindeki büyük kayalar yuvarlanarak düşmeye başlamış.

- Kim var burada? -diye haykırmış. - Korkma, çık ortaya, seni öldürmeyeceğim.

Kız saklandığı yerden çıkmış. Aslan kıza:

- Nedir dileğin? Niye benim halı dokuyacağım tüyleri sakladın? – diye sormuş.

Kız da ona:

- Bana sihirli kazların kraliçesinin canını ver. - demiş.

- Kraliçenin canından başka ne dilersen dile benden. Ancak bunu isteme. - demiş aslan. Ancak kız dileğinden caymamış. Çaresiz kalan aslan, kazların kraliçesinin canının içinde saklı bulunduğu bir yumurtayı kıza vermiş. Kız yumurtayı alarak yere fırlatmış. Yumurta kırılınca içinden bir kelebek çıkmış. Kız hemen kelebeği yakalayarak avucunda sıkmış. Bir anda bir şimşek çakmış ve sihirli kazların kraliçesi ortaya çıkmış. Kraliçe kıza bakarak şöyle demiş:

- Ey kız, beni öldürme. Ne istiyorsan söyle. Hemen yerine getireceğim. İstersen seni kraliçe yapayım. İstersen seni altınlara boğayım. Yeter ki beni öldürme.

- Bu söylediklerinin hiçbirisi bana lazım değil. - demiş kız kraliçeye. - Bana yalnızca kızkardeşimi ver yeter.

Kraliçe kazlara hemen Zübeyde'yi getirmelerini buyurmuş. Kazlar bir anda

Zübeyde'yi getirivermişler. İki kız kardeş ağlaşarak sarılmışlar. Züleyha hâlâ kazların kraliçesinin canı olan kelebeği elinde tutuyormuş. Hemen kelebeği elinde mıncıklayarak öldürmüş. Birdenbire gök gürlemiş. Dağın çevresi çölmüş. Bu çöl birden yemyeşil bir bağa dönüşmüş. Uzaklarda ise kızların evi görünüyormuş.

Kızlar eve gittiklerinde, anne ve babalarının ormandan döndüklerini; ancak kızlarını arayıp da hiçbir yerde bulamayınca üzüntüden yataklara düşüp hasta olduklarını görmüşler. Zavallılar kızlarını görünce sevinçlerinden iyileşmişler. Hep birlikte mutlu ve uzun bir ömür sürmüşler.

YARIM EKMEK

Bir varmış, bir yokmuş. Çok çok eski zamanlarda bir ülkede anasız babasız küçük bir çocuk varmış. Çocuk, sabah güneş doğmadan kalkar tâ akşam olup güneş batıncaya dek başkalarının hizmetini görür, karşılığında da yarım ekmek alırmış. Bu yarım ekmek dahi onun için büyük nimetmiş. Bu ekmeği sevinçle yermiş.

Günlerden bir gün çocukcağız pazara giderek kime yardım etsem de karnımı doyursam diye düşünürken, o kentin zenginlerinden birisi süt ve yoğurt almak için pazara gelmiş. Bu zengin adamın hem adil hem de eli açık biri olduğunu herkes bilirmiş. Zengin adam, küçük çocuğun bir köşede sessiz sessiz durduğunu görünce ona:

- Yavrum, şu sütle yoğurdu benim eve kadar götürür müsün? - diye sormuş.

- Olur. - demiş çocuk. - Karşılığında ne vereceksiniz?

- Sen ne istersen onu vereceğim.

- Yarım ekmek verseniz yeter.

Zengin adam, çocuğun bu sözlerini duyunca:

- Yarım ekmek değil yavrum, bir ekmek iste, iki ekmek iste. - demiş.

Çocuk, "Yok, yarım ekmek yeterli!" diye yinelemiş. Şaşkınlık içindeki zengin tamam demiş. Çocuk, sütle yoğurdu alarak zengin adamın evine doğru yola koyulmuş.

Zengin adamın karısı ne zamandır kocasına "Evdeki hizmetçiler yaşlandı; artık yeni bir yardımcı bulalım!" diyormuş. Çocuğun gelmesiyle kadın da:

- Yavrum bana odun yarar mısın? -diye sormuş. Çocuk "Olur!" demiş ve akşama kadar o evde çalışmış. Giderken de yalnızca yarım ekmek almış o kadar. Ev sahipleri, çocuktan eğer sürekli

çalışacağı işi yoksa bu eve gelmesini ve ev işlerine yardımcı olmasını rica etmişler. Çocuk da razı olmuş.

Zamanla çocuk bütünüyle zengin adamın evine taşınmış ve bu evde yaşamaya başlamış. Ev sahibinin buyurduğu işleri elinden geldiğince yapar, zengin adam da onu kendi oğlu gibi sever ve ondan hiçbir şeyini esirgemezmiş. Aradan yıllar geçmiş, çocuk yakışıklı bir delikanlı olmuş.

Bir gün zengin adamın arkadaşları misafirliğe gelmişler. Onlara hizmet eden yakışıklı delikanlıyı görünce kim olduğunu sormuşlar. Ev sahibi, kendilerinin yardımcısı olduğunu ve delikanlının hiç kimsesinin olmadığını söylemiş. Misafirler delikanlıyı yanlarına çağırarak ona birkaç soru sormuşlar. Delikanlının akıllı olduğunu görünce ondan çok hoşlanmışlar. Ev sahibinin güzel bir kızı varmış. Arkadaşları ev sahibine şöyle bir teklifte bulunmuşlar:

- Dostum, bu delikanlıdan daha iyi damat bulamazsın. Ne zamandır yanında çalışıyormuş. Artık onu iyi tanıyorsun. Bir noktada senin evinde, senin terbiyen altında yetişmiş sayılır. Gel kızını bu delikanlıya ver. Hazır biz buradayken nişanlarını yapalım.

Zengin adam bu öneriye "Karımla bir görüşeyim!" demiş.

Adam karısının yanına gitmiş ve ona arkadaşlarının önerilerini söylemiş. Kadın da aslında epeyden beri delikanlıyla kızlarının birbirlerine âşık olduklarının farkındaymış. Bu yüzden bu evliliği onaylamış. O gün misafirlerin yanında iki genci nişanlamışlar.

Aradan çok geçmeden büyük bir düğünle zengin adamın kızıyla fakir hizmetçi delikanlı evlenmişler. İki genç mutlu bir ömür sürmeye başlamışlar. Delikanlı hâlâ dahi ev işlerini severek yapıyormuş.

Günlerden bir gün zengin adamın dostları ticaret yapmak için uzak ülkelere sefere çıkacak olmuşlar. Bunlar, delikanlının da kendileriyle gelmesini istemişler. Zengin adam da damadına ticaret yapabilmesi için yeterince para vermiş.

Birkaç gün sonra kervan yola çıkmış. Az gitmişler, uz gitmişler dere tepe düz gitmişler. Yollarının üzerinde bir çöl varmış. Bu çölü geçmeleri gerekiyormuş. Çölde yollarına devam ederlerken içecek suları bitmiş. Derken önlerine bir kuyu çıkmış. Kervancılar önceden de bu kuyuyu biliyorlarmış. Bu kuyuya inip de sağ çıkan daha hiç olmamış. Öyle de olsa susuzluktan ölmemek için mecburen birinin kuyuya inerek su çıkarması gerekliymiş. Nihayet kura çekmeye karar vermişler. Kura sonunda kuyuya inmek bizim delikanlıya düşmüş.

Delikanlının beline bir ip bağlayarak kuyuya sarkıtmışlar. Delikanlı kuyunun

dibine inince burasının büyük bir meydan, kuyunun bir tarafında da bir yol olduğunu görmüş. Su kabını yanına alarak bu yoldan gitmeye başlamış. Bir süre sonra suyu çalkalanan kocaman bir havuza ulaşmış. Havuzun bir yanında korkunç bir dev ile güzel bir kız, diğer yanında da büyükçe bir kurbağa ile üç başlı bir ejderha oturuyormuş. Delikanlı onlara selam vermiş. Delikanlının selamına karşılık veren dev delikanlıya şöyle demiş:

- Ey delikanlı, sen su için geldin değil mi? Ben sana bir soru soracağım. Eğer doğru cevaplarsan istediğin kadar su alır, bu kuyudan çıkar gidersin. Yok, eğer yanlış cevap verirsen, arkadaşların buradan ölünü çıkarırlar. Ben şu güzel kıza âşık oldum. Kurbağa ise şu gördüğün ejderhanın sevgilisi. Söyle bakalım hangimizin sevilisi güzel?

Delikanlı bakmış ki kız güzel derse ejderha öldürecek, kurbağa güzel derse dev öldürecek. Biraz durarak düşünmüş, sonra cevap vermiş:

- Herkesin sevdiği kendisine ay görünür.

Delikanlının bu cevabı hem devin hem de ejderhanın hoşuna gitmiş. İkisi de delikanlının kabını suyla doldurmuşlar ve kuyudan çıkmasına yardım etmişler. Delikanlı da yeterince su alıp tam çıkacağı sırada devin sevgilisi olan güzel kız yanına gelerek şöyle demiş:

- Acele etme delikanlı. Buradan sağ çıkabilen tek kişi sensin. Ben sana bir iyilik etmek istiyorum. Ben, zengin bir tüccarın tek kızıyım. Babam vefat etti. Bizim sarayımız yandı yıkıldı, harap oldu. Dev de beni kaçırarak buraya getirdi. Artık benim buradan tekrar yeryüzüne çıkmama imkân yok. Babamdan bana büyük bir miras kalmıştı. Sen yoluna devam et. Mallarını sat. Ancak dönüşte yanına hiçbir şey alma. Yalnızca bir bölük deve ile büyük çuvallar al. Giderken de gelirken de babamın harap sarayının yanından geçeceksiniz. Sen yıkık duvarların altındaki tezekleri çuvallara

doldur. Onların içinde değerli şeyler saklıdır.

Daha sonra delikanlı teşekkür ederek onlarla vedalaşmış ve kuyudan çıkmış. Delikanlının sağ salim kuyudan çıkabilmesine kervandakiler çok şaşırmış. Sonra kervan yoluna devam etmiş. Bunlar gide gide, güzel kızın sözünü ettiği babasının yıkık sarayın yanından geçerek büyük bir şehre varmışlar. Burada getirdikleri malları satmışlar. Kendileri için gerekli olan başka malları almışlar. Delikanlı ise yalnızca bir sürü deve ile çuval satın almış.

İşleri bitince yeniden yollarına koyulmuşlar. Yolda yıkık sarayın yanına geldiklerinde biraz dinlenmek için durmuşlar. Tekrar yola çıkma vakti gelince delikanlı kendisini hastalanmış gibi göstererek yol arkadaşlarına: "Siz yola devam edin. Ben daha sonra arkanızdan gelirim." demiş. Bunu üzerine ötekiler de yollarına koyulmuşlar.

Delikanlı yıkık duvarların yanına

gelince yerdeki tezekleri toplayıp çuvallara doldurmaya başlamış. Bütün tezekleri topladıktan sonra bunları develere yüklemiş ve yola koyulmuş. Gide gide kuyunun yanında mola vermiş olan arkadaşlarına yetişmiş. Kervandakilerin yine suyu bitmiş ve delikanlının gelerek kendilerine su çıkarmasını bekliyorlarmış. Delikanlı tekrar kuyuya inmiş ve su çıkarmış. Bu arada kervandakiler delikanlının çuvallara tezek doldurduğunu görünce çok gülmüşler. Nihayet kervan kendi şehirlerine ulaşmış. Delikanlının kaynatasının evi yollarının üzerinde olduğu için ilk olarak onlara misafirliğe inmişler. Orada biraz dinlenerek gideceklermiş. Ev sahibi zengin adam arkadaşlarını misafir etmiş ve onlara sormuş.

- Benim damadım yoldan neler satın aldı? Neler getirdi?

Arkadaşları bu soruyu duyunca birbirlerine bakarak kahkahalarla gülmeye başlamışlar.

- Eski ve yıkık bir saraya girerek orada bulduğu bütün tezekleri toplayıp getirdi. -demişler.

Bu sözleri duyunca delikanlının kaynatası çok üzülmüş. O sırada delikanlı bir tepsinin içine dört tane tezek koyarak ortaya getirip koymuş. Sonra da tezekleri parçalamaya başlamış. Her tezeğin içinden her biri yumurta büyüklüğünde ikişer tane, bütün tezeklerden de toplam sekiz tane değerli taş çıkmış. Bütün bunları gören diğerlerinin şaşkınlıktan ağızları bir karış açık bakakalmışlar. Bu taşların değeri oradaki zenginlerin her birinin bütün mal varlığından daha değerliymiş.

Böylece yoksul delikanlı çok çok zengin olmuş. Ömürlerinin sonuna kadar mutluluk içinde yaşamışlar.

EN KÜÇÜK YİĞİT

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, çok çok eski zamanlarda ülkenin birinde üç erkek kardeş varmış. Bir gün bu üç kardeş avlanmaya çıkmışlar. Yiyeceklerini avladıktan sonra bir yerde kamp kurmuşlar. Yemek pişirmek için büyük bir kazan asıp, avı içine koymuşlar. Uyandıkları zaman bir de ne görsünler? Birileri kazandaki yemeği yemiş. Sormuş soruşturmuşlar; ama yemeği yiyen üç kardeşten hiçbiri değilmiş. Ne yapacaklarını bilememişler. Ertesi gün akşam yine kazana pişsin diye etleri koymuşlar; ama bu defa en büyük kardeş ne olur ne olmaz diye nöbetçilik yapmış. Fakat vakit gece yarısını geçince uyuyakalmış. Sabah uyandıklarında yine yemeğin yenmiş olduğunu görmüşler.

Bir sonraki akşam ortanca kardeşin nöbetçi kalmasına karar vermişler.

Ancak dün gece olanlar tekrar yaşanmış. Yine yemek yenmiş; ama yemeği kimin yediğini bulamamışlar. Sonunda "Bu gece de en küçük kardeş nöbetçilik yapsın." demişler. Ağabeyleri yatınca en küçük kardeş uykusunun gelmemesi için serçe parmağını bıçağıyla azıcık kesmiş ve yarasına tuz basmış; ardından parmağının acısından hiç uyuyamamış.

Epey bir zaman sonra ormandan bir şeyin çıkarak yavaş yavaş kazana doğru geldiğini görmüş. Delikanlı sanki uyuyormuş gibi yapmış ve gelenin ne olduğunu gözetlemeye koyulmuş. Kazanın başına gelenin boyu bir karış, sakalı on karış biri olduğunu görmüş. Bu gelen tam kazandaki yiyecekleri almak üzereyken küçük kardeş elindeki kılıçla bir vurarak hırsızın başını kesmiş. Ancak kesilen baş yere düşer düşmez yuvarlanarak gitmeye başlamış. Delikanlı da onu kovalamaya başlamış.

Baş yuvarlana yuvarlana giderek

ormanın kenarındaki çok derin bir kuyuya düşmüş. Delikanlı da oraya bir işaret koymuş ve konaklama yerine geri dönerek yemeği pişirmiş.

Sabah olup da ağabeyleri kalkınca dün gece olup bitenleri bir bir anlatmış. Sonra da ağabeylerini de yanına alarak dün akşamki derin kuyunun yanına gelmiş. Bakmışlar ki kuyu çok fazla derin. Bunun üzerine ortanca ve en küçük kardeş, ağabeylerinin beline bir ip bağlayarak onu kuyuya sarkıtmaya başlamışlar. Delikanlı kuyunun yarısına gelince "İmdat, beni hemen yukarı çekin!" diye bağırmış. İki kardeş hemen ağabeylerini yukarıya çekmişler. Sıra ortanca kardeşe gelmiş. Ancak o da daha kuyunun yarısına varmadan "İmdat, beni yukarı çekin!" diye bağırmış. Onu da yukarıya geri çıkarmışlar. Sonunda sıra en küçük kardeşe gelmiş.

En küçük kardeş ipi beline bağlarken ağabeylerine demiş:

- Eğer ben "İmdat! Beni yukarı çekin" diye bağırsam da sakın çekmeyin. İpi sarkıtmaya devam edin!

Ağabeyleri "Olur!" diyerek kardeşlerini kuyuya indirmeye başlamışlar. Delikanlı kuyuya inmiş de inmiş. Ancak bir türlü sonuna ulaşamıyormuş. Neyse sonunda kuyunun yarısına gelmiş; ama nefes almakta zorlanır olmuş. İçinden imdat diye haykırarak kendisini yukarıya çekmeleri için ağabeylerine bağırası gelmiş ama dişini sıkıp dayanmış. Aşağıya inmeye devam etmiş. Sonunda ip bitmiş delikanlı da ancak kuyunun dibine ulaşmış. Kuyunun dibi kapkaranlıkmış. Delikanlı ne yapacağını bilemeden sürüne sürüne, emekleye emekleye etrafı kolaçan etmeye başlamış. Sonunda el yordamıyla bir yol olduğunu anlamış. Dikkatlice bu yoldan yürümeye başlamış.

Bir süre gittikten sonra ileriden ışık geldiğini görmüş. Işığa doğru ilerlemiş. Işığın duvardaki bir oyuktan geldiğini

görmüş. Delikanlı da o oyuktan geçmiş. Oyuğun öte yanı aydınlık bir bahçeymiş. Delikanlı oyuktan geçtikten sonra ayağa kalkarak çevresini incelemeye koyulmuş. Az ötede bir ev olduğunu görmüş. Evin penceresinin yanına giderek içeriyi gözetlemeye başlamış. Evin içinde dünyalar güzeli bir kızın dün gece kendisinin kestiği başı eline alarak onunla konuştuğu görmüş:

- Ben size dikkatli olun, her gün yeryüzüne çıkmayın, insanların eline geçerseniz sizi öldürürler dememiş miydim? İşte şimdi benim dediğim çıktı. Bedeniniz yeryüzünde kaldı. Başınız ise benim elimde. Şimdi ne yapacağız? - diyormuş. O sırada delikanlı kızın yanına girmiş. Kız delikanlıyı görünce korkup kaçacak olmuş. Bunun üzerine delikanlı:

- Korkmayın kardeşim. Ben yeryüzünden sizi kurtarmak için geldim. Siz kimsiniz? Nerelisiniz? Niçin burada yaşıyorsunuz? - diye sormuş. Önce

korkan kız, delikanlının iyi niyetli biri olduğunu görünce kendisine hâkim olmuş. Delikanlıya şöyle cevap vermiş:

- Ben yeryüzü padişahının kızıyım. Dağda gezerken beni devler kaçırarak buraya getirdiler. İşte bu da Kahraman Serke'nin hizmetçisinin başıydı. Kendisi ise bu yer altı hazinelerinin sahibi. Ben de Kahraman Serke'nin karısıyım.

Delikanlı kıza:

- Bu kesik başın canı nerede? -diye sormuş.

Kız delikanlıyı bir odaya götürerek oradaki sandığı açmış. Sandığın içinde küçük bir kutu, kutunun içinde bir parça pamuk, pamuğun arasında da bir kurtçuk varmış. Delikanlı kurdu ezince kesik baş da ölerek hareket etmeyi kesmiş. Delikanlı oradaki kırk odanın anahtarını kızdan istemiş.

Kız anahtarları arayıp bulmuş ve delikanlıya vermiş. Odalarda

türlü ülkelerden getirilen çok değerli mallar, kumaşlar, inciler, elmaslar, yakutlar, altınlar, gümüşler varmış. Bunların hepsini sandıklara doldurarak beraberinde yeryüzüne götürmeye karar vermiş. Kıza da dönerek şöyle demiş:

- Ben seni bu kötü güçlerin elinden kurtardım. Şimdi seni benimle birlikte yukarıya götüreceğim! - demiş. Kız buna çok sevinmiş. Delikanlı sandıkları alarak kuyunun dibine gelmiş. Daha sonra sandıkları ipe bağlayarak ipi sallamış. Ağabeyleri de kardeşinin işaret verdiğini anlayarak ipi yukarıya çekmişler. Aşağıdan gelen sandıkları açtıklarında, sandıklarda türlü türlü değerli mallarla her çeşit mücevherin bulunduğu görmüşler. Sonra tekrar ipi aşağıya sarkıtmışlar. Yine sandıklar, yine değerli mallar gelmiş.

Ağabeyleri yine ipi sarkıtarak aşağıdan bir sandığı çekip çıkarmışlar. Sandığı açıp bakmışlar ki içinde

dünyalar güzeli bir kız varmış. Ay desen aydan güzel, gün desen günden güzelmiş. Büyük ve ortanca ağabeyler kızın güzelliğini görünce neredeyse akılları başlarından gitmiş. Onlar tekrar ipi aşağıya sarkıtmışlar. İpi çekmeye başladıklarında bir bakmışlar ki bu kez en küçük kardeşleri yukarı çıkıyormuş. Bunun üzerine ikisi kendi aralarında konuşmaya başlamışlar. Önce büyük ağabey şöyle demiş:

- Eğer küçük kardeşimiz yukarıya çıkarsa ne bu zenginlik ne de bu dünyalar güzeli kız bize kalır. Bu yüzden gel ipi keselim.

Ortanca kardeş de bu öneriyi kabul etmiş. Beraberce ipi kesmişler. İp kesilince zavallı en küçük kardeş de aşağıya, kuyunun dibine düşmüş. Ağabeylerinin yaptıklarına çok üzülmüş. İçinden "Ben ağabeylerime böyle iyilik yaparken, onlar bana bu kötülüğü yaparlarsa, bu nasıl kardeşlik olur? Bunun anlamı nedir?

Canım sağ olduktan sonra elbette ben buradan yeryüzüne çıkmanın bir yolunu bulurum." diye düşünmüş.

Biraz oturup dinlendikten sonra biraz önce kızı bulduğu bahçeye doğru yola çıkmış. Epey yürüdükten sonra uzaktan "deh, deh" sesi duymuş. Sesin geldiği yana doğru gidince, yaşlı bir adamın saban sürdüğü görmüş. Delikanlı ihtiyarın yanına vararak:

- Selamünaleyküm dede! - demiş.

İhtiyar ise:

- Aman oğlum yavaş konuş. Devler senin varlığını sezmesinler. Seni görecek olurlarsa sağ bırakmazlar. Sen burada ne geziyorsun? Bilmiyor musun burası adam gezecek olursa ayağının, kuş uçacak olursa kanadının kırıldığı yerdir. - demiş.

Delikanlı ihtiyara:

- Dedeciğim, ben yolumu şaşırdım. Yeryüzüne çıkmak istiyorum. Bana yolu gösterir misiniz? - demiş.

İhtiyar da delikanlıya:

- Oğlum şu yoldan dikkatle gidersen uzakta bir çınar göreceksin. Bu çınarda simurg kuşunun yuvası var. Bugünlerde kuşun yavruları yumurtadan çıkmış olmalı. Simurg her gün yavrularına yiyecek getirmek için gittiğinde bir ejderha gelerek, simurgun bir yavrusunu yiyip gider. Eğer sen bu ejderhayı öldürecek olursan belki simurg seni yeryüzüne çıkarır. - demiş.

Delikanlı ihtiyara teşekkür ederek, gösterdiği yoldan gitmiş ve ihtiyarın söz ettiği çınarın yanına varmış. Delikanlı orada bir yere saklanmış. Birazdan ejderha görünmüş. Ejderha tam çınara tırmanmaya başlamış. Simurgun yavruları ejderhayı görünce haykırarak çırpınmaya başlamışlar. Delikanlı hemen yerinden kalkarak eline kılıcını almış. Çınarın yanına varmış ve kılıcıyla ejderhaya bir vurarak onu ikiye biçmiş, ejderhayı öldürmüş. Böylece simurgun

yavruları da mutlak bir ölümden kurtulmuş. Yavrulardan birisi delikanlıyı kanatlarının altına gizlemiş. Akşam olup da anneleri geldiğinde, yavrular olan biteni ona anlatmışlar. Simurg yavrularına:

- Hani sizleri ölümden kurtaran sözünü ettiğiniz insanoğlu nerede? - diye sormuş. Delikanlıyı kanadının altında saklayan yavru annesine delikanlıyı göstermiş. Simurg delikanlıya:

- Ey insanoğlu, sen benim yavrularımı ölümden kurtarmışsın. Şimdi dile benden ne dilersen! -demiş. Delikanlı da ondan kendisini yeryüzüne çıkarmasını rica etmiş. Simurg:

- Çok zor bir dilekte bulundun delikanlı. Peki kabul. Ancak bunun için sen iki küp hazırlamalısın. Küplerden birine et, birine su koyacaksın. Ben et deyince su, su deyince et vereceksin. Ben de seni yeryüzüne çıkaracağım.- demiş.

Delikanlı, simurgun istediğini hazırlamaya girişmiş. Kuşun istediklerini sağlamış. Daha sonra gitme vakti gelince de simurgun üzerine bu iki küpü sağlamca yerleştirmiş. Sonra da kendisi kuşun üzerine binmiş. Kuş, kanatlarını çırpmış. Bir süre sonra simurg delikanlıya:

- Yer altı nasıl görünüyor? - diye sormuş.

Delikanlı:

- Küçük bir kutu kadar, - diye cevap vermiş.

Simurg daha da hızlı uçmaya başlamış. Bir süre sonra yine "Ya şimdi?" diye sormuş. Delikanlı "tohum kadar" diye cevap vermiş. Böyle konuşurken bir yandan et bir yandan su istiyormuş.

Bunlar böyle uçup gitmişler. Sonunda uçmaya devam ederken - Artık az kaldı - diyerek Simurg delikanlıya "Su!" demiş. Bu arada et çoktan bitmiş. Delikanlı hemen baldırından bir parça keserek

simurga vermiş. Simurg etin tadından, bunun insan eti olduğunu anlayıp yutmayarak dilinin altına saklamış.

Simurg uça uça sonunda yeryüzüne ulaşmış. Delikanlıyı sırtından indireceği zaman simurg:

- En son verdiğin eti nereden aldın? -diye sormuş.

Delikanlı:

- Küpteki etten. - demiş. Fakat simurg inanmamış.

- Benden saklama, doğruyu söyle - demiş.

- Küpteki et bitmişti. Sağ bacağımdan keserek vermiştim. - demiş.

Simurg dilinin altında sakladığı eti alıp delikanlının bacağına geri yapıştırmış. Sonra da "Hoşça kal delikanlı! Ben seni yeryüzüne çıkardım. Sana olan sözümü yerine getirdim." diyerek geri yavrularının yanına doğru uçmuş.

Delikanlı yeryüzünde gide gide ağabeylerinin konakladığı ormana ulaşmış. Bakmış ki ağabeyleri ormandaki o kuyunun başında oturuyorlarmış. Her iki ağabeyi aralarında "Kızı ben alacağım!" diye çekişiyorlarmış. Bunlar böyle çekişirken birden delikanlı ortaya çıkıvermiş. Delikanlıyı görür görmez kız hemen ona atılmış.

Ağabeyleri önce birden kardeşlerini karşılarında görünce çok şaşırmışlar. Ardından yaptıklarından ötürü çok utanmışlar. Kardeşlerinden özür dilemişler. Delikanlı ağabeylerinin kendisine kötülük yapmalarına karşılık onları cezalandırmak istememiş. Kuyudan çıkardığı hazinelerle değerli malları onlarla paylaşmış. Ancak kızla kendisi evlenmiş. Ömürlerinin sonuna kadar sağlık ve mutluluk içinde yaşamışlar.

İMDAT

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde çok çok eski zamanlarda amca çocuğu olan iki genç öğrenci varmış. Birinin adı Kâmilcan, diğerinin adı Hâmilcan imiş.

İki delikanlı günlerden bir gün öğrenimlerini sürdürmek için o devirde eğitimiyle ünlü bir şehre gitmeye karar vermişler.

Delikanlıların eğitim görmek amacıyla geldikleri şehirde bir süreden beri hırsızlar ortaya çıkmış. Halk bu hırsızlardan artık iyice bezmiş. Hırsızlar öyle ustaymışlar ki o vakte dek onlardan birini bile hiç kimse görememiş. Halk yalnızca malları mülkleri çalınınca onların varlığını anlıyormuş. Bu hırsızları yakalamak için normal güvenlik güçlerinden başka özel bekçiler tutulmuş. Ancak bunlar da hırsızları yakalayamamış. Çünkü şehirde

hırsızların kendilerine gizlice bilgi veren adamları varmış. Kendileri şehir dışında yaşıyorlarmış. Bu yüzden de bekçilerin olmadığı anı kollayarak planladıkları kişilerin evlerine girer, ne var ne yoksa alır giderlermiş.

Kâmilcan ile Hâmilcan'ın bu şehre geldikleri haberi kısa zamanda hırsızlara kadar ulaşmış. Onlar bu iki delikanlının işadamı olduğunu sanmışlar ve onları gözaltına alarak gizlice izlemeye başlamışlar.

Kâmilcan ile Hâmilcan ise olan bitenlerden haberi olmadan şehir merkezinde bir eve yerleşmişler ve okullarına gidip gelerek öğrenimlerine başlamışlar.

İki delikanlı her gün geç vakitlere dek oturup kitap okurmuş. Günlerden bir gün delikanlılar her zamanki gibi kitap okudukları sırada kapıları çalınmış. Kâmilcan yerinden kalkarak kapıyı

açmış. Kapıyı açmasıyla da on kadar adam evin içine doluşmuş ve zavallı suçsuz günahsız delikanlıları dövmeye başlamışlar. Daha sonra da iki gencin el ve ayaklarını bağlayarak altınlarla değerli malları nereye sakladıklarını sormuşlar.

Evin her tarafını epeyce arayıp da sonunda hiçbir şey bulamadıkları zaman ise hırsızlardan birisi gençlere öfkeyle bağırmış:

- Hey geri zekâlılar altınları nereye sakladınız?

Korkudan ve vücutlarını sımsıkı bağlayan iplerin baskısından zangır zangır titreyen gençlerden Kâmilcan kendilerine bağıran hırsıza:

- Size altın gerekse, bize de can gerek. - demiş ve sözlerini sürdürmüş - Elimizi ayağımızı çözün de kendimiz çıkarıp verelim.

Hırsızların elebaşı olacak uzun boylu, pala bıyıklı, gözleri ateş saçan birisi

diğerlerine "Bağları çözün!" diye buyruk vermiş. Hırsızlar hemen tutsakların ellerini ayaklarını çözmüşler.

Kâmilcan ağrıyan el ve ayaklarını ovalarken hırsızlara:

- Bizdeki altınlar aslında sizin olmalı. Biz buna razıyız. -demiş.

Kâmilcan'ın sözlerini dinleyen Hâmilcan da amcaoğlunun bir şeyler planladığını sezerek şöyle demiş:

- Doğru dostum, altınlar aslında bunların olmalı

Hırsızlar kahkahayla gülmüşler. İçlerinden birisi:

- Biz böylesini hiç görmemiştik. -demiş.

- Ne diye böyle tuhaf konuşuyorsun delikanlı? -diye hırsızların elebaşı sormuş. -Yoksa öleceğinden emin oldun da canını kurtarmak için mi böyle konuşuyorsun? Çabuk bize altınların yerini göster!

Kâmilcan elebaşına:

- Ölüm herkes için mutlaka gelecek. Ancak bu altınların hikâyesi böyle yapmayı gerektiriyor. Önce altınların bulunduğu yeri göstereyim sonra da bu altınların hikâyesini anlatırım. - demiş.

Kâmilcan hırsızların önlerine düşerek onları bahçenin bir köşesine götürmüş ve toprağı işaret ederek orayı kazmalarını söylemiş. Daha sonra iki kişi kazmak için orada kalmış, diğerleri ise Kâmilcan'ı yanlarına alarak eve dönmüşler.

Elebaşı altınların hikâyesini merak etmiş. Bu yüzden delikanlıya "Nasıl bir hikâyeymiş bu?" diye sormuş.

- Az önce bizim sözümüzü duyunca 'Biz daha önce böylesini hiç görmemiştik.' demiştiniz. Eğer altının hikâyesini duyacak olursanız demek ki daha da şaşıracaksınız. - diyerek Hâmilcan söze karışmış.

- Anlat haydi!

- Olay şöyle olmuş: - diye sanki

gerçekten olmuş bir olayı anlatırcasına ciddi bir şekilde Kâmilcan anlatmaya başlamış: - Babam öyle fakir biriymiş ki hiç sormayın. Güç bela geçinebiliyormuşuz. Zavallı babam yemeye ekmeği, içmeye suyu güçlükle kazanabiliyormuş. Birçok işte çalışmış. Ancak bildiği işlerin hepsi birbirinden ağırmış. Bundan başka yaşı da bayağı ilerlemiş. Biraz pencerenin yanına varayım - diye delikanlı izin istemiş ve konuşmasını sürdürmüş - biraz midem bulanıyor da.

- Tamam, git! - diyerek elebaşı izin vermiş.

Kâmilcan pencerenin yanına giderek azıcık açmış ve doya doya soluklandıktan sonra sözlerine devam etmiş:

- Her türlü işi yapmış. Sonunda yine de düzgün para kazanamayınca ormandan odun kesip satmaya başlamış. Babamın bir dostu varmış. O da ormana sürekli babamla birlikte odun kesmeye gidermiş.

Az önce toprağı kazmakla görevlendirilen iki hırsız da kazmayı bırakıp delikanlıyı dinlemeye koyulmuşlar. Onlar da bu altınların yoksul oduncunun eline nasıl geçtiğini dinlemek istemişler. Kapının yanına oturarak hikâyeyi can kulağıyla dinlemeye başlamışlar.

- Günlerden bir gün babam arkadaşıyla birlikte bir ağaç kütüğünü yerden kaldırmaya uğraşırken birden yanlarındaki toprak zemin azıcık çöküvermiş. "Bu da nesi? Burada ne var acaba?" diye meraklanarak orayı kazmaya başlamışlar. Epey derin bir çukur kazmışlar. Bir süre sonra kazmaları bir şeye deymiş. Bir de bakmışları ki bir küp. Epey bir uğraşıdan sonra küpü olduğu yerden çıkarmayı başarmışlar. Küpü açıp baktıklarında ise içinin altınla dolu olduğunu görmüşler. Bunu üzerine babam "Bütün ömrüm yoksullukla geçti. Ben şimdi dostumu bu çukurdan çıkarırsam o da gider padişaha

bulduğumuz altını haber eder. O durumda ben tekrar eskisi gibi yoksulluk içinde yaşamaya devam mı edeceğim?" diye düşünmüş. Bu düşünceyle arkadaşının çıkması için ona ip sarkıtmadan durmuş. Zavallı arkadaşı ise sürekli "Haydi ipi at!" diye bağırıyormuş. Sonunda babam ipi atmamaya karar vermiş ve yavaşça oradan uzaklaşıp evine gitmiş.

Bu anlatılanları dinleyen hırsızlar bir küp altın sahibi olduk dercesine birbirlerine göz kırpmışlar.

- Ortağı babamın niyetinin bozulduğunu anlamış olmalı -diye Kâmilcan sözlerini sürdürmüş - sonunda var gücüyle avazının çıktığı kadar bağırmış. Babam tekrar çukurun yanına gelmiş ve "Ne bağırıyorsun?" diye sormuş.

- Bu kadar yıl beraber yaşadık. Yoksullukta ne sen benden geri kalırsın, ne de ben senden. Bu yüzden ne sen

bana misafirliğe gelebildin, ne de ben sana. Tamam, ben yeterince yaşlandım. Ölmeye razıyım. Ancak senden bir ricam var. Evim filan yerde. Yalnızca bir tane oğlum var. İsmi İmdat. Evime gidip oğluma üç dört altın ver. Benim artık eve dönemeyeceğimi söyle. Zavallının gözü yolda kalmasın.

Babam bu sözlerden dolayı kederlenmiş ve cebine beş altı altın koyarak arayıp sorup arkadaşının evine gitmiş. Bahçe kapısından arkadaşının oğlunu çağırmaya başlamış. Önce "İmdat, hey İmdat" diye yavaşça seslenmiş. Evden kimsecikler çıkmamış. Tekrar ama bu kez biraz daha güçlüce "İmdat" diye bağırmış. Yine kimsecikler görünmemiş.

Hırsızlar ilginç bir hikâye diyerek bütün dikkatlerini delikanlıya vererek can kulağıyla dinliyorlarmış. Delikanlı anlatmayı sürdürmüş:

- Babam kapının bir kanadını açarak "İmdat!" diye bağırmış. Yine ses veren olmamış (delikanlı böyle derken bir yandan da pencereyi daha da açmış). Babam en sonunda olanca sesiyle "İmdat, İmdat" diye sürekli bağırmış.

Kâmilcan hikâyesini böyle anlatırken bir yandan da etrafı gözetliyormuş. Evin çevresinde insan karaltıları görünce kendisini daha güçlü hissetmiş.

- "İmdat, İmdat" diye bağırır durur muş babam. Arkadaşına yaptığı kötülükten dolayı çok üzülmüş ve çok pişman olmuş. Evden ses çıkmayınca daha da üzülmüş, gözyaşı dökmüş ve "İmdat!", "İmdat!" diye bağırmasını sürdürmüş.

Bu sırada o civardaki insanlar "İmdat!" bağırtısını işitince ne oluyor diyerek kazma mı olur kürek mi olur ellerine ne geçerse kapıp o yana doğru gelmeye başlamışlar. Güvenlik güçlerine de hemen haber iletilmiş. Onlar da kısa

sürede oraya gelerek hepsi birlikte evi kuşatmışlar. Sonra hep birlikte eve baskın yaparak hırsızları kıskıvrak yakalamışlar.

Ne zamandır kendilerine büyük zararlar veren hırsızları delikanlılar sayesinde yakalayan halk duruma çok sevinmiş. Delikanlıları ödüllendirmek istemişler. Onlara büyük hediyeler vermişler. Gençlerin hırsızlara nasıl oyun oynadıklarını öğrenince de onlara hayran kalmışlar.

Bundan sonra herkes güvenlik içerisinde hayatını sürdürmüş. Delikanlılar ise amaçladıkları öğrenimi tamamlayarak anne ve babalarının yanına sağ salim dönmüşler.

BEŞİNİ BİRDEN ÖLDÜREN BAHADIR

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Bir zamanlar kendi gölgesinden bile korkan, serçe kanadını çırpsa yüreği yarılan Bahadır isimli korkak bir adam varmış. Bahadır, korkaklığının yanı sıra çok da tembelmiş. Onun bu özellikleri herkesçe bilindiği için o yörede yaşayanlar ona Korkak Bahadır derlermiş.

Korkak Bahadır'ın babasından kalma bağ bahçesi varmış. Ancak tembelliğinden bu bağ bahçedeki en ufak işleri bile yapası gelmezmiş.

Bir gün karısı bağa girdiğinde, olgunlaşmış üzümlere arıların üşüşerek, meyvelere zarar verdiğini görmüş. Karısının sinirleri iyice bozulmuş ve kocasının yana gelerek:

- Ben bu evde kalamam artık. Canımdan bezdim. Bu nasıl iştir

anlamıyorum? Erkek olduğun hâlde tam olgunlaşıp toplama zamanı geldiğinde üzümleri koruyamıyorsan ne işe yararsın ki? Ben bütün bu işlerin hangi birini yapayım. Yorgunluktan ölmek üzereyim. - demiş.

Bu sözleri duyunca Bahadır utanç belası güçlükle yerinden kalkmış ve bağa girmiş. Üzümlere bakınca karısının dediği gibi gerçekten de arıların meyvelere üşüştüklerini görmüş. Bahadır, bağa gelirken arıları kovmak için yanında bir mendil de getirmiş. Bir salkım üzüme üşüşen arılara bu mendille bir vurmuş. Vurur vurmaz da bir değil tam beş arı cansız yere düşmüş. Bahadır sevincinden kahkahayla gülmüş. Arıların gerçekten öldüğüne inanmayarak mendille tutup bir araya toplamış ve karısını yanına çağırarak bunları göstermiş:

- Gördün mü hanım? Bir vuruşta beşini birden öldürdüm! -demiş.

- Aferin! - demiş karısı alaycı bir ifadeyle. - Çok büyük iş yapmışsın! Aman ha, başkaları bu başarını öğrenmesin, sonra seni kaçırırlar!

Karısının bu sözlerini duyar duymaz aklına bir fikir gelmiş ve doğru o bölgenin kadısına gitmiş ve kadının huzuruna çıkarak:

- Gördünüz mü kadı efendi? - demiş heyecanla. - bana korkak derlerdi. Oysa ben bir vuruşta tam beşini birden öldürdüm.

- Anlamadım ne demek istiyorsun? - diye şaşkınlıkla kadı sormuş.

- Onları öldüren benim. İnanmıyorsanız karımı çağırayım. Bir de ona sorun.

- Tamam inandım. Amacın nedir?

- Gerçekten de bu işi benim yaptığıma hiç kimse inanmaz. Siz saygıdeğer kadı efendinin mühründen daha inandırıcı bir şey yok. Bu olayın doğruluğunu onaylayan iki satırlık bir yazı verseniz diyorum.

Kadı, "Bu adam benimle şakalaşıyor herhâlde, sanıyorum bu şakanın altında gülünç bir durum var, yakında anlaşılır." diye düşünerek kâğıda bir şeyler yazmış ve Korkak Bahadır'ın eline tutuşturmuş.

Bahadır, çocukluğunda okuma yazmayı güç bela öğrenmiş. Şöyle bir okuduğunda kâğıtta "Bir vuruşta beşini birden öldüren kahraman Bahadır" yazılı olduğunu görmüş.

Bahadır, kâğıdı okuduktan sonra tembelliğini de unutarak büyük bir sevinçle kadının yanından ayrılmış. Kadı ise neler olup bittiğini anlayamadan onun arkasından şaşkınlıkla bakakalmış.

Bahadır evine gelir gelmez hanımını yanına çağırarak:

- İşte şu kâğıdı bir oku bakalım hanım!- demiş. – Hadi, şimdi biri bana korkak desin de görelim!

- Aman kahramana bakın! - demiş karısı yine alayla. - Bari senin nasıl biri

olduğunu kimsecikler bilmese. Korkaklığın bütün köyce biliniyor ki!

Bu sözlere gücenen Bahadır, öfkeyle evden çıkarak başını alıp gitmek için yola koyulmuş. Gide gide bir şehre yaklaşmış; ama bu arada akşam da olmuş. Bahadır korkmaya başlamış. Böyle nereye gideceğini bilmeden gidiyorken, yolda insanların bölük bölük bir eve girdiklerini görmüş.

Bahadır da sokakta kalmaktan korkarak bu insanların arasına karışarak bu eve girmiş.

Burası şehrin zenginlerinden birinin evi olup, büyük bir ziyafet veriliyormuş. Misafirleri karşılamakla görevli olanlar, bu uzun boylu, heybetli, giysileri düzgün yabancı kimseyi görünce "Çağırılan misafirlerden olmalı." diyerek içeriye buyur etmişler. Bahadır, eve girerek diğer misafirlerle biraz sohbetleştikten sonra, önce epey övünmüş, sonra ise

orada oturanlara kadıdan aldığı mühürlü kâğıdı göstermiş.

Tam o günlerde padişahın gezi bağında korkunç bir aslan ortaya çıkmış, bu aslanın korkusundan da kimsecikler bu bağa giremez olmuş.

Misafirler bu kahraman hakkında derhâl padişaha haber iletmişler. Padişah da hemen Korkak Bahadır'ı saraya getirmelerini buyurmuş.

Padişah, Bahadır'a aslandan söz etmiş, "Bizi bu beladan kurtarırsan sana büyük hediyeler vereceğim!" diye söz vermiş. Bahadır bunu kabul etmeyerek karşı çıkacak olmuş; ancak padişah onun sözlerine kulak asmayarak adamlarına bu yiğit genci çabucak aslanın bulunduğu bağa götürmelerini emretmiş. Padişahın adamları bağın kapısını yavaşça aralamışlar ve Bahadır'ı içeriye sokmuşlar. Sonra kapıyı kapatıp oradan uzaklaşmışlar. Delikanlı "Beni buraya

ecel sürüklemiş demek!" diye düşünmüş ve kapıdan içeriye girmiş. Korkusundan yüreği yarılacak gibi olmuş, hemen bir ağacın üstüne çıkmış. İçinden "Ben şimdi ne yapacağım? Elveda karıcığım! Elveda kardeşlerim!" demiş.

Ağacın üstünde biraz oturduktan sonra çevresine endişeyle bakmış. Daha sonra bir aşağıya bakınca oturduğu ağacın altında sözü edilen aslanın yattığını görmüş. Korkuyla "Eyvah!" diye bağırarak elleriyle yüzünü örtmüş; ancak bu sırada dengesi bozularak doğruca aslanın üzerine düşmüş. Dikkatsizce yatmakta olan aslan, birden korkuya kapılarak yerinden kalkıp kaçmak istemiş. Bahadır ise ne yapacağını bilemeden aslanın yelelerine tutunmuş. Ama öyle sıkı tutunmuş ki aslanın üzerinde, aslan sağa sola koşarken kendisi de böylece bütün bağı dolanmış.

Kapının aralığından içeriyi gözetlemekte olan görevliler bu durumu derhâl

padişaha haber etmişler. Padişah, Bahadır'ın yürekliliğine hayran kalmış. "Nasıl olur da aslandan da kuvvetli adamlarım bu aslanın üstesinden gelemezken, bu yiğit aslanı alt eder?" diye düşünmüş.

Aslan bağın içinde bir o yana bir bu yana koşa koşa sonunda bağa su giren oyuktan dışarıya çıkarak kaçıp gitmiş.

Görevliler içeriye girip bir bakmışlar ki delikanlının iki elinde aslanın yelesi, alnında kan olduğu hâlde yerde baygın yatmıyor mu? Onu hemencecik alıp saraya götürmüşler. Saraya ulaştıklarında delikanlı ayılarak padişaha söylenmiş:

- O oyuğu kapatsanız olmuyor muydu? Tam aslanı yorup bıçağımla öldüreceğim sırada elimden kaçtı. Ama aslan da çok büyük ve güçlüymüş hani! - diye böbürlenerek eklemiş.

Padişah, delikanlıya bir sürü hediyeler verdikten sonra ona ordusunun başına geçmesini teklif etmiş.

Bahadır beş altı gün yiyip içip yatmayı, daha sonra dört beş altın alarak evine gitmeyi planlayarak padişahın teklifini kabul etmiş.

Bahadır sarayda topu topu bir haftacık kalmış ve bu süre içinde birçok olaya şahit olmuş: günahsız kimselerin başlarının kesilmesi mi, yolsuzluk mu dersiniz; yiyip içip yan gelip yatmak mı dersiniz, tembellik mi dersiniz hepsi buradaymış.

Bahadır içinden "Tembel diye bana değil, bunlara dense daha uygun olur!" diye geçirmiş. Üstelik bunlar ellerini sıcak sudan soğuk suya vurmazmış. Hatta giyeceklerini bile hizmetçiler giydirirmiş.

Bir hafta sonra Bahadır, geçmişte yaptıklarına daha doğrusu yapmadıklarına pişman olmuş, emeksever karısının hâline üzülmüş. Derhâl saraydan ayrılarak kendi evine gitmeye, tembelliği bırakarak çalışkanlıkta karısını ve diğer

bütün eş dost arkadaşını kendisine hayran bırakmaya karar vermiş.

Bu sırada birden padişahın sarayında yeni bir gürültü patırtı kopmuş. Komşu ülkenin padişahı, bu ülkenin padişahının kızını istetmiş ve eğer kızı vermezlerse savaş açacağını bildirmiş. Padişah ise daha önceden kızını başka bir ülkenin şehzadesine vermiş.

- Yine bir sorunumuzu çözün! - diyerek padişah "kahraman" Bahadır'ı yanına çağırtmış. - Bizi bu beladan ancak sen kurtarırsın! - demiş.

Bahadır ise "Herkese rezil olmadan gitsem olmaz mıydı? Savaşmak bir yana ata binmeyi dahi başaramazken bir de şu başıma gelenlere bakın!" diye düşünmüş.

Bahadır çaresiz "Olur!" demeye mecbur kalmış. Daha sonra düşünmüş taşınmış sonunda padişaha:

- Bana bir kap yapıştırıcı gerek. - demiş.

- Yapıştırıcı ne için gerekli? - diye padişah merakla sormuş.

- Amacım düşmanı bütünüyle yok ederek bu ülkeyi düşmandan temizlemek veya kanımın son damlasına kadar onlara savaşmaktır. Birçok savaşa katılarak bu konuda çok tecrübe kazandım. Eyeri ata, kendimi de eyere çok iyi yapıştırmam gerekiyor. Niye diye soracak olursanız, kılıcımla düşmanın kâh başına kâh sağına soluna kâh gövdesinin alt kısmına vurmak uygun olur. Bu arada, acele etmemi gerektiren zamanlarda, ayaklarımın da boş durmayarak rasgelene de vurup yıkması gerekir. Savaşın en ateşlendiği bir anda birden attan kayıp düşmemek için kendimi iyice sağlamlaştırırsam zararı değil, faydası olur. Ama bu durumu kimsenin bilmemesi gerekiyor.

Padişah bu sözleri duyunca "Attan düşmemek için iyi düşünülmüş bir çözüm." demiş. Sonra da hizmetkârlara

delikanlıya istediği kadar yapıştırıcı getirmelerini buyurmuş.

Yapıştırıcıyı da, atı da getirmişler. Bahadır az önceki söylediği gibi kendisini ata yapıştırmış. Daha sonra dışarıya çıktıklarında Bahadır'ın aklından "Şimdi uygun bir fırsatını bularak buradan kaçmak gerek. Aksi takdirde savaş meydanından cesedimi toplarlar." diye geçirmiş.

Fakat Bahadır'ın bahtına, kendisine yalnızca savaş alanlarında binilen bir at vermişler. Bu at başka hiçbir işe yaramazmış. Bunun dışında epeyden beri savaş olmadığından atlar da binilmeye binilmeye iyice asabileşmişler. Bu yüzden de at daha sarayın kapısından çıkmasıyla Bahadır'ı doğruca savaş meydanına götürmüş. Kahraman (!) geriye dönmek için çok çabalamış; ancak hiçbir sonuç alamamış.

Yolda giderken dalı eğik bir ağaç görmüş. Kendisini kurtarma telaşı

içinde bu dala asılarak attan kurtulmayı planlamış. Bu düşünceyle ağacın dalına can havliyle asılmış. Fakat at, ağaçtan daha baskın çıkmış ve Bahadır da kendisini ata yapıştırıcı ile sağlamca tutturduğu için kendisi attan kurtulacağına koca ağaç yerden kopmuş ve kendisiyle birlikte sürüklenmeye başlamış.

Uzaktan bütün bunları seyretmekte olan düşmanlar " Aman Tanrı'm! Bu kahraman ağacı köküyle birlikte çekip çıkardı. Vay bizim hâlimize!" demişler ve arkalarına hiç bakmadan kaçmaya başlamışlar. Geride kalan bir çok düşman askeri ise Bahadır ile beraber sürüklenerek gelen ağacın altında kalarak ölüp gitmiş.

Bu sefer de Bahadır "Kahraman" olarak savaştan galip çıkmış. Padişah ise onu kendisine vezir yapmak istemiş. Padişahın bu isteğine Bahadır karşı çıkarak demiş ki:

- Ben hiç çalışmayarak tembellik edip yan gelip yattığım zamanlar "Padişah veya vezir olsam da rahat rahat yaşasam!" derdim. Meğer çok yanlış düşünüyormuş.

Bahadır başından geçenleri bir bir anlatınca saraydaki herkesin ağzı açık kalmış.

- Ben, sizden yaptıklarıma karşılık evime gitmem için izin vermenizi rica ediyorum.

Padişah, Bahadır'a altınlar vererek adamlarına delikanlıyı saygıyla yolcu etmelerini buyurmuş. Ancak Bahadır altınları almamış. Sonra da sağ salim evine dönmüş.

O günden sonra Bahadır gerçekten de kahraman diye ün kazanmış. Korkaklık ve tembelliği bırakarak karısı ve çocuklarıyla birlikte mutlu ve uzun bir ömür sürmüş.

ZÜLHUMAR

Bir varmış bir yokmuş. Hem açmış hem tokmuş. Çok çok eski zamanlarda yaşını yaşamış, aşını aşamış yaşlı bir karı korca varmış. Bunların bir de güzellikte dünyada eşi benzeri olmayan Zülhumar adlı kızları varmış.

Zülhumar daha küçükken bile çok akıllı, becerikli ve neşeliymiş. Annesine her işinde yardım eder ve bu konuda en becerikli kişilerle bile boy ölçüşebilirmiş. Daha on iki, on üç yaşlarında öyle güzel ip eğirirmiş ki hiç sormayın. Hatta sonra sonra annesine hiç ip eğirtmez olmuş. Kızlarının böyle becerikli olmalarından ötürü anne ve babası çok memnun olup, yiyecekleri bir lokma ekmeği de rahatça bularak üzüntü ve kaygılardan uzak yaşıyorlarmış.

Günler geçmiş. Yıllar ise birbirini ardından kovalamış durmuş. Zülhumar

on sekizine bastığında önce babası, sonra da annesi ölmüş. Kızcağız evde yapayalnız, tek başına kalmış. Ağlaya ağlaya neredeyse gözlerinde yaş kalmamış.

Bunların evlerinin yanında, insanların gezip gönüllerini eğlendirdikleri bir gezi bağı varmış. Günlerden bir gün kız evde o kadar sıkılmış ki sonunda akşam vakti biraz açılmak ve temiz hava almak için bu bağa gitmiş, biraz dinlenmiş. Yanından geçenler veya kendisinin yanlarından geçtiği kimselerin hiçbirisi kıza bir bakmaktan kendisini alamamış. Ancak yanına gelerek konuşmaya hiçbirisi cesaret edememiş. Zülhumar'u gören çok yakışıklı, boylu poslu bir delikanlı ona âşık olmuş. Kızı takip ederek, kız tam evine gireceği sırada kızla konuşarak yakınlarda tekrar görüşmek için söz almış.

Aradan iki üç gün geçtikten sonra kız yine gezi bağına gitmiş. Bu defa da

başka bir gençle karşılaşmış. Bu delikanlı da kızı görür görmez âşık olmuş ve kızla yeniden görüşmek için söz almış.

Üçüncü defa da aynen böyle bir olay yaşanmış. Zülhumar üçüncü gence de söz vermiş.

Şimdi Zülhumar'ı bir yana bırakalım ve biraz da delikanlılardan söz edelim.

Her üçü de aşklarından dolayı akılları başlarından gitmiş bir hâlde "Bu kız ne zaman benim olacak?" diyerek buluşacakları günü bekliyorlarmış. Sonunda beklenilen gün gelmiş.

Bağın doğu kısmında büyük bir çınar ağacının altında bu yüreği yanık üç delikanlı toplanmış. Üçünün de kimseyle konuşacak güçleri olmadığı için birbirlerine orada ne aradıklarını sormadan kızın gelmesini beklemeye koyulmuşlar.

Sonunda birinin sabrı bitmiş ve bir diğer gence sormuş:

- Dostum yoksa sizinle beklediğimiz aynı kişi mi acaba? Ne dersiniz o kız bizi aldattı mı yoksa?

- Neden bahsediyorsunuz? - diye ikisinin konuşmasına karışmış üçüncüsü. - Sözünü ettiğiniz sakın Zülhumar olmasın. Eğer öyleyse hepimizi kendisine âşık etmiş demek.

Üçü de bir an için düşünceye dalmış. Sonra beraberce kızın kulübesine doğru gitmişler.

- Hiç aklım almıyor - diye ikinci delikanlı konuşmaya başlamış: - Nasıl olur da üçümüz birden aldanırız?

Gençler kızın evine gelip kapısını çalmışlar. Ancak içeriden başka bir kız çıkmış ve saygıyla gençleri içeriye buyur etmiş.

Üç genç bir süre şaşkınlıkla içeriye girip girmemekte tereddüt etmişler. Kapının önünde birbirlerine bakarak, girelim mi girmeyelim mi dercesine

başlarını kaşıyarak durmuşlar. Sonunda sırayla içeriye girmiş.

Gençler içeriye girdiklerinde Zülhumar'ın yorgan döşek yattığını, yanı başında da doktorun kıza bir şeyler dediğini görmüşler.

Doktorun söylediklerini dikkatle dinleyen Zülhumar'ın rengi saman gibi sapsarıymış. Gençlerin geldiğini görünce güçlükle başını kaldırmış. Delikanlılar genç kızı fazla rahatsız etmemek için çabucak onun çevresinde oturmuşlar. Kız, gençlerden utanarak başını önüne eğmiş ve konuşmaya başlamış:

- Sizlere çok rahatsızlık verdim. Özür dilerim. Hiçbirinize hayır demeye dilim varmadı. Sizleri incitmeye gönlüm razı olmadı. Hiçbirinizi aldatmak niyetinde değildim. Şimdi olan oldu. Her birinizden bir dileğim var. Kim bu dileğimi hakkıyla yerine getirirse onunla evleneceğim. - demiş.

Delikanlılar dikkatle kızı dinlemeye koyulmuşlar. Kız da konuşmasını sürdürmüş:

- Öncelikle, bizim ülkemizden çok çok uzakta bir mağara içinde, yani epey tehlikeli bir tuzakta, yıllardan beri saklanagelen bir ayna var. Bu öyle sıradan bir ayna değil. Bu sihirli bir aynaymış. Bu aynanın özelliğini, ona sahip olan dilediği takdirde yeryüzündeki istenilen yeri ve kişiyi göstermesiymiş. Birinci dileğim bu aynanın getirilmesidir. İkincisi - bu da az önce söylediğim ülkenin komşusu olan ülkede yine bir mağara içinde uçan bir halı saklanıyor. Bu halı, üstüne oturan kişiyi göz açıp yumuncaya kadar istediği yere götürürmüş. Bu halıyı ele geçirmek zor.

Bu arada doktor kızın konuşmasına karışarak, ondan ricada bulunmuş:

- Üçüncü dileği ben söyleyeyim kızım.- demiş. Kızın kendisine izin verdiğini

görünce de gençlere dönerek üçüncü dileği söylemeye girişmiş.

- Üçüncü dilek, doğuda filan yerde bir ülke var. O ülkenin padişahının adı Karahan. Onun elinin altında sayısız hazineler, bağlar bahçeler, hanlar hamamlar var. Padişahın sarayında bir de ilginç bir elma ağacı var. Bu çok ulu bir ağaç olup gölgesi diğer bütün ağaçları kaplarmış. Bu ağacın ucunda yarısı kızıl yarısı ak bir tane elma var. Elmayı alabilmek için ağaca tırmanırken asla aşağıya bakmamalı, sürekli yukarıya, tâ ki elmaya ulaşıncaya kadar tırmanmaya devam etmeli. Son olarak bu elmayı mutlaka getirmek gerekli. Zülhumar ancak bu elmayı yerse iyileşir. - diyerek sözlerini bitirmiş.

Delikanlıların üçü de bu dilekleri kendi aralarında paylaşmışlar. Sonra da yol hazırlıklarını görerek "Acaba muradıma erişecek miyim, erişemeyecek miyim?" düşünceleriyle hemencecik gitmeleri

gereken yöne doğru yola koyulmuşlar.

Üç delikanlı da çok uzun ve sıkıntılı geçen yolculuktan sonra varacakları yerlere ulaşmışlar.

Elmayı getirmeye giden delikanlı Karahan adlı padişahın sarayına yaklaşınca söz edilen ulu ağacı görmüş. Ağacının büyüklüğünü görünce gözlerine inanamamış. Ancak ağacın üzerinde elma falan görememiş. Üzüntüden gözlerine yaş dolarak "Anlaşılan elma yok." diye düşünmüş. Ancak sonra "Ne olursa olsun o elmadan bulacağım. Sevgilime ulaştıracağım." diye kendi kendisine söz vermiş.

Karahan'ın sarayına girmek çok zormuş. Dış kapılarda sürekli nöbetçiler bulunuyormuş. Saraya girmenin yolunu arayarak delikanlı on gün on gece türlü planlar yapmış. Sonunda, on birinci gece kapı nöbetçilerini bayıltarak saraya girmiş ve elma ağacının altına ulaşmış.

Doktorun dediğini yaparak hiç aşağıya bakmadan, yorulduğunu da yıprandığını da düşünmeden sürekli yukarıya tırmanmaya başlamış.

Delikanlı tam tepeye ulaştığında, doktorun sözünü ettiği yarı kızıl yarı ak elmayı görmüş. Artık amacına ulaşmak üzereymiş. Elmayı eline almak üzereymiş. Sözü burada keserek biraz da sihirli aynayı almaya giden gençten bahsedelim.

Bu delikanlı da az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş. Gide gide söylenen mağaraya ulaşmış. Mağaranın içine önce bir göz atmış. Sonra da canını Tanrı'ya emanet ederek kendi kendisine "Bir başa bir ölüm her yerde var. Geriye elim boş dönersem ölmekten de beter rezil olurum." diye düşünmüş.

Böyle düşünerek kılıcını eline almış ve mağaranın içine girmiş. Biraz yürüdükten sonra, önce sağa sonra

sola sonra tekrar sağa dönmüş. Bir süre sonra mağaradaki aynayı koruyan korkunç devin bulunduğu yere gelmiş. Dev uyumaktaymış. Yanında da daha önce parçaladığı insanlara ait kemik yığınları varmış.

"Bu da nasıl bir yaratık böyle?" diye düşünmüş ve kendi kendisine "Bu devle savaşarak, aynayı ele geçirmek çok zor görünüyor. Ancak yapılacak başka da bir şey yok. Ne olursa olsun geriye dönmeyeyim. Yiğitlik göstereyim." demiş ve sonra da devi dürterek uyandırmış.

Dev, birdenbire ortaya çıkan bu genci görünce kaldırıp yere çalacak olmuş; ancak delikanlı ustalıkla kılıcını kaldırmış ve devin başındaki boynuzlarına bir vurarak onları kırmış. Birden devin saldırganlığı geçmiş ve delikanlıya demiş:

- Sen benim boynuzlarımı kestin; artık ben senin hizmetçinim. Ne dilersen yerine getireceğim.

- Senin koruduğun bu mağarada uzun zamandan beri çelik bir sandık varmış. Bunu yalnızca sen alabilirmişsin. Şimdi senden dileğim bu sandığı bana getirmendir.

Dev mecburen kapıyı açarak içeriye girmiş. Delikanlı devi dışarıda beklemiş. Çok geçmeden dev küçük bir sandıkla birlikte dışarıya çıkmış ve delikanlıya saygıyla seslenmiş:

- İşte istediğin sandık.

- Sandığı aç! - diye delikanlı deve buyurmuş.

Dev ise bu buyruğa karşılık:

- Öte kaç! - demiş.

Dev sandığı açmış. Sandığın içinde kocaman bir yılan külçe hâlinde yatıyormuş. Dev sihirli aynayı aldığında yılan saldırmak için başını kaldırmış. Dev ise sandığı hemen geri kapatmış. Ayna alınıp da sandık kapatıldığında mağaranın içi birdenbire güneş doğmuş

gibi aydınlanmış. Bu duruma sevinen gencin de gönlü aydınlanmış.

Delikanlı bir süre aynaya hayranlıkla baktıktan sonra kendisi gibi kızın dileklerini yerine getirmeye giden diğer arkadaşlarını görmeyi dilemiş. İlk olarak uçan halıyı getirmeye giden arkadaşını aynada görmüş. Arkadaşı uçan halıyı ele geçirmiş; ancak halının saklandığı ve girenin geri dışarıya çıkamadığı mağarada ne yana gideceğini bilemeden şaşkınlıkla dolaşıp duruyormuş. Daha sonra elmayı getirmeye giden arkadaşını görmek istemiş. O da elmayı ele geçirmiş; ancak ulu bir elma ağacının tepesinde ne yapacağını, nereye gideceğini bilemeden öylece duruyormuş. Son olarak da sevdiği kızı yani Zülhumar'ı görmeyi arzu etmiş. Aynada hemen kız görünmüş. Ancak Zülhumar iyice güçsüzleşerek ölmek üzere yatıyormuş. Yanında da doktoru, kendisini ve diğer arkadaşlarını özellikle de kızı iyi edecek elmayı bekliyormuş.

- Ben şimdi ne yapacağım? - diye delikanlı düşünmüş. - Aynayı götürsem bile Zülhumar'ın derdine deva olmaz ki!

Sonra birden delikanlının aklına devin kendisi ne dilerse yerine getireceğini söylediği aklına gelmiş. Hemen deve dönerek:

- Çabuk vakit yitirmeden beni uçan halıyı ele geçirip ancak girenin geri çıkmadığı mağarada dolaşıp duran arkadaşımın yanına götür. İkimiz ilk önce o genci kurtaralım. Sonra da serbestsin. Nereye istersen gidebilirsin. - demiş.

- Öyleyse yum gözünü! - demiş dev. - Rüzgârlara karşı kendini koru.

Delikanlı devin söylediğini yapmış. Şiddetli rüzgârlara karşın kısa zamanda arkadaşının bulunduğu mağaranın önüne gelmişler.

Dev mağaraya giden gizli bir yolun olduğunu biliyormuş. Meğer buraya defalarca girmiş çıkmış. Delikanlıyı

mağaranın dışında bırakarak kendisi onun arkadaşını getirmek için mağaraya girmiş. Az sonra da içerideki delikanlıyla birlikte uçan halıyı da beraberinde alıp gelmiş. Uçan halıyı alan delikanlı karşısında aynayı almak için giden arkadaşını görünce çok şaşırmış. Daha sonra arkadaşı bütün olanı biteni ve özellikle de Zülhumar'ın durumunu anlatmış.

- O hâlde burada oyalanmayalım! - demiş uçan halıyı alan genç ve eklemiş: - Mümkün olduğunca tez sihirli elmanın bulunduğu bağa uçalım. Oradaki arkadaşı da alarak elmayı Zülhumar'a yetiştirelim.

Böylece her iki delikanlı uçan halıya binerek elma bağına doğru uçmuşlar. Kısa zamanda oraya varmışlar. Üçüncü delikanlı da onları görünce çok şaşırmış. Ona da olanı biteni anlatmışlar. Sonra da üçü birden elmayı kıza yetiştirmek üzere halıya binip uçmuşlar.

Çok kısa bir zaman sonra kızın yanına varmışlar. Zülhumar'ın hastalığı iyice ilerlemiş hâldeymiş. Ancak gençlerin getirdiği elmayı yedikten bir süre sonra Zülhumar gözünü açmış. Dolunay gibi her yana ışık saçmış. Çevresine şöyle bir bakınca kendisine âşık üç delikanlının baş ucunda durduğunu görmüş. Hepsi de büyük zorluklara karşın kendilerine verilen görevi başarıyla yerine getirmişler. Kız şaşkınlıkla "Ben şimdi ne yapacağım?" dercesine kendisine hastalığı boyunca babalık yapan doktora bakmış. Kızın böyle davranması her üç delikanlının hoşuna gitmiş. Yaşlı ve tecrübeli doktor olayı bütün ayrıntılarıyla gençlerden dinledikten sonra, olan bitenden habersiz olan Zülhumar'a dönerek konuşmaya başlamış:

- Kızım, bu durumda benim bir şey demem çok zor. Ancak yine de öğüt olarak bir iki söz söyleyeyim. Öncelikle bu üç genç üzerilerine düşen görevi hakkıyla yerine

getirdi. Onlara aferin! Üstelik birbirlerine karşı uyumlu ve dostça davranarak senin hayatını da kurtardılar. Kızım, eğer aynayı almaya giden delikanlı, aynada senin durumunu görmeseydi sen bu hastalıktan kurtulamazdın. Ancak uçan halıyı alan genç de diğerlerini halısıyla buraya kısa zamanda getirmeseydi senin vay hâlineydi. Şimdi yerin kara toprak olacaktı. Son olarak sihirli elmayı getiren genç de elmayı ele geçirmemiş olsaydı ne uçan halının ne de aynanın bir faydası olacaktı. İşte kızım durum bundan ibaret. Bu meseleyi sen kendin çözeceksin. Ancak bu çözümlemede bu üç gencin de gönlünü incitmemelisin.

İhtiyar doktor "Yavrularım!" diye elleriyle sakalını sıvazlarken bu defa da delikanlılara konuşmuş:

- Zülhumar'a bir görev vermek istiyorum. Hem ayrıca bununla onu sınamak niyetindeyim. Zülhumar içinizden birini kendisi seçsin. Ancak bu

işten kimseyi incitmeden, herkesi razı ederek çıksın. Kendisiyle evlenemeyen iki kişi, onu artık kızkardeş kabul etsin. Ömür boyu da birlikte dost kalın.

Delikanlılar, doktorun söylediklerini kabul etmişler. Kızın cevabını beklemeye koyulmuşlar.

Şimdi, siz, bu masalı okuyanlara bir bilmece. Evet, şimdi çözümü bulun bakalım. Acele etmeden iyice düşünün. Kız ne cevap vermeli ve hangi gençle evlenmeli? Kızla evlenemeyenleri nasıl avutmalı?

Zülhumar'ın ne diyeceğini beklerken araya uzun bir sessizlik çökmüş. Sonunda kız konuşmaya başlamış.

- Siz - demiş ilk gence - aynayı getirdiniz. Kahramanlığın, şan ve şöhretin ne olduğunu anladınız. İşte elinde ayna. Sakın ola, "Bu kız vefasızmış!" demeyin. İstediğiniz kızı bu aynada görebilirsiniz. Gönlünüz ne istese bilebilirsiniz. Nerede

ve kimde en güzel, en soylu kız olduğu, kızın ne yaptığı, nelerden hoşlandığını ayna sayesinde öğrenebilirsiniz.

- Size gelince siz de büyük güçlükler çekerek sonunda uçan halıyı ele geçirdiniz. - diye bu defa da uçan halıyı getiren gence dönüp konuşmasını sürdürmüş:

- Üstelik diğer iki arkadaşınızı da ayaklarını yere değdirmeden kısa zamanda buraya getirdiniz. Elbette size "Evet!" demek gerekir.

- Size gelince - demiş üçüncü gence - siz yalnızca bir elma getirdiniz. Ancak siz de inançla verdiğiniz sözü yerine getirdiniz. Çok eziyetler çektiniz. Benim yüzümden çektiklerine karşılık beni bu genç alsın. - diyerek sözlerini şöyle tamamlamış:

- Çünkü bu zavallıda ne ayna var, ne de uçan halı! Bu yüzden bu genç alsın beni.

Kızın cevabını dinleyen üç genç de

onu haklı ve doğru bulmuşlar. O günden sonra elmayı getiren gençle Zülhumar evlenmiş. Diğer iki gençle de ömür boyu dost kalarak sağlık ve mutlulukla hayatlarını sürdürmüşler.

VUR TOKMAGIM

Bir varmış, bir yokmuş. Çok çok eski zamanlarda yaşlı bir karı koca varmış. Bu yaşlı çift avcılık yaparak geçinirlermiş.

Bir gün yaşlı adam, kuş avlamak için tuzak kurmuş bekliyormuş. Bir müddet sonra büyük bir leylek tuzağa yakalanmış. İhtiyar adam koşarak tuzağın yanına gitmiş ve leyleği tuzaktan çıkarmış. Leylek birden insan gibi konuşmaya başlamış.

- Ey ihtiyar, ben leyleklerin padişahıyım. Beni azat et! Karşılığında sana bir ödül vereceğim. Ödül de ne dilersen o olacak; yani dile benden ne dilersen. Dileğini yerine getireceğim. Benim ülkem şu karşı görülen dağın ardındadır. Oraya gelip "Leylek Bey'in eve nerede?" diye soracak olursan herkes yerimi söyler.

İhtiyar adam leyleği serbest bırakmış. Ertesi gün de erkenden Bay Leylek'in ödülünü almak için yola düşmüş. Gide gide koyun sürüsü güden bir çobana rasgelmiş. İhtiyar, çobana sormuş:

- Bu koyunlar kimin?

- Leylek Bey'in - diye cevap vermiş çoban. İhtiyar, çobanla vedalaşarak yoluna devam etmiş. Gide gide yolda bu defa da at sürülerine bakan bir adamla karşılaşmış. İhtiyar, atlara bakan adama sormuş:

- Bu atlar kimin?

- Leylek Bey'in - diye cevap vermiş adam.

Yaşlı adam, bu adamla biraz sohbet etmiş sonra da adama:

- Leylek Bey bana bir ödül sözü verdi. Ben ondan ne dileyeyim.- diye sormuş.

At bakıcısı adam ise:

- Leylek Bey'in bir küpü var. "Kayna küpüm!" deyince içinden altınlar

kaynayarak taşıp dökülmeye başlar. Bence sen bu küpü iste. - demiş.

İhtiyar tam yedi gün yedi gece yürümüş ve sonunda Leylek Bey'in evine ulaşmış. Kapıdan girerek:

- Selamünaleyküm! - demiş.

İhtiyar adamı görünce Leylek Bey:

- Eğer selam vermeseydin seni bir lokmada yiyip yutardım. Herhâlde ödülün için geldin. Haydi dile benden ne dilersen! İste! - demiş.

- Ben sizden "Kaynayan küpü" ödül olarak istiyorum. - demiş ihtiyar. Leylek Bey bir az düşünmüş, sonra da ihtiyara kaynayan küp yerine bir tabak altın vermeyi önermiş. Ancak ihtiyar kabul etmemiş. Sonunda "kaynayan küpü" vermiş. İhtiyar küpü alarak yola çıkmış. Gide gide bir köye gelmiş. Bu arada vakit de gece olmuş. İhtiyar bu köyde gecelemeye karar vererek burada yaşayan bir tanıdığının evine gitmiş.

Yenip içildikten sonra sohbet sırasında yaşlı adam arkadaşına:

- Sen şimdi bu küpe dikkat et. Ben bir az dinleneyim. Ancak sakın ola ki "Kayna küpüm!" demeyesin. - diye tembihlemiş ve yatıp uyumuş.

Ancak arkadaşı "Kayna küpüm!" deyince ne olacağını çok merak etmiş ve arkadaşının uyuduğundan iyice emin olduktan sonra küpün yanına giderek "Kayna küpüm!" demiş. Demesiyle de küpten başlamış altınlar dökülmeye. Ev sahibi aceleyle altınları toplamış, küpü de bir yerlere saklamış. "Kaynayan küp"ün yerine de başka bir küp koymuş. İhtiyar sabah kalktığında küpün değiştiğini anlayamadan sahte küpü alıp arkadaşıyla vedalaşmış ve yola koyulmuş. Yine tam yedi gün yedi gece yürüdükten sonra evine gelmiş. İhtiyar eve girer girmez karısına seslenmiş:

- Hanım hemen sofrayı ser. Şimdi bir sürü altınımız olacak.

Yaşlı kadın hemen sofrayı sermiş. İhtiyar, küpü alarak sofranın tam ortasına koymuş ve var gücüyle "Kayna küpüm!" diye bağırmış. Ancak küpte hiçbir hareket olmamış. İhtiyar birkaç defa bağırmış. Ama sonuç hep aynıymış. Sonunda ihtiyar:

- Vay sahtekâr Leylek Bey! Beni kandırarak sahte küpü vermiş. Gidip başka bir ödül isteyeceğim. - demiş.

Ertesi gün erkenden kalkarak tekrar yola koyulmuş ve yine gide gide at bakıcısının yanına varmış. Onunla sohbet sırasında atı bakıcısına:

- Leylek Bey beni aldattı. Şimdi ne isteyeyim?- diye sormuş. At bakıcısı biraz düşünmüş ve sonra ihtiyara şöyle demiş:

- "Açıl sofram"ı iste. Bu sofrayı sererek "Açıl sofram!" dersen, sofra türlü türlü yiyeceklerle dolar.

İhtiyar uzun bir yolculuktan sonra Leylek Bey'in evine ulaşmış. İçeriye

girerken daha önceki gibi selam vererek girmiş. Leylek de ona:

- Eğer böyle selam vermeseydin, seni bir lokmada yiyip yutardım. - demiş ve eklemiş: - Sana daha önce "kaynayan küp"ü verdim. Bu yetmedi mi?

İhtiyar ise küpü eve götürdüğünü ancak "Kayna küpüm!" dediğinde küpten altın çıkmadığını söylemiş ve eklemiş:

- Sen beni kandırdın. Kaynayan küpün yerine sahtesini verdin. Şimdi senden "açıl sofram"ı istiyorum.

Leylek Bey yine biraz düşünmüş. Sonunda da ihtiyara istediğini vermiş.

İhtiyar geçen sefer olduğu gibi yolda yine arkadaşına misafir olmuş. Yatacağı vakit de arkadaşını tembihlemiş:

- Bu sofrayı iyi bir yere sakla. Ben biraz dinleneyim. Fakat sakın "Açıl sofram!" deme!

İhtiyar yatmak üzere çekildiğinde arkadaşı geçen seferki gibi arkadaşının

uyuduğundan iyice emin olduktan sonra sofrayı ortaya koyarak "Açıl sofram!" diye seslenmiş. Birdenbire sofrada yetmiş çeşit yiyecek peyda olmuş. Ev sahibi bütün bu yiyecekleri toplayıp saklamış sonra da sofrayı benzeriyle değiştirmiş.

İhtiyar yine sabahleyin erkenden kalkmış. Arkadaşıyla vedalaşmış. Sonra da değiştirilmiş sofrayı alarak evine doğru yola koyulmuş. Yine yedi gün yedi gece süren yolculuktan sonra evine gelmiş. Karısıyla görüştükten sonra ona:

- Hanım ne yemek istersen söyle. Hemen hazır olacak.- diyerek sofrayı ortaya koymuş ve "Açıl sofram!" diyerek bağırmış. Ancak hiçbir şey olmamış. İhtiyar defalarca bağırmış. Ama sonuç yine aynıymış. Sonunda öfkeyle haykırmış:

- Kahrolası Leylek Bey! Beni yine aldattı. Yine gidip başka bir ödül isteyeceğim.

Ertesi gün daha güneş doğmadan yola koyulmuş. Yine doğruca at bakıcısının yanına gitmiş ve ona sormuş:

- Arkadaş ben bu defa Leylek Bey'den ne isteyeyim? - demiş.

At bakıcısı cevap vermiş:

- Bu kez "Vur tokmağım!"ı iste. Anlaşılan senin bir düşmanın var. Eğer bu tokmağa "Vur tokmağım!" dersen önünde kim olursa olsun onu bir güzel döver.

İhtiyar yine uzun ve güç bir yolculuktan sonra Leylek Bey'in evine ulaşmış. Bu defa da kapıdan girip de Leylek Bey'i görünce hemen selam vermiş. Leylek Bey de ihtiyara her zamanki gibi:

- Eğer böyle selam vermeseydin seni bir lokmada yiyip yutardım. Yine niye geldin? Kaynayan küpü aldın. Açıl soframı da aldın. Daha başka ne istiyorsun? - diye sormuş.

- Sen bu defa da beni kandırdın Leylek Bey. Açıl sofram yerine sahtesini

vermişsin. Şimdi senden değersiz bir şey istiyorum. Bana "Vur tokmağım!"ı ver. - demiş ihtiyar.

- "Vur tokmağım!"ı istiyorsan al. Zaten bana gereği yoktu. - diyerek Leylek Bey tokmağı ihtiyara vermiş.

İhtiyar geçen iki seferde olduğu gibi bu kez de yolda arkadaşında dinlenmek için konaklamış. Yiyip içip sohbet ettikten sonra ihtiyar, sıra yatma vaktine gelince ev sahibi arkadaşını:

- Arkadaş sen bu tokmağı alarak iyi bir yere kaldır. Ben biraz dinleneyim. Ancak sen sakın "Vur tokmağım!" demeyesin. - diyerek tembihlemiş.

Ancak arkadaşı, her zamanki gibi yine ihtiyarın uyuduğundan iyice emin olduktan sonra tokmağın hünerlerini göstermek için ailenin diğer üyelerini de çağırarak onların önünde tokmağa "Vur tokmağım!" diye bağırmış. Bağırmasıyla da tokmak oradakilerin tepesine inip kalkmaya başlamış. Hepsinin başı gözü

yarılmış. Bunların feryat figanlarından dolayı ihtiyar uykusundan uyanmış. Ev ahalisi ağlaşarak:

- Aman amca, kurtar bizi. Söyle dursun tokmak. Biz ettik, sen etme! Senin küpünü de sofranı da geri veririz. - demişler. İhtiyar da "Dur tokmak!" diye bağırınca tokmak durmuş. Ev sahibi koşuşturarak içeriden "kaynayan küp" ile "Açıl sofram!"ı getirmiş, ihtiyara uzatmış. İhtiyar o zaman Leylek Bey'in aslında kendisini kandırmadığını, bu evdekilerin kendisini soyduğunu anlamış. Sonra da eşyalarını alarak yola koyulmuş. Yine yedi gün yedi gece yürümüş, sonunda evine ulaşmış.

Hanımıyla görüştükten sona bütün olan biteni anlatmış. Sonra da küpü ortaya koyup "Kayna küpüm!" diye bağırmış. Bağırmasıyla küpten altınlar dökülmeye başlamış. Ardından sofrayı ortaya koyup bu defa da "Açıl sofram!" diye bağırmış. Birdenbire sofranın

üstünde yetmiş çeşit yemek peyda olmuş. İhtiyar karı koca ömürleri boyunca hiç görmedikleri türde ve lezzette yemekleri yiyerek çok sevinmişler.

Altınları da her zaman çevrelerinde yoksullara, anası babası olmayanlara, dullara dağıtmışlar. Halka hizmet için büyük köprüler, hanlar, hamamlar, çeşmeler, okullar, hastaneler yaptırmışlar. Bunların yaptığı bu işler, ülkenin padişahının kulağına kadar gitmiş. Padişah, adamlarına derhâl ihtiyar adamı saraya çağırmalarını emretmiş. Padişahın yanına çağırttığı adamların hiçbirisinin o güne dek saraydan canlı çıktığı görülmemiş. Padişahın zulmünden bütün halk kan ağlıyormuş. İhtiyar adam karısıyla konuşarak padişahın çağrısına uymamaya karar vermiş. İhtiyarın gelmemesi üzerine onun getirmeleri için padişah askerlerini yollamış. Askerler ihtiyar adamın evine gelerek ona ağır sözler söylemişler. Sonra da:

- Eğer hemen padişahın yanına gitmezsen senin başını kesip padişaha götüreceğiz! -diye tehdit etmişler. Bunun üzerine ihtiyar:

- Peki, ama müsaade edin de bastonumu alayım.- diyerek içeriye girmiş ve az sonra tokmağını yanına alarak çıkmış. Sonra da "Vur tokmağım!" diye bir bağırmış. Bağırmasıyla da tokmak askerlerin başlarına inip kalkmaya, onların kafasını gözünü yarmaya başlamış. Askerler perişan bir hâlde yara bere ve kanlar içinde saraya dönmüşler. Olan biteni padişaha anlatmışlar. Padişah çok öfkelenmiş. Yanına binlerce asker alarak doğruca ihtiyar adamın evine gelerek:

- Hey zorba ihtiyar, çık dışarı da savaşalım! - diye haykırmış.

İhtiyar pencereden çevreyi bir kolaçan etmiş. Bir de ne görsün her tarafı askerler kaplamış. İhtiyar kendi kendisine "Bekleyin siz. Ben şimdi size gününüzü gösteririm." demiş. Sonra da gidip

tokmağını alarak dışarıya çıkmış ve "Vur tokmağım!" diye bağırmış. Bağırmasıyla tokmak başlamış evi kuşatan askerlerin tepelerine inip kalkamaya. Bir feryat bir figan kopmuş ki sormayın. Askerlerin tamamı kısa süre içinde tokmaktan yedikleri dayaktan ötürü kanlar içinde yerlere yığılmışlar. Bu arada padişah da tokmağın dayağından payına düşeni almış. Onun da kafası gözü yarılmış. Öyle bir dayak yemiş ki canının acısından ihtiyara:

- Ben ettim sen etme! Aman durdur şu tokmağı! Tamam, ben yenildim! - diye haykırmış.

- Yaptığın hangi iyilik için sana merhamet edeyim de tokmağı durdurayım? - diye ihtiyar sormuş.

Sonunda tokmağın vurmaları altında zalim padişah can vermiş. O günden sonra da o ülkenin bütün yaşayanlarıyla birlikte yaşlı karı koca da sağlık ve mutluluk içinde yaşayıp gitmişler.

ZÜMRÜT VE KIYMET

Zamanın birinde, büyük bir ırmak kenarında küçük bir kulübe varmış. Bu kulübenin bir tarafı sık ormanla kaplıymış. Bu kulübenin içinde de yaşlı bir adamla onun Zümrüt adlı kızı ve bu kızın üvey annesiyle şımarık üvey kardeşi Kıymet hep birlikte yaşıyorlarmış.

Yaşlı adam ilk karısı ölünce şimdiki karısıyla evlenmiş. Ancak bu hanımı, ilk hanımından olan üvey kızı Zümrüt'ten ölesiye nefret edermiş. Öyle ki kızı evin içinde görmeye bile dayanamıyormuş. Zavallı kızı sürekli döver, kötü söz söyler, sabahtan akşama kadar çalıştırırmış. Kızcağızı bir an bile rahat bırakmazmış.

Zümrüt çok güzel, terbiyeli, ağırbaşlı ve akıllı bir kızmış. Öyle güzelmiş ki bir defa görenin bir daha göresi gelirmiş. Kısacası olağanüstü bir kızmış.

Kadının öz kızı Kıymet ise tembel, uyuşuk, şımarık ve üstelik kendisini beğenmiş biriymiş. Bütün gününü ya yan gelir yatar hiçbir işe elini vurmaz, ya da herkesle kavga ederek gürültü patırtı çıkararak geçirirmiş.

Zümrüt her gün sabah erkenden kalkar, kovaları alıp ırmak kenarına giderek eve su taşırmış. O gidip gelirken yoldaki gelincikler başlarını eğerek onu selamlarlarmış. Zümrüt otların üzerine oturup dinlendiğinde çiçekler onu alkışlar, kuşlar sevinçle ona hikâyeler anlatırmış.

Ancak bu çiçekler, üvey annesinin pek değerli olan kızı Kıymet'i hiç sevmez, ona güleryüz göstermezlermiş. Çünkü Kıymet onları yolar, nefis kokulu çiçekleri koparır sonra da hiç güzel kokmuyorlar diye yere atar, ayaklarıyla onları çiğnermiş. Bu yüzden de çiçekler, Kıymet geleceği zaman kaşlarını çatarak hemen yumulurlarmış.

Bütün bunlar kötü kalpli üvey annenin, Zümrüt'e olan nefretini ve kızgınlığını daha da arttırırmış. Bütün bunlardan Zümrüt'ü sorumlu tutarmış.

Bir gün üvey annesi babasına Zümrüt'ü kötüleyerek onu tehdit etmiş:

- Senin kızın çok edepsiz, tembel. Onu bu evden defet! Bu evden ya o gidecek ya da ben. O bu evde kaldığı sürece ben seninle kalamam.

Zavallı ihtiyar ne yapacağını bilemeden kalakalmış. Sonunda karısına uymuş. Ancak kızından nasıl kurtulacağını bilemediğinden karısı ona akıl öğretmiş:

- Kızını ormana götürerek orada kaybedip gel! Ben artık onunla aynı evde yaşayamam. - demiş.

İhtiyar adam, kızını ormanda kaybetmek için yanına almış ve birçok dolambaçlı yollardan, dağlardan taşlardan aşarak, kızın hiç bilmediği yollardan götürmüş. Baba kız ormanda

uzun süre dolaşmışlar. Sonunda ağaçların büyüklüğünden neredeyse gökyüzünün bile görülmediği bir yere geldiğinde durmuşlar. İhtiyar adam, kızını burada yalnız bırakarak kendisi odun kesmeye gitmiş.

Kızının kendisini görmeyeceği bir yere gelince, ormandaki büyük bir ağaca baltasını asmış, ucuna da ağır bir taş bağlamış. Sonra da baltayı bir defa iteklemiş. Balta, taşın ağırlığı ve o sırada esmekte olan rüzgârın da etkisiyle tak tak diye bir o ağaca bir bu ağaca vurmaya başlamış.

Zümrüt ise bu sesleri duydukça, "Babam ağaç kesiyor." diye düşünürmüş. Böylece epey bir zaman babasının işinin bitmesini beklemiş. Bir süre sonra rüzgâr durmuş. Zümrüt ise etrafta yemiş toplayarak dolaşırken birden baltanın asılı olduğu ağacın yanına varmış. Bir bakmış ki babası yok. "Vay başıma gelenler! Ah babacığım!" diyerek

bağıra bağıra ağlayarak dört bir yana koşturmuş. Ancak babasından hiçbir iz yokmuş. Böyle babasını arayarak dört bir yana koştururken sonunda kız yolunu şaşırmış.

Kızcağız nereye gittiğini bilmeden yürümeye başlamış. Gide gide sonunda küçük bir eve ulaşmış. Evin penceresinden baktığında, içeride yaşlı bir kadının oturmakta olduğunu görmüş. Kız sevinerek kapıyı çalmış. Yaşlı kadın, kızı içeriye buyur etmiş. Kızcağız başından geçenleri birer birer anlatmış.

Evine böyle güzel kızcağızın geldiğini gören yaşlı kadın çok sevinmiş. Üstelik kızdan hoşlanmış da. Meğer bu kadın, ormanda yaşayan ihtiyar büyücüymüş. Kadın kızın ağladığını görünce:

- Yeter artık bu kadar üzülme kızım! Ben sana yardım edeceğim. - diyerek kızı avutmuş. Kız da ona:

- Teşekkür ederim. Sizi annem kadar

sevdim. Yapılacak ne işiniz varsa ben hepsini seve seve yaparım.- diye cevap vermiş.

Bu sırada yaşlı kadının evinin üzerine bir sürü kuş gelip konmuş. Kuşlar kızı överek şakımışlar. Kuşların dilinden anlayan büyücü kadın daha da sevinmiş. Bu iyi huylu kıza eşi benzeri olmayan kitap ve oyuncaklar vermiş.

- Tatlı kızım, şeker kızım, gülüm, boncuğum! - diye onu şımartmış.

Onlar birkaç haftayı birlikte geçirmişler. Yaşlı kadın kızcağıza çok iyi davranmış, ona iyi bakmış.

Zümrüt ise becerikli ve çalışkan bir kız olduğu için her gün evin her yanını silip süpürür, evin camlarını bir güzel siler; kısacası her yanı tertemiz yaparmış. Bunu gören yaşlı kadının kıza olan sevgisi daha da artmış.

Bir gün yaşlı kadın, kıza yemek pişirecek olup:

- Kızım damda odun var. Biraz indiriver. - demiş.

Kız:

- Peki anneciğim! -diyerek hemen dama çıkmış. Dam çok yüksekmiş. Buradan her taraf görünüyormuş.

Kız çevresine bakarken birden uzaklarda kendi evini görmüş. İçi ezilmiş, üzüntüyle ağlamaya başlamış. Kızın ağladığını duyan yaşlı kadın:

- Can kızım niçin ağlıyorsun? - diye sormuş.

Kız da:

- Uzaktan evimizi gördüm. Babamı çok özledim. - diye yine ağlamasını sürdürmüş.

Yaşlı kadın tekrar kızı avutmaya çalışmış. Birlikte yemek pişirmişler, sonra da oturup yemişler. Sabahleyin yaşlı kadın:

- Eşyalarını topla kızım! - demiş.

Kız oyuncaklarını toplamış. Daha sonra yaşlı kadın kıza:

- Dama çık. Orada biri ak biri kızıl sandık var. Ak olanı orada bırak, kızıl olanı aşağıya indir. - demiş. Sonra da kendisi ormana gitmiş. Az sonra yaşlı kadın ormandan güçlü kuvvetli bir atın çektiği bir arabayla çıkagelmiş. Kızı bu at arabasına oturtmuş. Sonra da:

- Sandığı eve gidince aç! - diye tembihleyerek kıza bir anahtar vermiş.

Zümrüt, yaşlı kadınla defalarca vedalaştıktan sonra yola koyulmuş. Kısa zamanda evine ulaşmış. Bu sırada da kızın babası yaptığından dolayı büyük pişmanlık duyarak kızının özlemiyle kapını önünde oturup ağlıyormuş. Kız babasını görünce:

- Merhaba babacığım! - diye babasının kucağına atılmış. İhtiyar adam, çok sevindiğinden dolayı uzun zaman gözyaşlarını durduramamış. Sonunda ağlamasını keserek kızına:

- Canım yavrum beni bağışla!- demiş.

Baba kız beraberce eve girmişler. Kızın geldiğini herkes duymuş. Konu komşular toplanmış. Kızın kırmızı sandığı açmasıyla hepsinin ağzı bir karış açık kalmış. Meğer kızıl sandığın içi son derece değerli şeylerle doluymuş. İçindekiler öyle çok, öyle değerliymiş ki bunlar kıza bütün ömrü boyunca yetip de artarmış.

Bu durum üvey annesini üzüntüye boğmuş. Kendi kendisine "Niçin bu sevimsiz kız böyle şeyler elde ediyor da benim kızım bunlardan mahrum kalıyor?" diye sormuş. Sonra da kocasını çağırarak yarın sabahleyin erkenden kendi kızı Kıymet'i de ormana götürüp orada bırakmasını buyurmuş. İhtiyar da "Peki!" demiş. Ertesi gün de Zümrüt'ü ormanda bıraktığında yaptıklarının aynısını yinelemiş.

Akşam olduğunda Kıymet de tıpkı Zümrüt gibi baltanın asılı olduğu ağacın yanına ulaşmış. Orada mahsustan

ormanda kaybettirildiğini sezmiş. Oturup hüngür hüngür ağlamaya başlamış. Ancak bu kez onu avutacak kimse yokmuş. Karşısına yalnızca baykuşlar gelerek korkunç orman hakkında ötmüşler.

Baykuşların ötmesi kızı daha da çok korkutmuş. Bu korkuyla ormanda sağa sola koşuşturmaya başlamış. Tam karanlığın çöktüğü bir sırada büyücü kadının evini bulabilmiş. Yaşlı kadın Kıymet'i de güleryüzle karşılamış. İçeriye buyur ederek ağırlamış. Sonra da kızı avutmak için:

- Üzülme kızım. Evine dönmen için ben sana yardım edeceğim. - demiş. Ancak Kıymet yaşlı kadına söylenecek güzel söyler bulup söyleyememiş. Çünkü annesi ona hiç güzel sözler öğretmemiş. Büyücü kadın bu kızdan hoşlanmamış. Ona güzel masallar anlatmamış. Ne dünyada eşi benzeri olmayan resimli kitaplar, ne de güzel oyuncaklar vermiş.

Kıymet her gün sabahtan akşama kadar tembellik ederek yan gelir yatar, evin hiçbir işine elini sürmezmiş.

Bir gün yaşlı kadın bir iş için ormana gidip geldikten sonra kıza:

- Kızım dama çık da biraz odun indir! - demiş.

Kız ise yaşlı kadını:

- Git kendin indir! Senin hizmetçin yok! - diye terslemiş.

Kadın bu cevaba çok içerlemiş. Ancak kıza belli etmemiş. Bir yolunu bulup kızı dama çıkıp odun getirmeye ikna etmiş. Ancak kız damdan odun indireceğine, o da uzaktan evini görerek başlamış bağıra bağıra ağlamaya. Yaşlı kadın kızın ağlamasını işitince:

- Niye ağlıyorsun kızım? - diye sormuş. Kıymet ayaklarıyla yere vurarak:

- Evimi gördüm, ben gidiyorum. -diye bağırarak ağlamasını sürdürmüş.

Büyücü kadın, kıza:

- Çok iyi kızım. İnerken damdaki sandığı da getir! - demiş. Kıymet sandığı alarak aşağıya inmiş. Yaşlı kadın, kıza bir anahtar uzatarak demiş ki:

- Bu anahtarı al! Ancak sandığı eve gidince aç! - demiş.

Kız sandığı görünce ağlamasını unutarak sandığı sırtlanarak yola koyulmuş. Büyücü kadın bu kıza araba da vermemiş. Kız ağır sandığı yüklenerek evine gitmek için yaya yola koyulmuş.

Kızın geldiğini ilk önce evin köpeği fark etmiş. Köpek koşarak kızın annesinin yanına gitmiş:

- Hav hav hav. -diye havlamış. Ancak kadın köpeğin havlamasına kulak asmamış. Daha sonra köpek yine havlayarak:

- Ablam bir sandığı yüklenmiş geliyor. Ancak sandığın içi yılanla dolu. - demiş.

Kadın, öfkelenerek elindeki oklavayla köpeğe bir vurarak zavallının ayaklarını kırmış.

- Benim akıllı kızım değerli şeyler getirir. - demiş.

Kızının geldiğini görünce kadın, sevincinden havalara uçmuş. Konu komşu toplanmış. Kızın getirdiği sandığı açmak istemişler. Ancak Kıymet ile annesi "Hayır açmayın!" diyerek sandığın üzerine oturmuşlar. Daha sonra da ana kız sandığı kaldırarak içeriye götürmüşler.

Gece yarısı olup da misafirler gidince, ana kız herkesin yatıp uyuduğundan iyice emin olduktan sonra kapı pencereyi kapatarak sandığı açmışlar. Ancak açmalarıyla birden "İmdat! Yardım edin! Bizi kurtarın! Yılan var! İmdat!" diye bağırmaya başlamışlar.

Meğer sandıkta iki tane kocaman yılan varmış. Kötü kalpli kadınla onun

kavgacı kızı feryat figan ederek evin içinde bir o yana bir bu yana koşturuyorlarmış. Ancak korkularından kilitli kapıyı açamamışlar. İki yılan, kadınla kızını yutarak pencereden çıkıp gitmişler.

"İmdat!" isteyen sesleri duyan konu komşular kapıyı kırarak içeri girmişler. Ancak içeride kimsecikler yokmuş. Ne kadar aradılarsa da evde ne kötü kalpli kadınla kavgacı kızını ne de onlardan herhangi bir iz bulabilmişler.

O günden sonra iyi kalpli Zümrütle babası ömürlerinin sonuna kadar birlikte mutlu yaşamışlar.

YARIL TAS

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Bir zamanlar iki kızkardeş varmış. Büyüğünün ismi Gülnâre, küçüğünün ismi de Aymama imiş.

Gülnâre ile Aymama daha çok küçükken anneleri öldüğü için öksüz kalmışlar. İki kardeş birlikte güzel güzel oynar, neşeyle güler, akşamları da beraber yatarlarmış. Ablası, küçük kardeşine ilginç ilginç masallar anlatırmış.

Günlerden bir gün henüz doğru düzgün konuşamayan Aymama o yarım diliyle babasına:

- Babacığım, bana biy anne getiysenize. - demiş.

Babası da hiç olmazsa kızlarıma bakar düşüncesiyle bir hanımla evlenmiş. Bu hanımın ayrıca ilk kocasından olma bir de oğlu varmış. Üvey ana, delikanlı oğluyla birlikte Gülnâre'lerin evine gelip

yerleşmiş. Kadın daha ilk gün kapıdan girmesiyle orada oynamakta olan çocuklara:

- Gürültü yapmayın! - diye öfkeyle bağırmış.

Her iki kardeş dudaklarını ısırarak seslerini çıkarmadan kalakalmışlar.

Üvey anneleri çok acımasız biriymiş. Gülnâre evi cam gibi pırıl pırıl yapar, çeşmeden su taşır, odun yarar, yemek pişirir, bulaşık - çamaşır yıkar; ancak yine de üvey annesine yaranamaz, sürekli azar işitirmiş. Zavallı kızcağız ne kadar eziyet çekerse çeksin, ne kadar dayak yerse yesin yine de bunların hiçbirisine ses çıkarmaz, ancak için için yanar ve sürekli o evden çok çok uzaklara başını alıp gitmeyi düşünürmüş.

Günler, aylar, yıllar birbirini kovalamış. Kızın güzelliğine güzellik eklenmiş. Dolunay misali güzelleşmiş. Kardeşi Aymama ise henüz yedi yaşına girmiş, bir çiçek gibi açılmış.

Gülnâre'nin güzelliği her yana yayılmış, herkeslerin diline düşmüş. Onu istemek için her gün görücü üstüne görücü gelir olmuş. Üvey annesi ise böylesine becerikli, kendisi yan gelip yatarken evin bütün işini yapan üvey kızını elinden kaçırmaktan korkarak, zavallı Gülnâre'den habersiz onu oğluna almaya karar vermiş. Bu konuda kızın babasıyla da anlaşmış. Ancak gelin görün ki oğlu hem anlayışsız, hem kaba saba hem de çok çirkinmiş.

Çok geçmeden düğün hazırlıklarına başlanmış. Gelin olma günü bile gelmiş; ancak Gülnâre'nin hâlâ olan bitenden haberi yokmuş.

Düğünün planlandığı günün akşamı kızın önüne gelin elbiselerini getirip koymuşlar ve ondan giymesini istemişler. Gülnâre şaşkınlıkla sormuş:

- Bu da nesi?

Kimse cevap vermemiş.

Sonra kardeşini çağırarak içi sıkılarak ona sormuş:

- Bu evde ne dolaplar dönüyor kardeşim?

- Düğün oluyor.

- Ne oluyor? Kim evleniyor?

- Babamla annem, seni evlendireceklermiş, ablacığım.- demiş Aymama üzüntüyle.

- Söylediklerin doğru mu? Peki kiminle.

- Üvey ağabeyimizle. Annemle babam konuşurlarken öğrendim.

- Aman Tanrım! - diyerek Gülnâre bir an için ne diyeceğini ve ne yapacağını bilemeden öylece kalakalmış.

Zavallı kızcağız içinden "Bunca çektiklerim yetmezmiş gibi bir de zorla kocaya verecekler, vay başıma gelenler!" diye geçirmiş.

Ne kadar düşündüyse, ne kadar çabaladıysa da derdine bir çare

bulamamış. Sonunda bu evden başını alıp kaçıp gitmeye karar vermiş.

- Başımı alıp buralardan gideceğim!...

Gülnâre kardeşi Aymama'yı sıkıca kucaklamış, öpmüş. Sonra da pencereden sokağa atlayarak kaçıp gitmiş.

Gelinin giyinmesini bekleyen yengeler, kızın kaçtığını öğrenince arkasından koşmuşlar, onların ardından diğer kadınlar, düğün sahipleri, sofra sericileri, aşçılar hepsi koşturmuşlar. Gülnâre, köyden doğruca kırlara oradan da dağlara doğru kaçmış. Tepelerin üstünde, mağaraların içinde saklanmak için uygun yer aramış; ama her yer onun gözüne gizlenmek için yeterince korunaklı gelmemiş. Gülnâre'nin içinden onu kovalayanların ise kendisini şimdi yakalayıp geri onun için bir acı ve üzüntü yeri olan kulübeye götüreceklermiş gibi geliyormuş.

Gülnâre çevresine aceleyle göz atmış. Taşlara yaslanarak ağlamış. Uzaklardan gelen koşuşturma sesleri ve görünen gölgeler gittikçe yakınlaşmaktaymış. Bu durum kızcağızı daha da endişelendirmiş.

Gülnâre, saçları dağılmış, perişan bir hâlde dağların arasındaki küçük bir alana girmiş. Orada sanki kendisini içine alacakmış gibi görünen dağa yalvarmış.

Yalvarıyorum sana ey yüksek dağ,

Merhamet et, bir hâlime bak.

Böyle demiş ve can havliyle döne döne mırıldanmış:

Yarıl hey taş,

Yarıl taş hey.

Ben sana yoldaş,

Yoldaş hey.

Kız böyle deyince birdenbire her yere karanlık çökmüş, hava gürlemiş. Gülnâre çok korkmuş. Sonra aniden şimşek çakarak, dağdan ateş yükselmiş. Büyük kaya taş gürültüyle yarılmış.

Kızcağızın sevinçten içi içine sığmıyormuş. Hemen yarılan taşın içine girmiş sonra da yine mırıldanmış:

Hey kaya taş,

Kaya taş hey.

Sevincimden

Gözümde yaş.

Kapan hey taş,

Kapan taş hey.

Ben sana yoldaş,

Yoldaş hey...

Taş kapanmış. Ancak taş kapanırken kız uzun saçlarını tamamen toplamayı başaramamış. Saçlarının bir ucu kayanın dışında kalmış. Bu sırada hava da tekrar eski hâline gelmiş. Her yer aydınlanmış.

Gülnâre'nin ardından kovalaya kovalaya önce babası gelmiş. Yorgun argın çevreyi kolaçan etmiş. Ancak kızından hiçbir iz yokmuş. Sonunda büyük kayaların yanına varmış. Bir bakmış ki bir kayanın ucunda bir tutam saç durmuyor mu?

- Kızım, yavrum... - demiş yaşlı adam.

Taşın içine girecek yolu ne kadar aradıysa da bulamamış. Sonra da boğuk bir sesle taşa yalvarmış.

Yarıl hey taş, yarıl hey,

Ben kızımı göreyim hey.

Güzel yüzüne doyayım hey.

Ancak taşın içinden kızın sesi gelmiş:

Yarılma taş yarılma ha,

Ben babamı görmeyeyim ha,

Yüzüne doymamayım ha,

Önce idi öz babam ha,

Şimdi oldu kayınbabam ha.

Babası ağlaya ağlaya evine dönüp gitmiş. Ardından üvey annesi gelerek taşa yalvarmış:

Yarıl hey taş, yarıl hey,

Ben kızım göreyim hey.

Güzel yüzüne doyayım hey.

Ancak yine taşın içinden kızın sesi gelmiş:

Yarılma taş yarılma ha,

Ben anamı görmeyeyim ha,

Yüzüne doymamayım ha,

Önce idi üvey anam ha,

Şimdi oldu kaynanam ha.

Taş yarılmamış. Birazdan üvey ağabeyi gelmiş. O da boğuk ve kalın sesiyle kayaya seslenmiş:

Yarıl hey taş, yarıl hey,

Ben bacımı göreyim hey.

Güzel yüzüne doyayım hey.

Ancak yine taşın içinden kızın sesi gelmiş:

Yarılma taş yarılma ha,

Ben abimi görmeyeyim ha,

Yüzüne doymamayım ha,

Önce idi üvey abim ha,

Şimdi oldu eşim ha.

Sonunda herkes tamamen çekilip gidince Aymama gelmiş ve sevgiyle kayaya seslenmiş:

Yarıl hey taş, yarıl hey,

Ben ablamı göreyim hey.

Güzel yüzüne doyayım hey.

Muradıma ereyim hey.

Taşın içinden sevinçli bir ses yükselmiş:

Yarıl hey taş, yarıl hey,

Ben kızkardeşimi göreyim hey.

Güzel yüzüne doyayım hey.

Muradıma ereyim hey.

Taş gürültüyle açılmış.

- Ablacığım! - demiş Aymama.

- Canım kardeşim Aymama!- demiş Gülnâre.

İki kardeş özlemle birbirlerine sarılmışlar.

Tan yeri ağarıp güneş yükseldiğinde kızlar dağı aşarak geniş yaylalara doğru yol almışlar.

İki kardeş epey zaman yürümüşler. Güneş de yaktıkça yakıyormuş.

Bir ara Aymama:

- Abla çok susadım. Su! - demiş.

- Biraz sabır et kardeşim. – diye Gülnâre cevaplamış.

Gülnâre kardeşini bir süre oyalamış. Yine yola devam etmişler. Biraz sonra ileride suyun pırıltıları görünmüş. Suyun yanına gitmişler. Bu bir gölcükmüş. Aymama içmek için atılmış.

- Sakın içme! - diye Gülnâre haykırmış.

Gölcük bir kurt şeklindeymiş.

- Çok susadım ablacığım dayanamıyorum. -demiş Aymama.

- Eğer bu sudan içecek olursan bir kurda dönüşürsün. - diyerek ablası kardeşinin sudan içmesine mani olmuş.

Yine yollarına devam etmişler. Gide gide başka bir gölcükle karşılaşmışlar. Suya bakınca tıpkı yerde bir ayı yatıyormuş ve bu ayı sanki suyla doldurulmuş gibiymiş.

Aymama koşarak avcunu suyla doldurmuş.

- Sakın içme! İçersen ayı olursun! -diye bağırmış Gülnâre.

- Beni aldatıyorsun. - diye Aymama gücenmiş.

- Yok, benim güzel kardeşim, doğru söylüyorum. - demiş Gülnâre. Böyle diyerek kardeşinin bu sudan içmesini engellemiş.

Sonunda iki kardeş bir tepenin hemen eteklerinde tek başına olan bir köknar ağacının gölgesinde dinlenmek için oturmuşlar.

- Ablacığım yoruldum, uykum geldi...

Ablasına böyle diyerek Aymama, Gülnâre'nin dizine başını koymuş.

Çöl kuşları bölük bölük uçuşarak dolaşır ve sonra sadece bu yalnız köknara konarak şakırlarmış. Kuşların uçuşunu seyrederken Gülnâre de uyuyakalmış.

Beyaz bir güvercin havada, yavrularına uçmayı öğretiyormuş. Nereden çıktığı belli olmayan bir atmaca birden ortaya çıkıp güvercinin yavrularına saldırmış. Anne güvercin yavrularını kurtarmak için atmacaya doğru uçmuş; atmacaya gücü yetmemiş. Atmaca güvercine bir vurarak onu yaralamış. Zavallı güvercin taklalar atarak yere düşmüş.

Onların bu durumunu gören Gülnâre, hemen anne güvercini yerden kaldırmış. Zavallı kuş güçlükle nefes alıyormuş. Havada ise atmaca, zavallının yavrularına saldırmaya devam ediyormuş. Gülnâre, atmacayı bağırıp çağırıp, taşlar atıp yavrulardan uzaklaştırmaya, kaçırmaya çalışırken birden uyanıvermiş. Meğer bütün bunların hepsi bir düşmüş.

Hemen etrafına bakınmış. Ancak kardeşi Aymama yanında değilmiş. Çevreden bağırtılar geliyormuş. Bir ara atılan oklar gelip köknar ağacına saplanmış.

- Aymama! Aymama! - diye Gülnâre can havliyle bağırmış.

Birden hemen yanı başında güzel bir yavru geyik ortaya çıkmış.

- Be-e-en-n...

- Kardeşim! - diyerek Gülnâre yavru geyiği kucaklamış. Ne olup bittiğini hemencecik anlamış. Meğer iki kardeş dinlenmek için bir ara "Geyik gölcüğü" yanında oturmuşlar. Gülnâre uyuyakaldığında Aymama su arayarak gidip bu gölcükten su içmiş ve sonuçta böyle geyik oluvermişti. Avcılar da geyiği görmüşler ve onu vurmak için ok atıyorlarmış.

- Kaçalım! - demiş Gülnâre, başka bir şey diyememiş; çünkü avcılar iyice

yaklaşmışlar. İki kardeş kaçarak o yana gitmişler olmamış; çünkü karşılarına avcılar çıkmış. Bu yana kaçmışlar olmamış; çünkü burada da avcılar karşılarına çıkmış. İleriye kaçmışlar bu defa oradaki gölcük önlerini kesmiş.

Silahlı avcılar çevrelerini sarmışlar. Avcılar her yanı aramışlar; ancak ganimet kabul edecekleri hiçbir şey bulamamışlar. Sonra biraz dinlenmek için gölcük kenarına oturmuşlar. Birkaç dakikalık sessizlikten sonra liderleri birden bağırmış. Meğer bu adam padişah, bu silahlı adamlar da onun askerleriymiş.

- İşte!

Bütün herkes gölcüğe bakmış. Bir de ne görsünler gölün içinde güzel bir kızla bir geyik oturuyormuş.

- Onları hemen çıkarın!

Askerlerden biri hemen göle girmiş. Ancak göl çalkalanınca kızla geyik ortadan kaybolmuş. Padişah göğe

bakmış. Birden güzel kızın köknar ağacının dallarında oturmakta olduğunu görmüş.

- İn misin, cin misin?

- Ne inim, ne de cinim. Ben de senin gibi bir insanım.

- Ya bu geyik?

- O benim yoldaşım! -demiş ve kız başka bir şey söylememiş.

Padişah, Gülnâre'yi görür görmez âşık olmuş. Kızı alarak kendi ülkesine götürmüş. Kırk gün kırk gece düğün yaparak onunla evlenmiş.

Padişahın Bekayım adında başka bir karısı daha varmış. Bekayım, daha ilk günden itibaren Gülnâre'den hoşlanmamış. Kıskançlık ve kızgınlığından geyiği zincirlere vurdurmuş. Padişahın Gülnâre için getirdiği hediyeleri kızın elinden zorla almış. Kızın büyücü olduğunu söyleyerek eşine şikâyet etmiş. Kısacası Gülnâre'ye rahat yüzü göstermemiş.

Aradan aylar geçmiş.

Bekayım'ın kızgınlığı daha artmış. Çünkü onun arzusu padişahın yıllardan beri arzuladığı bir şehzâde dünyaya getirmekmiş. Ancak kendisi değil de Gülnâre hamileymiş.

Gülnâre'nin hamile olduğunu padişah duyunca sevincinden büyük bir şölen tertiplemiş ve sonra dünya gelecek şehzâde için hediyeler getirmek üzere sefere gitmiş.

Bekayım, padişahın sefere çıkmasıyla beklediği fırsatı elde etmiş.

Mevsim bahar olup Nevruz Bayramı günleriymiş. Bekayım, çok ama çok büyük bir havuzun kenarındaki köknar ağacına salıncak kurdurarak Gülnâre'yi sallanmaya çağırmış. Gönlünde kötülük bulunmayan saf kız, Bekayım'ın bu güzel davranışına sevinerek daveti kabul etmiş.

Bekayım, Gülnâre'yi salıncakta öyle bir sallamış ki kız neredeyse koca

ağacının tepesine kadar yükseliyormuş. Öyle ki görenlerin yüreği düşermiş.

Bekayım, uygun zamanı kollamış. Gülnâre iyice yükseldiğinde salıncağın ipini kesivermiş.

Gülnâre, "İmdat!" diye bağırmış; ancak ne yazık ki havada uçarak doğruca büyük ve derin havuzun içine düşmüş ve suya batarak kaybolmuş. Bu durumu yalnızca kızcağızın kardeşi geyik görmüş.

Kızın ortadan kaybolduğu anlaşılınca sarayda bir kıyamet kopmuş.

Hemen padişaha haberci gönderilmiş.

Seferden çabucak dönen padişah, saraya döndüğünde hem Gülnâre'nin kaybolduğunu hem de ilk eşi Bekayım'ın hasta yattığını öğrenmiş.

Padişah doğruca hasta karısının yanına gitmiş. Bekayım, yatak döşek yatmaktaymış. Hemen yanında da hekimbaşı duruyormuş.

- Talihsizlik! - diyerek Bekayım ağlamaya başlamış.

- Mesele nedir? - diye padişah sormuş.

- Ben sana onun büyücü olduğunu söylediğimde bana inanmamıştın. İşte sonucu görüyorsun.

- Ne oldu?

- Bana zehir... - güya konuşamıyormuş gibi yapmış. Bunun üzerine hekimbaşı Bekayım'ın konuşmasını kaldığı yerden sürdürmüş.

- Gülnâre, Bekayım'a zehir içirerek kendisi kaçıp gitmiş.

- Vay sahtekâr! - diye padişah Bekayım'ın sözlerine inanarak öfkeyle haykırmış. Sonra derhâl komutanlarını yanına çağırmış.

- Dinleyin! Hain Gülnâre kaçmış. Hemen gidip her nerede olursa olsun bulup getirin!

Ordu kızı aramak için yola çıkmış. Aranmadık ne çöller ne göller ne tepeler ne dağlar kalmış; ancak kızı bir türlü bulamamışlar.

Günler geçip gidiyormuş. Yavru geyik artık hiç oynamıyormuş. Sürekli üzüntülüymüş. Gündüzleri havuzun kenarında oturup gözlerini suya dikerek sürekli ağlar dururmuş. Bu durum Bekayım'ı iyice öfkelendirmiş.

Bekayım, bir gün yine hastaymış gibi yatak döşek yatarken padişah hâlini sormaya yanına gelmiş. Bunu fırsat bilen Bekayım, sanki hiç konuşmaya gücü yokmuş gibi davranmış.

- Durumu ağır, - diyerek Bekayım'ın yerine hekimbaşı cevap vermiş. - Bu derdin biricik çaresi var... - demiş ve susmuş.

- Çaresi ne kadar zor olursa olsun söyle! - demiş padişah. Bu arada da yavru geyiğin başını okşuyormuş.

Hekimbaşı diliyle söyleyemeye cesaret edemeden geyiği işaret etmiş.

- Geyik! - demiş padişah ve geyiği eliyle kendisinden uzaklaştırmış.

- Geyiğin etinden yerse Bekayım iyileşir. - demiş hekimbaşı.

Padişah bir süre hiç konuşmamış... Yavru geyik de havuza doğru gitmiş. Sonunda padişah:

- Avcılara emir vereyim de bir geyik vurup getirsinler.

- Hayır, padişahım, Tanrı "Bekayım, ancak bu geyiği yerse iyileşir!" diye gönlüme ilham verdi. - demiş hekimbaşı.

- Yazık! Akıllı bir geyikti... - diyerek üzülmüş padişah. - Ama başka çare yoksa .... Peki kesin!

Bekayım içten içe sevinmiş. Geyiğin ise içi kan ağlamış. Ancak kimse ona dikkat etmemiş. Herkes kendi hâlindeymiş.

Ortalıkta kimseciklerin bulunmadığı tenha zamanlarda, sabahın çok erken

saatlerinde, öğlenin en sıcak vakitlerinde ve gece yarılarında Aymama havuzun yanına gider şu şarkıyı dinlermiş:

Sevdiğim göz bebeğim,

Geceleri ışığım,

Elimdeki şahinim,

Biricik yavrucuğum,

Ninni yavrum ninni.

Canım, gözüm, ninni.

Şimdiyse uzaklardan hafif sesle söylenen şu ninniyi duymuş.

Kurban olduğum ay gibim,

Kaşı keman, yay gibim,

Kucağımda oynayan

Atmaca, doğan gibim,

Ninni yavrum, ninni.

Canım, yavrum ninni.

Avluda aşçılar görünmüş. Ocaklar kurarak kazanlar asmışlar. Kasaplar köknar ağacına ipler asmışlar. Büyük bıçakları bilemişler, sonra da geyiği yakalayarak ayaklarını bağlamışlar.

Halkı ziyafete çağıran tellalın sesi kesilmiş. İnsanlar toplanmış. Kasap bıçağını kaldırarak:

- Bismillahirrahmanirrahim! - demiş.

Kasap tıpkı avını parçalamak üzere olan bir kartala benziyormuş. Bıçağını geyiğin boğazına dayayarak tam kesmek üzereymiş ki birden geyik feryat ederek konuşmaya başlamış:

- Ey padişahım kulak ver bana! Bir ricam var, söyleyeyim sana! - demiş.

Kasap dâhil olmak üzere bütün herkes şaşkınlıktan neredeyse dillerini yutacaklarmış. Kasabın elinden kurtulan geyik, kartal pençesinden kurtulan kuş gibi havuza doğru yuvarlanarak suya bakıp haykırmış:

Sevdiğim ablacığım,

Aymama yalvarıyor,

Sen çıkmazsan havuzdan

Kardeşin candan ayrılıyor.

Herkes dinlemeye koyulmuş. Birden havuzdan geyiğe cevap gelmiş:

Yürek bağrım ezildi,

Dert çekmekten güzelim.

Yürümeye gücüm yok,

Uçmaya kanadım yok.

Aymama havuza daha da yaklaşarak ağlamış.

Koca kazanlar kuruldu

Koca bıçaklar bilendi.

Hemen çık ablacığım,

Boğazıma dayandı.

Havuzdan ses bu defa daha net duyulmuş.

İpek halılar altımda,

Çifte beşikler yanımda.

Nasıl çıkayım kardeşim

Hasan, Hüseyin elimde.

Bunları söyleyen Gülnâre imiş. Şölen için toplanan halk havuza doğru yürümüş. Kiminin elinde küp, kiminin

elinde kova, kimindeyse ibrik varmış. Hep birlikte havuzun suyunu boşaltmaya koyulmuşlar.

Halkın elinden düşman kurtulamaz dedikleri gibi kısa sürede havuzdan su boşaltılarak bitirilmiş.

Sonra toplanan halk bir de bakmışlar ki havuzun ortasında ay kadar güzel Gülnâre, iki yanında iki altın beşik, beşiklerde güneş kadar güzel iki yavru: Hasan ile Hüseyin yatıyormuş. Onları havuzdan çıkarmışlar.

Gülnâre, Aymama'yı kucaklayarak demiş:

- Beni sen kurtardın kardeşim. - demiş ve geyiği öpmüş sonra da eklemiş: - İşte senin derdinin de çaresi. İç!

Böyle diyerek geyiğin ağzına bir yudum su koyunca büyü bozulmuş.

Geyik ayağa kalkıp bir silkinince üzerindeki deri düşmüş ve içinden küçük bir kız olan Aymama çıkmış.

İnsanlar sevinçten coşmuşlar. Bütün olan bitenin iç yüzünü öğrenince padişah hemen saraya Bekayım'ın yanına koşmuş. Bir de bakmış ki Bekayım yerinde yokmuş. Bu duruma iyice öfkenerek haykırmış:

- Hain kaçmış!

Adamlarına Bekayım ile hekimbaşını bulup getirmelerini emretmiş. Kısa zamanda askerler ikisini de yakalayarak getirmişler. Padişah buyurmuş:

- Her ikisini de önce kırk atın kuyruğuna bağlayın, sonra da atları çöle sürün!- demiş.

Adamlar hemen Padişahın buyruğunu yerine getirmişler. Daha sonra da Padişah, Gülnâre, oğulları Hasan ve Hüseyin ile Aymama hep birlikte uzun ve mutlu bir ömür sürmüşler.

ALTIN BALIK

Çok çok eski zamanlarda Laçın adlı bir ülkenin bir padişahı varmış. Bu padişah, bir gün düşünde altın bir balık görmüş. Ertesi gün uyanınca vezirlerini toplayarak onlara demiş:

- Eğer altın balığı bulup bana getirmezseniz hepinizin boynunu vurduracağım!

Vezirler koşturarak deniz kıyısına gitmişler. Balık avlamaya girişmişler. Ancak bir türlü altın balığı tutamamışlar.

Aynı şehirde bir de yaşlı bir babayla oğlu yaşıyormuş. Bunlar balıkçılık yaparak geçiniyormuş. Padişahın düşünde gördüğü altın balığı istediğini bunlar da duymuşlar. Yaşlı balıkçı içten içe sevinerek "Altın balık keşke benim ağıma düşse, hiç olmazsa padişahtan biraz hediye alırdım!" diye düşünmüş. İhtiyar bu düşüncelerle ağını atmış.

İhtiyarın dileği gerçekleşerek altın balık ağına düşmüş. Balığı gören ihtiyar sevinçle oğluna:

- Oğlum, sen balığa dikkat et! Ben gidip padişaha haber vereyim. - demiş.

İhtiyar böyle diyerek gitmiş. Delikanlıyla altın balık başbaşa kalınca, balık dile gelerek delikanlıya yalvarmaya başlamış:

- Ey iyi kalpli delikanlı! Ne olur beni padişaha teslim etme. O beni öldürecek. - demiş.

Delikanlı balığın yalvarmalarına daha fazla dayanamayarak balığı geri denize atmış.

- Haydi git! Dilediğince yüzerek yaşa!

Bu sırada padişah, ihtiyarın söylediklerini dinleyerek, ihtiyarla beraberce oraya gelmiş.

- Hani altın balık?

- Balık çok güzelmiş padişahım. Bu yüzden acıdım ve onu azat ederek denize attım. - demiş balıkçı genç.

Padişah öyle öfkelenmiş öyle öfkelenmiş ki adamlarına balıkçı delikanlıyı derhâl yakalamalarını buyurmuş:

- Madem öyle bunu da denize atın! Balıklara yem olsun!

Askerler, delikanlıyı kaldırıp denize atmışlar. Dalgalar genci uzaklara sürüklemiş.

İhtiyar balıkçı ise hüngür hüngür ağlayarak deniz kıyısında yapayalnız kalmış...

Öte yandan deniz kudurdukça kuduruyormuş. Balıkçı genç dalgalar arasında akıntıya kapılmış gidiyormuş. Bir zaman sonra kendisinden geçmiş. Nihayet balıkçı genç, kendisine geldiğinde kendisini bir adada yatarken bulmuş. Yanında da kendisini kurtaran babayiğit bir delikanlı duruyormuş.

- Aç gözünü arkadaş! - demiş yabancı delikanlı.

Balıkçı delikanlı, bu genci dikkatle inceleyince kendisine benzediğini görmüş.

İkisi iyi arkadaş olmuşlar. Ancak birbirlerine öylesine benziyorlarmış ki neredeyse bir elmanın iki yarısı gibiymiş.

İki arkadaş ondan bundan uzun uzun konuşmuşlar. Daha sonra da "Yine görüşünceye kadar hoşça kal!" diye vedalaşarak ayrılmışlar.

Bunların bulunduğu kıyının hemen yanında büyük bir bağ varmış. Bir ara balıkçı genç bu bağda gezerken kendisinin de içinde bulunduğu bu küçük adanın sahibi olan cine rastlamış.

- Selamünaleyküm, - demiş balıkçı genç cini görür görmez.

- Eğer selam vermeseydin seni bir lokmada yutuverirdim. - demiş cin gözlerini dikerek. Sonra balıkçı genci alarak karanlık yer altına götürmüş. Orada bir sofra seriliymiş. Cin, genci buyur ederek:

- Buyur delikanlı! İstediğin kadar ye!

Delikanlının o sırada karnı çok açmış, ancak yine de açgözlü davranmayarak önce cine sormuş:

- Peki ama bu iyiliğine karşı ben senin için ne yapacağım?

- Bana bir saat hizmet edeceksin o kadar. - demiş cin.

- Peki! - demiş delikanlı.

Delikanlı yemeği yedikten sonra cinle beraber yanlarına biraz ip ve bir çuval alarak yola çıkmışlar. Gide gide bir kuyunun başına gelmişler. Daha sonra cin ipi işaret ederek gence:

- Al bir ucunu beline bağla. - demiş.

Delikanlı ipin bir ucunu beline bağlamış sonra da ip yardımıyla kuyuya inmiş. Kuyunun dibi oldukça genişmiş. Meğer burada bir hazine, bir sürü değerli taş varmış. Cinin emriyle balıkçı delikanlı değerli taşları ve her çeşit mücevherleri çuvala doldurarak yukarıya yollamış. Cin,

çuvalı aldıktan sonra delikanlıyı kuyuda bırakarak kuyunun ağzını örtmüş.

- İpi uzat da yukarıya çıkayım! -diye delikanlı cine seslenmiş.

Ancak cin delikanlıya cevap vermek yerine kahkahalarla gülmüş ve çekmiş gitmiş.

Delikanlı kuyunun içinde kalakalmış. Bir süre sonra kuyunun dibinde gezinmeye başlamış. Kuyunun dibinde bir sürü insan kemiği görmüş. Bunlar, cinin oyununa gelerek burada ölen zavallıların kemikleriymiş.

Aradan beş altı gün geçmiş. Cin, değerli taşları satarak dönerken, deniz kıyısında oturan bir delikanlıya rastlamış. Delikanlı cini görünce hemen selam vermiş:

- Selamünaleyküm!

- Eğer böyle selam vermeseydin seni bir lokmada yutardım. - demiş cin ve eklemiş: - İşin yoksa, karnın da açsa yürü benimle gel!

Cin, bu delikanlıyı da yanına alarak ilk genci götürdüğü yer altına götürmüş ve oradaki hazır sofraya buyur etmiş.

- Otur bu yiyeceklerden dilediğin kadar ye! -demiş.

- Söylesenize bu iyiliklerinize karşılık benden ne istiyorsunuz? -diye delikanlı sormuş.

- Bir saat hizmet edersin, olur biter. – diye cevaplamış.

Cinin kuyudan yine değerli taşlar çıkararak en kısa zamanda tüccara ulaştırması gerekiyormuş.

Delikanlı cine fark ettirmeden cebine yiyeceklerden doldurmuş.

Vakit öğle olmuş.

Delikanlıyla cin, bir çuvalla ip alarak yola koyulmuşlar. Gide gide bir kuyu başına gelmişler. Bu kuyu balıkçı gencin içinde bulunduğu kuyuymuş. Cin bu delikanlıya da ipin bir ucunu bağlayarak kuyuya inmesini söylemiş. Delikanlı

hemen cinin dediğini yaparak kuyuya inmiş. Kuyunun dibine vardığında aşağıda baygın hâlde yatan delikanlı dostunu bulmuş. Arkadaşını uyandırarak:

- Kalk hadi ben geldim. - demiş.

Sonra da cebine sakladığı yiyecekleri çıkararak arkadaşına yedirmiş. Karnı doyunca balıkçı genç de kendisine gelmiş. Tekrar gücünü toplamış.

- Ben çuvala gireceğim, -demiş delikanlı. Sonra da yukarıya seslenmiş.

- Çekin!

Sabırsızca beklemekte olan cin hemen ipi çekmiş. Çuval yukarıya çıkınca içine bakmadan sırtlanıp götürmek istemiş. Ancak çuvalın içindeki genç birden atılıp çıkarak cini boğazından tuttuğu gibi çuvalın içine tıkmış.

Delikanlı daha sonra kuyudaki arkadaşını da yukarıya çekerek kurtarmış. Bu arada çuvalın içindeki cin hüngür hüngür ağlayarak yalvarmış:

- Ne olur beni öldürme!

- Ölmek istemiyorsan kuyuya ineceksin. - demiş iki delikanlı.

Cin çaresiz razı olmuş. Cini kuyuya indirmişler. Ona oradaki mücevherleri çıkarttırmışlar. Daha sonra da cinin kayığıyla iki arkadaş büyük bir yere ulaşmış. Burası bir çölmüş. Burada bir çobanla karşılaşmışlar. Çoban:

- Padişahımız çok üzgün. Güzelliği bütün âleme yayılan biricik kızı doğduğu günden beri konuşamıyor. Padişah "Kim kızımı iyileştirirse, onunla evlendireceğim." diye bütün ülkeye duyuru yaptırdı. O günden beri kızı konuştururum iddiasıyla çok kimse geldi; ancak hiçbirisi bunu gerçekleştiremedi. Bu yüzden de kellelerinden oldular. Zavallı kız hâlâ konuşamıyor.

Bunu duyan iki arkadaş şehre gitmeye karar vermiş. Balıkçı genç padişaha kuyudan çıkardıkları değerli taşlardan hediye ederek dileğini söylemiş.

- Peki! Bir deneyin bakalım. - demiş padişah.

Padişahın kızının bulunduğu köşke yaklaştıklarında arkadaşı, balıkçı gence:

- Önce ben şansımı bir deneyeyim. Eğer talihim yaver gider de prensesi konuşturabilirsem ne âlâ. Ne elde edersek aramızda eşit bölüşeceğiz tamam mı?

Balıkçı delikanlı kabul etmiş.

Delikanlı saraya girmiş.

Gencin köşke girdiğini görünce prensesin cariyeleri hep birlikte bağırmışlar:

- Geri dön. Kimse başaramadı. Sen de öleceksin.

Ancak delikanlı onlara aldırış etmeden doğru prensesin huzuruna girmiş:

- Selam prenses hanım! - demiş.

- Ne oluyor? - diye prenses öfkeyle haykırmış. Bu kızın ilk konuşması olmuş.

- Ben sizi götürmeye geldim.

Prenses öfkeden kudurmuş; ancak başka bir tek kelime bile söylememiş.

- Kabul edin. - demiş delikanlı.

Prenses konuşamamış.

Bunun üzerine kılıcını çekerek kızı öldürmek için ona atılmış. Çok korkan prenses birden bağırmaya başlamış. Kız böyle bağırınca ağzından iki başlı bir yılan dışarıya atılarak çıkmış. Delikanlı hemen kılıcıyla yılanı öldürmüş. Bütün bunları gören prenses delikanlıya:

- Benim konuşamama sebebim bu yılandı. Siz beni kurtardınız. Ben de sizinle gitmeyi kabul ediyorum. - demiş. Sonra da parmağındaki yüzüğünü çıkarıp delikanlıya vermiş.

Delikanlı kızın yanından ayrılarak doğru padişahın huzuruna gitmiş. Yüzüğü gören padişah kızının iyileştiğini anlamış. Bu yüzden öyle sevinmiş öyle sevinmiş ki kızıyla birlikte en değerli atını da vermiş. Meğer bu at uçabiliyormuş.

Ertesi gün kızla iki delikanlı yanlarına atı da alarak deniz kıyısına gelmişler.

- Artık vedalaşıyoruz. - demiş delikanlı.

- Her şeyi eşit paylaşalım. - demiş balıkçı genç.

- Sağ ol! - demiş delikanlı. - Kız da senin, at da, mücevherler de. Senin iyiliğine karşılık benim yapabildiklerim bunlar. Sağlıcakla kal!

Delikanlı böyle der demez altın bir balığa dönüşerek suya dalmış.

Meğer bu delikanlı, balıkçı gencin azat ettiği altın balıkmış.

- Hoşça kal! - diye balıkçı genç, arkadaşının ardından seslenmiş. Daha sonra ata binerek prensesi de terkisine almış ve birlikte kendi ülkesine doğru uçmuşlar. At, delikanlının denize atıldığı kıyıya gelip konmuş.

Yaşlı balıkçı, oğlu denize atıldığından beri her gün buraya gelip oturup sessizce

oğlunu düşünürmüş. Delikanlı babasını görünce:

- Selamünaleyküm babacığım! - demiş. İhtiyar özlemle hemen oğluna sarılarak onu bağrına basmış.

- Oğlum! - demiş ihtiyar. Sevinç gözyaşları dökmüş. Sonra oğluyla gelinini alnından öperek onları tebrik etmiş. İyi dileklerde bulanarak "Bir yastıkta kocayın!" demiş.

Üçü birlikte uzun yıllar mutlu ve sağlıklı yaşamışlar. Her ne arzuları varsa hepsine ulaşmışlar.

HİZMETÇİ KIZ

Bir varmış bir yokmuş. Tanrı'nın kulları çokmuş. Çok çok eski zamanlarda yaşlı bir çoban varmış. Bu adamın karısı ölmüş olup tek kızıyla birlikte yaşıyormuş.

Çoban kızına daha iyi bakar ümidiyle dul bir kadınla evlenmiş. Bu kadının bir de şımarık mı şımarık kızı varmış.

Üvey anne, evlendikleri günden başlayarak, üvey kızına eziyet etmeye başlamış. Zavallı kıza bir esir gibi davranıyormuş. Kızcağızın günden güne gül yanakları sararıp solmuş.

Herkes ona Hizmetçi Kız demeye başlamış.

Üvey annesi her gün kendi kızına sütlü pastalar pişirerek yedirirken, üvey kızına ise bir parça taş gibi sert ekmek verir; ancak başına da bir yumruk vurarak evin bütün ağır işlerini ona buyururmuş.

Çobanın bütün mal varlığı biricik ineğiymiş.

Üvey annesi, her gün Hizmetçi Kıza bir sepet pamuk vererek:

- İneği otlatmaya götür. Ancak bu arada bu sepetteki bütün pamukları eğirerek ip yapıp gel. - diyerek kızı ineği gütmeye gönderirmiş.

Zavallı kız kirmenini alarak yola çıkarmış. Kötü kalpli üvey annesi, azık olarak taş gibi sert bir parça ekmek verirmiş. Kızcağız sert ekmeği suya batırarak yemeye çalışırken bir yandan da durmaksızın pamuğu eğirip ip yapmaya çalışır; ancak henüz sepetteki pamuğun yarısını bile eğiremeden yorulur ve bitkin bir hâlde yürüyerek eve dönermiş.

Üvey anne de bunu bekleyerek zavallı kızın saçlarını yolar, vücudunun her yerini çimdikleyerek morartırmış.

Çoban, kötü karısından korktuğundan kızından yana çıkmazmış.

Günlerden bir gün Hizmetçi Kız yine bir yandan ineği güdüp, bir yandan da pamuğu eğirirken birden sert bir rüzgâr çıkmış ve pamukları uçurup götürmüş.

Kız pamuğu yakalamak için koşmuş da koşmuş. Kız defalarca tam pamuğu yakalamak üzereyken her seferinde rüzgâr daha hızlı eserek pamuğu uzaklara uçurmuş. Rüzgâr pamuğu bir mağaranın içine uçurmuş. Kız pamuğun ardından mağaraya girince kıpkırmızı yanaklı yaşlı bir kadının oturmakta olduğunu görmüş. Hizmetçi Kız, elini göğsüne koyarak saygıyla eğilip yaşlı kadına selam vermiş.

- Merhaba nineciğim! - demiş.

- Gel güzel kızım. - demiş yaşlı kadın. - Senin bu mağaraya gelmene sebep nedir kızım?

Hizmetçi Kız başından geçenleri bir bir anlatmış. Sonra da iki gözü iki çeşme eklemiş:

- Eğer pamuğu bulup da eğirerek ip yapıp eve götürmezsem üvey annem beni dayaktan öldürür.

Yaşlı kadın kızı avutarak -Üzülme kızım!- demiş ve eklemiş -Üvey annenin verdiği pamuğu ineğine yedir, sonra da ipleri ineğin memesinden sağarak sar.

Kız sevinçle "Teşekkür ederim nineciğim!" demiş.

Yaşlı kadın kıza "Başına güç bir iş gelirse doğru benim yanıma gel!" demiş.

Meğer yaşlı kadın zorlukları kolaylaştıran büyücüymüş.

Kız, sevine sevine ineğinin yanına giderek:

- İnekçiğim ne olursun benim pamuğumu yiyerek bana ip yap! -demiş.

İnek pamuğu yemiş, sonra da kız ineğin memesinden pamukları ip hâlinde sağarak çekmiş. Akşamleyin de sepet sepet ipi üvey annesinin önüne koymuş.

Üvey annesi hayrete düşmüş. Kızcağızı bu defa dövememiş.

- Git ağılları temizle! Bulaşıkları yıka! Döşekleri ser! - diye öfkeyle yorgun argın gelen kıza başka işler buyurmuş.

Kız bütün buyurulanları yapmış. Ertesi sabah erkenden herkesten önce kalkarak avluyu süpürmüş, çayı demlemiş, evi toplamış. Daha sonra da üvey annesi tekrar onu ineği otlatmaya göndermiş. Ancak bu defa eğirmesi için geçen seferkinden daha fazla pamuk vermiş. Akşam olduğunda kız yine sepetler dolusu aynı kalınlıkta eğrilmiş iplerle gelmiş.

Üvey annesi yine şaşkınlığa düşmüş. Daha sonra üvey kızını takip etmeye karar vermiş. Ertesi gün gizlice izlediği üvey kızının pamukları ineğe yedirip sonra da ip olarak geri sağdığını görmüş. Üvey anne eve döner dönmez çobana:

- Benim canım inek eti çekiyor. İneğimizi kesin! - diye kocasını sıkıştırmış.

Sonunda çoban, "Peki! Peki! Bir gün olsun huzur vermedin! Hiç rahat bırakmadın!" diye söylene söylene razı olmuş.

Böylece kızcağız ineğinden de ayrılmış.

Şimdi kızın ipini kim eğirecekmiş?

Hizmetçi Kız ağlaya ağlaya yaşlı büyücü kadının yanına gitmiş.

- Nineciğim vay benim başıma! Zavallı ineğimi kesip yediler. -demiş.

Müşfik ihtiyar kadın, kızın başını okşayarak:

- Ağlama yavrum! - diye avutmuş. - Derhâl git ve ineğinin derisini, kanını, ayak ve toynaklarını belli bir yere göm! Gün gelir işine yarar.

Kız, bu müşfik ninenin söylediklerini aynen yerine getirmiş.

Bir gün üvey annesi kendi kızını bir

güzel giydirip kuşatıp süslemiş ve almış ülkedeki herkesin, özellikle genç kzların davetli olduğu saraydaki ziyafete gitmiş. Giderken de Hizmetçi Kızı götürmemek için bir çuval pirinçle bir çuval mercimeği karıştırmış ve buyurmuş:

- Ben gelinceye dek mercimeği bir çuvala, pirinci bir çuvala koy!.

Ardından kızın başına yumruğuyla bir vurmuş; sonra da kapıyı kızcağızın üstünden kilitleyerek çekmiş gitmiş.

Kızcağız oturup ağlamaya başlamış. Ancak ağlayınca işler bitmez ki! Az sonra yanına kendisinin beslediği horozuyla tavuğu gelmiş:

- Gıt gıt gıt - diyerek tavuk mercimeği, horoz da pirinci ayırmaya girişmiş.

Hizmetçi Kız duvardan atlayıp koşarak yaşlı büyücü ninenin yanına gitmiş. Yaşlı kadın onun başını okşayarak:

- Yavrum - demiş - Niye geldiğini biliyorum. Biraz burada bekle. Dört kızımı

yanına katacağım, nedimelerin olacak. Saraya yani padişahın ziyafetine sen de gideceksin.

- Bu üstümdekilerle mi? - diye sormuş kız.

- Yok yahu! - demiş nine. - Hani ineğinden kalanları gömdüğün yer vardı ya! Git, orayı kaz! İstediklerini orada bulacaksın.

Kız çabucak gidip, ninenin dediği gibi toprağı kazmış. Bir de bakmış ki inekten kalanların gömülü olduğu yerde düğmeleri altından olan çok nefis bir kürk bulunuyormuş. İneğin toynakları öyle güzel bir ayakkabı olmuş. Kanı ve kemikleri ise inci, mercan ve elmastan mücevherlere dönüşmüş.

Bu sırada kızın önünde birden dört kız ortaya çıkıvermiş. Kızlar başlarını eğerek Hizmetçi Kıza selam vermişler. Bunlar meğer büyücü ninenin sözünü ettiği kızlarmış.

Peri kızları, Hizmetçi Kıza büyücü ninenin gönderdiği elbiseyi giydirmişler, başına ipek örtü örtmüşler, topraktan çıkardıkları kürkü de omzuna atmışlar, ayağına ayakkabıları giydirmişler sonra da mücevherleri takmışlar. Ardından da beraberlerinde getirdikleri sihirli suyla kızın yüzünü yıkamışlar. Hizmetçi Kız on dört günlük ay gibi parlayarak, peri kızlarından bile yüz kat daha güzel olmuş.

Sonra hep birlikte padişahın verdiği ziyafete gitmişler.

Hizmetçi Kızı gören saray ahalisi:

- Prenses hazretleri gelmişler. Buna benzer böylesine güzel başka bir kız dünyada yoktur herhâlde. - diye kendi aralarında konuşmuşlar.

Onları en başköşeye buyur etmişler. Yemeklerin en güzelleri onların önün konmuş. Ekmek yerine şeker, su yerine şerbet getirmişler.

Üvey annesi ile üvey kızkardeşinin yüzüne kimseler dahi bakmamış.

Padişahın oğlu ise Hizmetçi Kız'dan gözünü alamamış. Şehzade hemen o anda kıza âşık olmuş.

Bir zaman sonra Hizmetçi Kız, üvey annesiyle kızının neredeyse kapı dışına düşeceklerini fark etmiş. Onlara karşı yine de merhametli davranmış.

- Hey anne, alın bunları siz yiyin! - diyerek üvey annesiyle üvey kızkardeşine en lezzetli yemekleri uzatmış.

Kadın, üvey kızını tanımamış. Lezzetli yemekleri kızıyla paylaşarak yemiş.

Hizmetçi Kız gitmek üzere ayağa kalktığında, onu büyük bir saygıyla uğurlamışlar.

Sanki hiçbir şey olmamış gibi kız, eve gelerek ayrı ayrı yığılan pirinçle mercimeğin yanında bir şeylerle oyalanıyormuş gibi yapmış.

Üvey annesiyle üvey kız kardeşi ziyafetten gelerek Hizmetçi Kız'a övündükçe övünmüşler.

- Öyle güzel gösteriler gördük, öyle güzel yemekler yedik ki anlatmayla bitmez. Ziyafete bir padişahın kızı geldi. Ay kadar güzel ağzı, güneş kadar güzel gözü vardı... Ya sen ne yaptın yere batasıca? Verdiğim işi bitirdin mi?

- Evet, bitirdim! - demiş kız ve bir çuval pirinç ile bir çuval mercimeği üvey annesinin önüne getirip koymuş. Üvey annesinin şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalmış.

Öte yandan şehzade güzel kız hakkında babasına haber yollamış. Evlenmek için onu seçtiğini bildirmiş.

Padişah da "Ziyafete gelen güzel kız, kimin kızıymış acaba, tezden araştırıp bulun!" diye adamlarına buyurmuş.

Meğer ziyafet akşamı Hizmetçi Kız, eve dönerken yolunu şaşırmış ve

kırdan bayırdan derken batak bir yerden geçmiş. Geçerken de ayakkabısının tekini aceleden o batakta düşürmüş.

Adamlar, kızı ararken, batak yerde kızın ayakkabısını bularak derhâl padişaha götürmüşler.

- Ne kadar da güzel bir ayakkabıymış. Ömrümde böylesini görmüş değilim. Buradan da anlaşılıyor ki kız oğlumun âşık olduğu kadar var. - demiş ve yine buyurmuş:

-Bütün ülkeyi arayın ve kızı bulun!

Adamlar bütün ülkeyi alt üst etmişler; ne var ki kızı bulamamışlar. Bunun üzerine padişah buyurmuş:

- Ayakkabıyı ülkedeki bütün kızların ayağına giydirmeyi deneyerek kızı bulun!

Adamlar ayakkabıyı kızların ayaklarına denemeye başlamışlar. Ancak hiçbir kızın ayağına olmamış. En sonunda kızın bulunamamasına kızan padişah:

- Ayakkabıyı denemeyen kim kaldı? – diye sormuş.

Adamları:

- Çobanın kızından başka herkes denedi. - diye cevap vermişler.

Bunun üzerine padişah hiddetle bağırmış:

- Derhâl gidip o kızın ayağına da deneyin!

Padişahın adamlarının niçin geldiğini önceden haber alan üvey annesi, Hizmetçi Kız'ı iki büklüm eğerek tandıra tıkmış ve tandırın ağzını kalburla kapamış. Daha sonra da kendi kızını süsleyip püsleyip gelenlere göstermiş. Adamlar ayakkabıyı bu kıza da giydirmeyi denemişler; ancak hiç olmamış.

Adamlar, etrafa bir baktıklarında bir horozla bir tavuğun sürekli tandırın üstüne çıkıp indiklerini ve hep:

- Kı-kı-kız-bur-da. Kı-kı-kız-bur-da. Kı-kı-kız-bur-da.- diye ötüştüklerini görmüşler.

Adamlar ne olup bittiğini anlayamadan şaşkın şaşkın bakmışlar. Bunun üzerine horoz adamlardan birini kıyafetinden gagalayarak tandıra doğru sürümüş.

Bunun üzerine içlerinden birisi "Bunda bir iş var!" demiş.

Tandırı açıp baktıklarında ise içinde bir kızın oturduğunu görmüşler. Üstelik bu kız servi boylu, elma yanaklı, kiraz dudaklı, ahu gözlü, tatlı dilli biriymiş.

Hemen ayakkabıyı getirip kızın ayağına giydirmişler. Ayakkabı sanki kızın ayağı için yapılmış gibiymiş. Adamlar, kızı orada bırakıp hemen bu mutlu haberi padişaha yetiştirmek için yola çıkmışlar.

- Müjdeler olsun padişahım, müjdeler olsun efendim! Kız bulundu!

Padişah derhâl düğün dernek hazırlıklarına başlanmasını emretmiş. Ardından kızın üvey annesine, Hizmetçi Kız'ı alıp gelmeleri için haber yollamış.

Kötü kalpli üvey anne ise kıskançlığından adamların ardından hemen horozla tavuğun kafalarını kesmiş. Sonra da kendi öz kızını allayıp pullamış, kaşlarına rastık, gözlerine sürme, yanaklarına boyaları sürmüş ve yüzüne duvak örtmüş sonra da arabaya bindirmiş. Yolda çorak bir bölgeden geçerlerken de Hizmetçi Kız'ın iki gözünü oyup atıp gitmişler.

Nihayet gelin arabası düğün yerine gelmiş. Şehzade, gelini alıp odalarına götürmüş. Sonra alnından öpüp duvağı açtığında bu kızın sevdiği kız olmadığını görmüş. Ne yazık ki düğün dernek olduğundan bu hâli değiştirmenin imkânı yokmuş. Şehzade hemen o gece kıza elini sürmeden uzak diyarlara yolculuğa çıkmış.

Biz şehzadeyi burada bırakıp gözleri oyulup çorak topraklara atılan Hizmetçi Kız'a bakalım.

Hizmetçi Kız'ın atıldığı yerde, ihtiyar bir adam elinde bastonuyla gezinmekteymiş. İhtiyar, yerde güzel ancak kör olan kızın yatmakta olduğunu görmüş. Kızcağız ağlıyormuş. İhtiyar:

- Ağlama kızım! – diyerek kıza ne derdi olduğunu sormuş. Olan biteni dinledikten sonra da - Gel benim kızım ol! – demiş ve onu alıp yaşlı karısının yanına götürmüş.

Kızın gelmesiyle ihtiyar karı kocanın fakircecik evlerine sanki nur yağmış.

İhtiyar kadın, kızı avutmak maksadıyla "Kızım sen çok güzelsin, güzellik de talihtir." deyince kız gülmüş. Kız gülünce de ağzından güller dökülmüş.

Meğer kız gülünce ağzından güller, ağlayınca da gözünden inciler dökülürmüş. Kız, ihtiyar adama rica ederek:

- Babacığım, şu gülleri alıp satmak üzere padişahın sarayının yanına gidin. Fiyatını sorduklarında yalnızca göz

karşılığında sattığınızı söyleyin. - demiş.

İhtiyar "Olur kızım!" deyip gülleri alıp yola çıkmış. Kızın dediği gibi sarayın önüne gelip "Gülcü geldi!", "Yok mu gül alan?" diye bağırmış.

Üvey anne saraydan gelerek sormuş:

- Güller kaç para?

Bunun üzere ihtiyar, Hizmetçi Kız'ın öğrettiği gibi "Güllerim göz karşılığında satılıktır." diye cevap vermiş.

Meğer üvey anne, kızcağızın oyduğu gözlerini saklıyormuş. Hemen gidip getirmiş, ihtiyara verip gülleri almış.

İhtiyar sevinçle eve dönmüş. Kızın yanına gelerek:

- İşte kızım al gözlerini! – demiş.

Hizmetçi Kız çok mutlu olmuş. Gözlerini alıp geri göz yuvalarına yerleştirmiş. Sonra da uyumak için yatmış. Geceleyin iyi kalpli büyücü nine kızın yanına gelmiş.

- Ben geldim kızım. - demiş şefkatle.

- Hoş geldiniz nineciğim. Ancak ben kör oldum; bu sebeple de ziyaretinize gelemedim. – demiş.

Büyücü nine, kızın gözlerini elleriyle sıvazlamış. Kızın gözleri o anda açılıvermiş.

Kız uyanarak nineyi kucaklamak istemiş; ancak nine o anda kayboluvermiş. Kızcağız sevinçle etrafına göz gezdirdiğinde her yerin inciyle dolu olduğunu görmüş.

İhtiyar adam her gün sepet sepet inci ile deste deste gül satıyormuş. Kısa zamanda zenginleşmişler. Yaşadıkları çorak toprakları bağ bostana ve gül bahçesine çevirmişler. Muazzam bir saray yaptırmışlar.

Bir gün şehzade avlanmak için bu çorak topraklara geldiğinde burasının içerisinde bülbüllerin, papağanların, kumruların mekânı olan bağlık bahçelik

yerlerle muhteşem saraya dönüştüğünü görünce sormuş:

- Bütün bunları kim yaptırdı?

- Yaşlı bir karı kocayla güzel kızı. – diye adamları cevaplamışlar.

Şehzade o kızı görmek hayaliyle gece gündüz yerinde duramaz olmuş.

Kız, bir gün kırk arkadaşıyla siyah atlara binip ava çıkmış. Irmak kenarında av kovaladıkları sırada, ırmağın öte yakasında şehzade duruyormuş. O sırada çıkan bir rüzgâr kızın yüzündeki peçeyi kaldırmış. Kızın yüzünü gören şehzade haykırmış:

- Ah! Benim sevdiğim kız buradaymış!

Böyle derken şehzadenin yanıp kül olan kalbi tekrar ateşlere yanmış.

Bu olaydan sonra kız, şehzadeyi, karısı, kaynanası, kayınbabası ve vezirleriyle birlikte kendi muhteşem sarayına ziyafete davet etmiş. Gelen misafirlerin ayaklarına kırmızı ipek halılar

serdirmiş. Kırk hizmetkâr kız el bağlayıp divan durarak konukları karşılamış. Misafirlerin altlarına en yumuşak minderler döşenmiş. Hizmetçi Kız, kör iken kendisini evlerine alan yaşlı karı kocayı da şehzadenin yanına oturtmuş.

Hizmetçi Kız, daha sonra yüzünde peçesiyle eline bir saz alarak gelmiş. Saz eşliğinde başından geçenleri bir biri anlatmış ve hikâyesinin sonunda yüzünden peçesini kaldırmış. Üvey annesiyle kızı, çobanın kızını görür görmez tanımışlar. Korkudan yürekleri yarılıp ölüp gitmişler.

Babası, kızına kavuştuğundan sevinç gözyaşları dökmüş. Şehzâde de böylece sevgilisine kavuşmuş. Kırk gün kırk gece süren düğün dernek yapmışlar. Ölene kadar mesut yaşamışlar.

KIZKARDEŞLER

Bir varmış, bir yokmuş. Bir dağın eteğinde yaşlı bir kadınla üç kızı hep birlikte yaşıyormuş. Bunlar bir gün odun toplamak için dağa çıkmışlar. Yeterince topladıktan sonra eve dönecek olmuşlar. Kızları, annelerinden önce yola çıkmış. Yaşlı kadın da topladığı odunları bağlayıp sırtına almak istemiş. Ancak odunları ne kadar çabaladıysa da yerden kaldıramamış. Yaşlı kadın, "Her zaman bundan fazlasını taşırdım. Bugün ne oldu böyle? İçinde taş mı var ne? Ne diye bu kadar ağır!" diye söylenmiş. Neyse ipi çözüp odunların bir kısmını bıraktığı sırada, gözü birden odunların arasındaki kocaman bir yılana düşmüş. Korkudan eli ayağı titremiş ve korkuyla geriye çekilmiş. Yılan ise birden tıpkı bir insan gibi konuşmaya başlamış:

- Üç kızından birisini bana hanım olmak üzere vereceksin, tamam mı? Çabuk cevabını söyle! Yok, eğer vermeyeceksen, ben seni sağ bırakmam. Bir lokmada yutarım!

Yılanın bu sözlerini duyan yaşlı kadını bir titreme almış. Var gücüyle kızlarına seslenmiş:

- Kızlarım, kızlarım hemen geri dönün! Bana yardım edin!

Annelerinin bağırışını duyan kızları, hemen geri dönmüşler. Bakmışlar ki anneleri dev bir yılanın karşısında zangır zangır titriyor.

Yaşlı kadın, kızlarına yılanın kendisine söylediğini aktarmış:

- Sevgili yavrularım, yılan içinizden birinizi kendisine eş olarak istiyor. Aksi takdirde beni öldürecek. Hanginiz onun karısı olmayı kabul ediyor, söyleyin bakalım! – demiş.

Bu durum kızların üçünü de hayrete düşürmüş. Yılan ise kızların cevap vermemesinden dolayı öfkeyle tıslamaya başlamış. Yaşlı kadın önce büyük kızına, sonra da ortanca kızına ne kadar ısrar ettiyse, ne denli yalvarıp yakardıysa da söz dinletememiş. Onlar "Biz insanız, nasıl olur da bir yılanla evleniriz?" diye razı olmamışlar. Yaşlı kadın çaresizce sonunda en küçük kızına bakmış. Küçük kız ise:

- Anne siz eve gidin. Ben yılanla evlenirim. – demiş.

Yılan, küçük kızı alarak yola koyulmuş. Bunlar eğri büğrü yollardan gitmişler, dalgalı ırmaklardan geçmişler. Heybetli ağaçların etrafından dolanarak nihayet çok sık bir ormana girmişler. Ormanın orta yerinde ışıl ışıl bir saray görünmüş. Sarayın yanına vardıklarında yılan, "İşte burası bizim evimiz!" diyerek kapıya sürtünmüş. Yılan kapıya sürtünür sürtünmez genç ve yakışıklı bir delikanlıya

dönüşmüş. Kızın şaşkınlığı bir kat daha artmış.

Aradan bir yıl kadar bir zaman geçmiş. Bunların bir oğlu olmuş. Aradan iki üç yıl daha geçmiş. Bir gün kız, annesini ve kardeşlerini çok özlediği için onları ziyarete gitmek istemiş. En güzel elbiselerini giyinmiş. Saçlarına, ellerine, boynuna incilerden yakutlardan yapılmış takılar takmış.

Kız, annesinin evine vardığı zaman en büyük ablası, onun böyle güzel elbiseler içinde değerli taşlardan yapılma takıları takınmış olarak görünce çok kıskanmış. İçinden kardeşini öldürüp yılanın yanına kendisi gitme planları yapmış. Bu yüzden de kız kardeşi evine döneceği zaman:

- Ben de seninle geleyim. Birkaç gün misafiriniz olayım! - demiş.

Aklına, hiçbir kötülük gelmeyen küçük kız kardeş memnuniyetle "Tamam, haydi gidelim!" demiş. Bunlar dağlardan

aşarak, ırmaklardan geçerek uzunca bir zaman yürümüşler. Ablası, kardeşinden onların evine nasıl gidildiğini sormuş. Kızcağız da yolu ayrıntılarıyla bir güzel tarif etmiş. Yolun yarısına geldiklerinde ablası kardeşine:

- Hava çok ısındı. Sen kucağında çocukla çok yoruldun. Ver biraz da ben taşıyayım. – demiş.

Hiçbir art niyet taşımayan kız, ablasının dediğini yapmış. Yine yollarına devam etmişler. Biraz gittikten sonra ablası kucağındaki çocuğu, kardeşine fark ettirmeden çimdiklemiş. Canı yanan çocuk, bağırarak ağlamış. Bunun üzerine küçük kız kardeş, ablasına sormuş:

- Hayrola, oğlum neden ağlıyor?

- Başındaki başlığı istiyor. Başına saracakmış. – diye ablası cevap vermiş. Küçük kız kardeş de başındaki yağlığını çıkararak oğlunun başına sarmış. Biraz ilerledikten sonra ablası, çocuğu yine

çimdiklemiş. Çocuk da canı yandığından yine ağlamış. Küçük kız kardeşi çocuğun niye ağladığını sorduğu vakit bu defa da:

- Boyunbağını istiyor. – demiş ablası. Boyunbağını da aldıktan sonra yollarına devam etmişler. Birazdan ablası çocuğu yine çimdiklemiş. Anne tekrar "Ne oluyor? Niye ağladı?" diye hayretle sormuş:

- Oğlun bu defa da altın ve gümüşlerini, mercanlarını istiyor. – diye cevap vermiş ablası. Kızcağız bütün takılarını çıkarmış vermiş. Bu arada da büyük ırmağın başına gelmişler. Su yüksek bir tepelikten aşağıya iniyormuş. Ablası, ırmak kenarında açmış olan kırmızı bir çiçeği görünce, hemen çocuğu tekrar çimdiklemiş. Yavrucağız canı yandığından acıyla ağlamış. Annesi çocuğun neden ağladığını sorunca ablası bu defa da:

- Bir şey yok! Şu gördüğün kırmızı çiçek var ya, oğlun şimdi de onu istiyor. Yoksa başka bir şey değil! – demiş ve

ardından da kız kardeşine çıkışmış – Daha ne bekliyorsun? Çocuğu ağlatma da git, çiçeği getir!

Aklına hiçbir kötülük gelmeyen kızcağız, çiçeği almak için uzandığında ablası arkasından onu ırmağa itivermiş. Zavallıcığın suya düşmesiyle gözden kaybolması bir olmuş. Kız kaybolunca, ablası çocuğu bahane ederek kız kardeşinden aldıklarını bir bir giyinmiş. Sonra da çocuğu omuzuna alarak kardeşinin tarif ettiği yoldan gitmiş. Çok geçmeden Yılan Bey'in sarayına ulaşmış. Kızı kendi oğluyla birlikte gören delikanlı:

- Sen benim karıma benzemiyorsun. Karımın bir kere yüzü çopur değildi. Onun yüzü bembeyazdı. – demiş.

- Bakın hele! Niye benzemiyor muşum? – diye haykırmış büyük kız kardeş. Sonra da sürdürmüş - Üstümdeki kıyafetlere, takılarıma bak. Yüzüm mü değişik geldi? Yüzüm nasıl değişmesin? Daha önce

hiç bu kadar uzun süreli yürümemiştim. Güneş beni iyice kararttı. Ayrıca zavallı anam güç bela geçiniyor. Onun evinde doyasıya yemek yemedim. Bu yüzden de karardım. Bir de anamın evinde ne sedir var, ne de kuştüyü yastık. Kaldığım zaman zarfında samanların üzerinde yattım. Yüzüme hep saman battı. Bu yüzden yüzüm böyle çopur oldu. – diye acı acı söylenmiş.

Kızın böyle acı acı konuşması karşısında delikanlı çaresiz ona inanmış.

Neyse yıllar geçmiş gitmiş. Çocuk dokuz yaşına girmiş. Babası onu hayvanlara çoban yapmış. Bir gün çocuk hayvanlarıyla ırmağın annesinin suya düştüğü yerine varmış. Tam su içmek için eğilmiş ki birden sudan çok güzel bir kuşçuk çıkmış. Kuş uçup oradaki bir ağaca konmuş; ardından da şarkı söylemeye başlamış:

Hey öksüzcük, öksüz, a!
Sürü güdersin gündüz gece!
Odun taşırsın ormandan,
Yemeksiz gün batasıya!
Çoktan beri, sen zavallı,
Hizmetçisin üvey anaya!
Seni doğuran değil ya!
Üveydir zulmeder sana!

Şarkıyı duyan çocuk etrafına bakınmış. "Kim söylüyor acaba?" diye aranmış. Ancak ağaçtaki kuşçuktan başka kimseyi görememiş. Meğer şarkıyı o söylüyormuş. Çocuk, gözünü kuştan alamadan, onun söylediği şarkıya dalmış gitmiş. Bu sırada başında güdücü kalmayan sürü, birilerinin ekin tarlalarına girmiş, ekinleri yemiş, ezmiş. Durumu gören çiftçiler, gidip çocuğu babasına şikâyet etmişler. Akşamleyin çocuk eve döndüğünde, babası ona "Hayvanların çiftçilerin tarlalarına girmesine niye

izin verdin?" diye sormuş. Çocuk ise babasına:

- Başımda güneşi engelleyecek bir başlık yok ki! Kırlar çok sıcak olduğundan gölgelik bir yere oturmuştum. Hayvanlar da o sırada tarlalara girmiş. – diye cevap vermiş.

Babası oğluna bir şapka vermiş. Çocuk, ertesi günü hayvanlarını alıp yine ırmağın aynı yerine gitmiş. Dünkü gibi yine kuşçuk görünmüş ve şarkısına başlamış. Çocuk yine şarkıya daldığından hayvanlar da tarlalara girmiş. Çiftçiler yine çocuğu babasına şikâyet etmişler. Babası oğluna çıkıştığında ise çocuk bu defa başka bir bahane ileri sürmüş:

- Dün gece annem bana ince bir yorgan vermişti. Bu yüzden gece boyu çok üşüdüm. Gündüz de güneşte biraz ısınayım derken uyuyakalmışım!

Babası, bunun üzerine geceleyin oğlunun üzerine iki yorgan birden

örtmüş. Ertesi günü oğlan, sürüyü yine aynı yere götürmüş. Kuşçuk yine ortaya çıkmış. Ancak bu sefer çocuğun başının üzerinde dönüyormuş, dönerken de şu şarkıyı okuyormuş:

Ah öksüzcük, öksüzcük a!

Uyumazsın gündüz gece.

Doğuran anan değil ya!

Haberin yok zerrece!

Çocuk, kuşçuğun şarkısını hayretle dinlemekteyken hayvanlar yine ekinlere dalmış. Bunu duyan babasının öfkesi artık zapt edilemez olmuş. Oğlunu dövmek için elini kaldırdığında çocuk:

- Baba, beni bir dinleyin. İzin verin sebebini anlatayım. – demiş ve başlamış olan biteni anlatmaya. – Ben, sürüyü filan yerdeki ırmak kenarına sulamak için götürdüğüm her gün, suyun içinden çok güzel bir kuşçuk uçup çıkıyor ve tıpkı bir insan gibi şarkı söylüyor. Onun şakımasına göre, ben öksüzmüşüm. Ben

üvey annemi öz annem sanıyormuşum. Kuşçuk her gün bunları söylüyor. Onu dinleyeceğim derken hayvanları unutuyorum. Onlar da gidip başkalarının ekinlerine zarar veriyor.

Oğlunun bu söylediklerini duyan babası, "Bütün bunları uydurmuyorsun ya? Söylediklerin doğru mu?" diye sormuş. Çocuk da "Doğru söylüyorum baba! İnanmıyorsanız yarın birlikte gidelim. Siz de kendi gözlerinizle görürsünüz." demiş.

Ertesi gün olmuş. Baba oğul birlikte ırmak kenarına gelmişler. Gerçekten de tıpkı çocuğun dediği gibi, sudan çok güzel bir kuş çıkmış ve oradaki bir ağacın tepesine konarak insan gibi başlamış şarkı söylemeye. Babası önce ne diyeceğini bilememiş, düşüncelere dalmış. Sonra da kuşa seslenmiş:

- Hey kuşçuk! Çabuk gel, avucuma kon. Eğer dediğimi yapmazsan seni okla vururum!

Kuşçuk hemen ağaçtan uçarak gelmiş, çocuğun babasının avucuna konmuş. Babası kuşu alıp eve getirmiş. Eve geldiklerinde de bir kafes yaparak içine koymuş, önüne de yem atmış. Sonra da kafesi, evin önündeki bir ağacın dalına asmış. Böylece evin önünden geçenler kuşçuğun şarkısını dinler olmuşlar.

Bir gün üvey ana evde yalnız kaldığında kuşçuğun şarkısı duymuş.

Kötü kadın bu kadın,

Gönlü kara bir kadın.

Herkese hep kötülük

Reva görür bu kadın.

Üvey ana bu sözleri duyunca, öfkesinden zangır zangır titremiş. Hemen kafesi ağaçtan yolarcasına almış, eve götürmüş. Kafese elini sokarak zavallı kuşçağızı avucuna almış ve onu boğarak öldürmüş. Sonra da bu yaptıklarının birileri tarafından görülüp görülmediğini anlamak için kapıya koşturmuş.

Ortalıkta kimselerin bulunmadığını görünce geri dönmüş. Bir de ne görsün? Kafeste kuşun yerine küçük bir kemik varmış. Kadın korkuyla evin odalarına bakmaya girişmiş. Bütün odaların boş olduğunu görünce geri gelmiş. O da ne? Kafes de bu defa da kemik yerine yepyeni bir makas varmış. Neyse, açgözlü hasis kadın makası görünce sevinçle gözleri ışıldamış. Yeni makasını almış odasına götürmüş. Akşam olup da kocası geldiğinde kuşu sormuş. Kadın "Ben evden dışarı adım atmış değilim! Kuşunun nereye kaybolduğunu hiç bilmiyorum!" diye yalan söylemiş.

Sabah olduğunda kadın, kocasını uğurlayıp içeri girdiğinde bir de ne görsün? Makas evdeki her şeyi kıyım kıyım kıymış. Kadın öfkeyle makasın üzerine atılmış ve onu yakaladığı gibi pencereden dışarı fırlatmış.

Oralarda, kayaların arasında yaşayan yaşlı bir kadın varmış. Bu kadın

su almak için ırmağa giderken yerde yatan makası görmüş. Kadın bulduğu şeyden memnun olmuş ve makası alarak koynuna katmış, evine gelince de bir çekmeceye koymuş. Ertesi gün kadına makas lazım olmuş, çekmeceye bakmış. Ancak makas orada değilmiş. Neyse, o gün kadının bahçesinde bir tavuk ortaya çıkmış. Ortalıkta yemlenip geziniyormuş. Kadın makasın kaybolduğuna üzülürken, ortaya çıkan tavuğa da bir o kadar sevinmiş. Tavuğu yabanî kediler, tilkiler ve benzeri hayvanları yemesin diye ona bir kümes yapmış. Tavuğu kümese koymuş, önüne de yem ve su koymuş.

Ertesi gün, yaşlı kadın çalışmaya gittiği tarladan dönüp de yemek yapayım diye ocağın başına geçtiğinde, tencerenin sıcak ve lezzetli yemekle dolu olduğunu görmüş. Bir sonraki gün, kadın sabah erkenden kalkmış, tavuğun yemini suyunu verip kapısını sımsıkı kapamış; sonra da yine çalışmaya tarlaya gitmiş. Güneş

battıktan sonra evine dönmüş. Bakmış, tavuk aynen kendisinin kapattığı gibi kümeste duruyormuş. Ancak mutfakta yine taze ve nefis yemekler varmış.

Üçüncü günü, yaşlı kadın tarladan eve erken dönmüş. Evin alçak duvarından içeriyi gözetlemiş. Bir bakmış ki güzel bir kız evini toparlayıp temizliyormuş. Yaşlı kadın kapıyı açarak "Hey kız!" diye bağırmış; ancak kız birden ortadan kaybolmuş. Kadın ne kadar aradıysa kızı bulamamış. Hatta kümese kadar bakmış. Tavuk uyuyor, kapısı da kapalı yerinde duruyormuş. Tencerede ise yine nefis bir yemek onu bekliyormuş.

Dördüncü gün, yaşlı kadın yine tavuğun yemini suyunu vermiş; kapısını kapamış. Sonra da tarlaya gitmek üzere yola çıkmış. Yolun yarısına gelmeden geriye evine dönmüş. Yavaşça kapıya gelerek kapının deliğinden içeriyi gözlemiş. Evin içinde çok güzel bir kızın

gezindiğini görmüş. Yaşlı kadın, kapıyı açıvererek kıza seslenmiş:

- Güzel kızım, sakın benden korkma!

Kız, bu defa tavuğa dönüşecek zaman bulamamış. Oturup sohbetleşmişler. Kız, acılarla dolu hayatını baştan sona yaşlı kadına anlatmış. Sonunda da "Beni kendinize evlat olarak kabul edin lütfen!" diye rica etmiş. Yaşlı kadın çok sevinmiş. Çünkü onun da kimsesi yokmuş. Böylece ana kız olarak birbirlerine saygılı davranıp, tarlada birlikte çalışıp evde birlikte oturup yaşamaya başlamışlar.

Bir gün akşamleyin kız, uzun uzadıya yaşlı kadına fikir danışmış. Oğlunu çok özlediğinden bahsetmiş. Oğlunu görmek için çare aramışlar. Sonunda ertesi günü, erkenden kız çoban giysileri giyerek oğlunu görmeye gitmiş. O gün, çocukla beraber sürüyü otlatmaya babası da gelmiş. Babası, çobanlık yapan bu güzel kızı görünce gözlerini alamamış. Onu

saraya davet etmiş. Kız kendisinin yalnız gelemeyeceğini, yaşlı bir anasının olduğunu söylemiş.

- O hâlde, yarın annenizle birlikte sizi saraya misafirliğe bekliyoruz. – demişler.

Ertesi günü, misafirler geldiğinde çocuk uzun uzun kıza bakmış. Onun içine bu kadının annesi olduğu doğmuş. Kendi kendisine "Bu benim annem, öz annem!" demiş. Çocuğun böyle konuştuğunu duyan üvey annesi onu dövmeye kalkışmış. Babası da çocuk gibi düşünüyormuş. Bu sebeple kızla üvey anayı sınamaya karar vermiş. "Eğer kız hakikaten de benim karım, oğlumun anası ise günahsızdır. Dolayısıyla dikenlikten rahatlıkla geçer. Yalan söyleyenler dikenlikten geçemezler. Dikenler yalancılara batar!" diye düşünmüş. Sonra iki kadına da dikenlikten yalın ayak geçmelerini emretmiş.

İlk olarak küçük kız kardeş, yani çocuğun annesi dikenlikten geçmiş. Kız, dikenlerin üstünden uçarcasına geçmiş. Ayaklarına dikenler hiç batmamış. Hiçbir yeri kanamamış.

Sıra üvey anaya gelmiş. Üvey ana, yerden tıpkı bir mızrak gibi yükselen dikenleri görünce korkudan bembeyaz kesilmiş. Ancak bütün gözler ona bakıyormuş. Çaresiz dikenliğe girmiş. Ancak daha üç adım atmadan dikenler başta ayağı olmak üzere her tarafına batmış. Her yerinden kanlar akmış. Sonunda yere düşmüş ve o anda doksan dokuz diken onun kalbine saplanmış. Ağzını açmaya bile fırsatı olmadan ölmüş gitmiş.

Bunun üzerine kız, birden eski hâline kavuşmuş. Yılan Bey karısını hemen tanımış. Oğluyla birlikte karısına sarılmış. Mutlu mesut uzun yıllar hep birlikte yaşamışlar.

ÜÇ BAHADIR KARDEŞ

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok çok eski zamanlarda ne zengin ne de fakir olan bir adam varmış. Bu adamın üç tane de oğlu varmış. Oğulların üçü de okumuş, akı karayı ayırt etmesini öğrenmiş, pırıl pırıl yüzlü, ışıl ışıl gözlü, kötüyle gezmeyen, kötünün yanında dahi durmayan gençlermiş. En büyükleri yirmi bir, ortancası on sekiz, en küçükleri de on altı yaşındaymış.

Babası bir gün oğullarını yanına çağırmış, her birinin başını okşayıp alnından öptükten sonra:

- Sevgili oğullarım, biliyorsunuz ki ben zengin biri değilim. Yarın öbür gün bu dünyadan gözümü yumduğumda benden kalacaklar, sizin geçiminiz için yeterli olmayacaktır. Babamızdan bir şeyler kalır diye ümitlenmeyin. Benden sonra mutsuz olmayın diye ben sizleri

okuttum. Sizlere güzel isimler koydum. Sizleri iyi eğitip büyüttüm. Ben sizleri üç şeyle büyüttüm: Öncelikle sizleri sağlıklı büyüttüm; böylece sizler bedenen kuvvetli oldunuz. Kılıç kullanmayı öğrettim; böylece sizler kılıç kullanmada usta oldunuz. Nihayet sizleri hiç korkutmadan büyüttüm; böylece sizler korkak olmayıp bahadır oldunuz. Bunların dışında ayrıca size üç öğüt vereceğim. Bunları iyice belleyin ve asla aklınızdan çıkarmayın. Doğru sözlü olun ki endişesiz olasınız. Övüngen olmayın ki mahcup olmayasınız. Tembellik etmeyin ki talihsiz ve mutsuz olmayasınız. Kara atı, sarı atı ve külrengi atı hazırlattım. Heybelerinizi de bir haftalık yiyecekle doldurdum. Talihinizi arayıp bulmak için dünyayı gezmeye çıkın. Dünyayı tanımadan bu dünyanın kişisi olamazsınız. Talih kuşunu yakalamak için talih avına çıkın. Hadi oğullarım, sizlere uğurlar olsun! Sağlıcakla gidin, sağlıcakla gelin! – demiş ve kalkıp gitmiş.

Oğulları, babalarının bu sözlerinden çok memnun olmuşlar, hemen yol hazırlıklarına başlamışlar. Ertesi gün sabah erkenden atlara binip yola koyulmuşlar. Üç abi kardeş gün boyu yol almışlar. Çok çok uzaklara varmışlar. Derken hava kararmaya başlamış. Nihayet, gece yolculuk yapmayı doğru bulmadıklarından akşam namazı vakti ulaştıkları yerde konaklamaya karar vermişler. Atlarından inmişler. Yemeklerini yedikten sonra yatacakları vakit aralarında konuşmuşlar.

- Burası ormanlık bir yermiş. Çok uzun yoldan geldik. Fena yorulduk. Eğer böyle yorgun argın hepimiz uyursak iyi olmaz. En doğrusu geceyi üçe bölelim. Her bir bölümünde birimiz sırayla nöbetçi olsun. Böylece güvende oluruz. – diye bir karara varmışlar.

İlk nöbeti en büyükleri almış. Diğerleri yatıp uyumuş. Yaktıkları ateş yal yal yanıyormuş. Ağabey, elinde kılıcıyla

oynayarak epeyce bir zaman etraftaki ağaçları seyretmiş. Her taraf ıpıssızmış. Çıt diye bir ses dahi işitilmiyormuş. Ay ışığı da her tarafı aydınlatıyormuş. Bir ara koruluktan bir şey geliyormuşçasına bir hışırtı işitilmiş. Delikanlı hiç korkmadan hemen kılıcını çekip hazırda beklemeye başlamış.

Meğer bunların konakladığı ormanın öte tarafı, bir aslanın yaşadığı yermiş. Bunlardan başka hiç kimse buraya gelmez; hatta diğer hayvanlar bile buraya gelmeye korkarmış. Aslan, bu gençlerin kokusunu alarak onlara yemek için yavaş yavaş yuvasından çıkarak gelmiş. Ağabey delikanlı, aslana gücünün yeteceğine inanıyormuş; ancak "Ben aslanla kapıştığımda kardeşlerimin uykuları bölünmesin. Rahat uyusunlar." diye aslanın önüne düşüp ormanın başka bir köşesine kaçmış. Aslan da onun ardından kovalamaya başlamış. Delikanlı bir ağacın ardına saklanarak, kendisini

kovalayan aslanın arkasına geçmiş ve bir kılıç darbesiyle onu yaralamış. Sonra aslanı öldürerek bir parça derisini kesip cebine atmış. Daha sonra da hiçbir şey olmamış gibi, geri konaklama yerine, kardeşlerinin yanına gelerek oturmuş.

Neyse, nöbet sırası ortanca kardeşe gelmiş. Onun nöbetinde hiçbir şey olmamış. Sıra en küçüklerine gelmiş. Onda bir şey olmamış. İlk gece böylece sona ermiş.

Ertesi günü üç kardeş tekrar yola koyulmuşlar. Akşam geç vakte kadar yol almışlar. Nihayet bir dağın eteğine gelince geceyi burada geçirmeye karar vermişler. Dağın sol tarafı geniş kırlık araziymiş. Yalnızca orta yerde tek bir dağ kavağı varmış. Dağ kavağının dibinde bir pınar, pınarın yanında da bir çardak varmış. Burada bir de mağara varmış. Meğer bu mağara yılanların şahı olan ejder sultanın tek başına yaşadığı yermiş.

Delikanlılar atlarından inmişler, atlarını bağlayarak önlerine yem koymuşlar. Pınarın yanındaki çardağa oturarak yemeklerini yedikten sonra, yatma vakti gelince bir önceki gece olduğu gibi sırayla nöbet tutmaya karar vermişler. İlk nöbeti yine büyük ağabey almış. Bu ağabeyin nöbeti olaysız geçmiş. Sıra ortanca kardeşe gelmiş. Onun nöbetinde de ortalık sessiz sakinmiş. Ay her yeri aydınlatıyormuş. Gecenin ilerleyin vaktinde mağaradan ürkütücü bir ses gelmiş. Ortanca delikanlı hiç korkmadan hemen ayağa fırlamış. Etrafı dinlemiş. Tek endişesi kardeşlerinin uykularının bölünmesiymiş. Az önceki mağaradan kafası koca bir küp, gövdesi de dev bir ağacın gövdesi gibi olan bir şey onlara doğru kıvrıla kıvrıla gelmeye başlamış.

Ortanca delikanlı derhâl kalkarak çardaktan inmiş. Meydanın öte tarafına doğru kaçmaya başlamış. İnsanoğlunun

varlığını sezerek dışarıya çıkan ejder, ortanca delikanlıya doğru koşturmuş. Delikanlı, ejder kendisine hücum edince hemen kenara çekilerek kılıcıyla onun kuyruğuna vurup onu yaralamış. Ardından ejder ile delikanlı boğuşmaya başlamışlar. Her neyse, sonunda delikanlı ejderi öldürmüş. Son olarak delikanlı, öldürdüğü ejderin derisinden bir parça keserek cebine atmış ve geri kardeşlerinin yattığı yere dönmüş. Hiçbir şey olmamış gibi gidip yerine oturmuş.

Nöbet sırası üçüncü kardeşe gelmiş. Onun nöbeti de en büyük ağabeyinin nöbeti gibi sakin geçmiş. Sabah erkenden kalkıp üç kardeş tekrar yola koyulmuşlar. Dağları, kırları, çölleri aşmışlar. Akşam olmaktayken tepelik bir yere ulaşmışlar. Geceyi orada geçirmeye karar vermişler. Atlarından inmişler, onların yemini suyunu vermişler. Sonra da dinlenmek üzere oturmuşlar. Yemeklerini yiyip de yatma vakti geldiğinde, önceki

gecelerde yaptıkları gibi yine nöbetleşe uyumaya karar vermişler. İlk nöbet her zamanki gibi en büyüğe düşmüş. Sonra ortancaları nöbet tutmuş. Her ikisinin de nöbetinde herhangi bir şey olmamış. Sıra en küçüklerine gelmiş.

En küçük kardeş, nöbet tutup ağabeylerini beklerken birden çıkan bir rüzgâr, yağ lambalarını söndürmüş. O gece ay da yokmuş. Delikanlıya, ağabeylerinin karanlıkta uyumaları ağır gelmiş. Yağ lambalarını yakmak için ateş arayarak bir tepeye çıkmış. Çevreye göz atarken birden uzaklarda hafiften bir ışık görünmüş. Delikanlı, hemen yağ lambasına ateş alıp gelmek üzere oraya doğru atına binip yola çıkmış. Epey gittikten sonra çölün ortasında bir kaleye ulaşmış. Atından inerek kalenin yanına gelmiş.

Bu yedi cepheli, tuğla duvarla çevrelenen bir kale olup, giriş için yalnızca tek bir tarafında kapı varmış. Atını

dışarıda bir yere bağlayarak kendisi sessizce kaleden içeriye girmiş. Kalenin içinde, bir kenarda büyük bir siyah boyalı ev varmış. Pencereleri kapalı; ancak kapısı açıkmış. Delikanlı, yavaşça içeriden ışık sızan pencerelerden birisine yanaşmış. İçeriye bakmış. Odanın bir tarafında bir ocak, ocakta da kaynamakta olan yemek varmış. Duvarları isten kapkara olan odada, yirmi civarında adam oturuyormuş. Duvarlar değişik kılıçlar, hançerler, oklar yaylar ve benzerleriyle doluymuş. Oturanların yüzlerinden açgözlülük, gözlerinden fenalık okunuyormuş. Düşündükleri tek şey kötülükmüş. Kısacası bunların eşkıya topluluğu, buranın da toplanma yerleri olduğu açıkmış.

Delikanlı, kendi kendisine "Bunları burada böyle bırakıp gidecek olursam, delikanlılığa yakışmaz. Bir hâl çaresini bulup bunları yok etmek lazım. Bunun için de uygun bir hile bularak içlerine

karışmalıyım. Fırsatını bularak işlerini bitirmeliyim!" diye düşünmüş. Birkaç adım geriye çekilmiş, sonra da sanki yeni geliyormuş gibi koşarak içeri girmiş. Ayak seslerini duyan hırsızlar, hemen silahlarına davranmışlar. Delikanlı içeri girince önce selam vermiş, herkesle tek tek görüşmüş; sonra da diz çöküp saygıyla oturup konuşmaya başlamış:

- Saygıdeğer beyler, bendeniz filan şehirdenim. Küçüklüğümden beri üstadım olmadan kendi çapımda ufak tefek hırsızlıklar yapıyorum. Bu yönden çok tecrübeliyim. Ancak tek başıma büyük bir vurgun yapmaya gücüm olmadığımdan, sizin topluluğunuz gibi bir topluluğa katılmayı çok arzu ediyorum. Zatıâlilerinizin burada olduğunu duydum. Gece gündüz yürüye yürüye nihayet huzurlarınıza gelmeyi başardım. Ümidim, beni yaşı küçük diye geri çevirmeden aranıza kabul etmeniz ve bilmediklerimi öğretmenizdir. Ama benim de bildiğim

şeyler vardır. Mesela, tünel kazarak içeri önce girip etrafı kolaçan etmek, bilgi toplamak gibi hırsızlık için gerekli birçok şeyi iyi bilirim. İşlerinizde yardımcı olabileceğimi umuyorum. – diyerek iki elini göğsünde kavuşturarak yalvarmış.

Delikanlının söylediklerini dinleyen çete başı delikanlıya hitaben:

- Güzel, hem de çok güzel! Bize de tam senin yaşlarında bir delikanlı lazım idi. Hoş gelmişsin. Tamam, artık sen de bizdensin. Hadi bakalım amacına ulaştın, küçük haydut! – demiş.

Delikanlı yerinden kalkmış, saygıyla eğilerek teşekkürlerini ifade etmiş. Ancak içinden "Ne mutlu bana! Maksadıma ulaştım. Ant olsun besili koyunlar, kasabınız bizzat ben olacağım!" diye ahdetmiş.

Yemeği getirmişler, hep birlikte yemişler. Meğer hırsızlar, padişahın hazinesini bugün soymak için burada

toplanmışlar. Kendi aralarında görüş alışverişinde bulunup, işi nasıl kotaracakları konusunda bir karara vardıktan sonra atlarına binerek yola koyulmuşlar. Çok geçmeden hırsızlar şehre gelmişler, sarayı bulmuşlar. Sarayın arka tarafındaki bir evin bahçesine girmişler. Attan inerek sarayın içine nasıl gireceklerini konuşmuşlar. Sonunda, öncelikle genç hırsızın duvardan atlayarak içeriyi kolaçan etmesini, eğer içerisi uygunsa diğerlerinin de teker teker içeriye atlamasını kararlaştırmışlar.

Delikanlıyı öncelikle duvardan içeriye bir şekilde atlatmışlar. Delikanlı, içeri girince etrafı kolaçan etmiş gibi davranarak, hırsızlara "Her şey yolunda, sırayla atlayın!" demiş. Bu arada oradaki bir arabayı duvarın dibine getirerek yerleştirmiş. Hırsızlar teker teker atlamaya başlamışlar. Ancak duvarın bu tarafında delikanlı kılıcını hazırlamış, bekliyormuş. Duvardan atlayan her

hırsızı, delikanlı kılıcıyla haklamış. Böylece hırsızlar topluluğu diye bir şey kalmamış.

Delikanlı daha sonra sarayın içini görmek istemiş. Sarayın giriş kapısına geldiğinde kapıdaki bekçilerin uyuyakaldıklarını görmüş. Onları uyandırmadan yavaşça içeri süzülmüş. Büyükçe bir sofaya gelmiş. Burada üç tarafta üç kapı varmış. Bu sırada sofanın ortasındaki nöbetçi de uyuyakalmış meğer. Delikanlı, nöbetçiyi uyandırmadan yavaşça anahtarları alarak en baştaki kapıyı açıp içeri girmiş. Girdiği odada da üç kapı varmış; ayrıca on kadar birbirinden güzel kız uyuyormuş. Delikanlı, bu on kızın arasından öyle ustalıkla geçmiş ki hiçbiri uyanmamış. Önce en baştaki kapıdan girmiş. Odanın bütün duvarları ipek perdelerle kaplıymış. Yerler ipek halılarla döşeliymiş. Perdeler de halılar da kırmızı gül desenleriyle işliymiş. Oda birbirinden değerli eşyayla doluymuş.

Bütün bu zenginliklerin tam ortasındaki gümüş bir yatakta, mum ışığının yüzünü aydınlattığı kız yatıyormuş.

Delikanlı, yavaşça yatağa yaklaşarak kızı doğru düzgün görmüş ve içinde "Sen en büyük ağabeyimin talih kuşusun!" demiş. Sonra da kızın parmağındaki altın yüzüğü çıkarıp kendi cebine atmış. Bu odadan çıkmış ve "Bakalım burada ne varmış?" diyerek ikincisine girmiş. Burada da duvarlar ve yerler ipeklilerle kaplıymış. Fakat bu odanın deseni türlü türlü kuşlarmış. On kadar cariyenin ortasında, mum ışığının aydınlattığı gümüş bir yatakta bir kız yatıyormuş. Kız öyle güzelmiş ki ay da güneş de "Bu kız benim kızım." diye kavga etse yeriymiş. Delikanlı kendi kendisine "Sen ortanca ağabeyimin talih kuşusun!" diyerek kızın elinden bileziğini hissettirmeden alıp cebine atmış.

"Sıra geldi üçüncü odaya!" diyerek son odaya girmiş. Bu da diğerlerinden

daha muhteşem döşenmiş olup, burada da on kadar cariye varmış. Cariyelerin ortasında, altın şamdanların aydınlattığı gümüş bir yatakta, delikanlının o güne kadar gördüğü en güzel kız yatıyormuş. Kız hemen hemen on altı yaşlarındaymış. Kızın güzelliği karşısında çoban yıldızı onun için çiçek, ay dersen meyve toplamaya hazırmış. Kızın gerçekten insanoğlu olduğuna inanması pek güçmüş.

Delikanlı, içinden "Benim talih kuşum da sensin!" demiş ve kızın sağ kulağındaki altın küpeyi hissettirmeden almış, cebine atmış.

Daha sonra delikanlı, geldiği yoldan yine kimseleri uyandırmadan çıkmış. Orta sofaya geldiğinde anahtarları nasıl aldıysa, yine aynı şekilde nöbetçiyi uyandırmadan yavaşça yerine koymuş. Sarayın dışına çıktığında görmüş ki dış kapı nöbetçileri de hiçbir şeyden habersiz aynen bıraktığı gibi uyuyorlarmış. Hemen

kale surlarından aşarak atına binmiş ve konaklama yerine doğru atını sürmüş. Ağabeylerinin yanına geldiğinde onların hâlâ uyuduklarını görmüş.

Tan yeri ağarmış, ağabeyleri kalkmış. Kardeşlerine gece herhangi bir şeyin olup olmadığını sormuşlar. O da "Hiçbir şey olmadı." diye cevap vermiş. Neyse, bunlar kahvaltılarını yapıp, atlarına binip yola koyulmuşlar. Kısa süre sonra şehre ulaşmışlar. Bir handa oda kiralamışlar. Atlarını handa bırakarak yüksekçe bir yere çıkıp şehri seyretmeye koyulmuşlar.

O sırada bir tellal, gece olup bitenleri halka duyurmaya başlamış:

- Ey ahali! Duyduk duymadık demeyin! Bu gece kimliği belirsiz kişi veya kişilerce sarayın bahçesinde yirmi kişi öldürülmüş, sarayın en mahrem bölümünden bazı altın mücevherler çalınmıştır. Bu olayı gerçekleştiren kahramanın kim olduğunu öğrenmek için, padişahımız büyük küçük

bütün halktan yardım istemektedir. Şehrimizde böyle bir şeyi yapabilecek kişinin olmadığını bildiğinden dolayı, kimin evinde dışarıdan gelen yabancı konukları varsa, onları derhâl saraya götürmesi gerekmektedir.

Tellalın bu duyurusu üzerine han sahibi, gençlere gelerek saraya gitmeleri gerektiğini söylemiş. Gençler yürüyerek saraya doğru gitmişler. Padişah, gençlerin o şehrin yabancısı olduğunu anlayarak, onları misafir odalarından birisine davet etmelerini buyurmuş. Bunlardan başka da gelen olmadığından, gerçekleri öğrenmek için bu gençleri dikkatle incelemeye koyulmuş. Sonra gerçekleri ortaya çıkarma işini de vezirine buyurmuş.

Vezir akıllı biriymiş. Padişaha, "Bu gençlere doğruca soracak olursak, muhtemelen hiçbir şey söylemezler. En iyisi bunları kendi hâline bırakalım; ancak biz dışarıdan onları dinleyelim.

Onlar kendi aralarında konuştukları vakit biz de gerçekleri öğreniriz." diye salık vermiş. Vezirin teklifi padişahın da aklına yatmış. Gençlerin önüne muhteşem bir sofra donattırarak onları yalnız bırakmışlar. Sofrada neredeyse yok yokmuş. Padişah ile veziri de yan odaya geçerek, oradaki gizli gözetleme deliğinden seslerini çıkarmadan gençleri dinlemeye koyulmuşlar. Birazdan üç kardeş kendi aralarında sohbetleşmeye başlamışlar. En büyükleri sofradaki etli yemeği işaret ederek:

- Bu et kuzu eti; ancak bu kuzuyu bir köpek emzirmiş. – demiş.

Ortanca delikanlı sözü almış:

- Ben ise başka bir şeye şaşıyorum. Şu pekmezden insan kokusu geliyor. – demiş.

En küçük delikanlı ise başka bir noktayı işaret etmiş.

- Ben şaşırdığım şey ise, şu ekmeklerin dizilişine bakılırsa, bunları dizenin babası ekmekçi olmalı.

En büyükleri tekrar konuşmuş:

- Doğrusunu konuşmak gerekirse, padişah bizi buraya saraydaki olaylarla ilgili olarak çağırmış olmalı. Bize bazı sorular soracağı kesin. Ne cevap vereceğiz?

- Tabii ki yalan söylemeyeceğiz. – demiş ortanca kardeş. – Eğer bu olup bitenlerle birimizin ilgisi varsa, bunu açıkça söylemesi gerekir.

Bunun üzerine en küçükleri söze karışmış:

- Üç günlük yol boyunca neler yaşadıysak hepsini ortaya dökmenin zamanı geldi. – demiş.

En büyük delikanlı, ilk gece aslanla karşılaşmasını anlatmış. Aslanı nasıl alt edip öldürdüğünü hikâye etmiş ve aslanın derisinden kesip aldığı parçayı, cebinden

çıkararak ortaya atmış. Ortancaları da ikinci gece ejderle yaşadıklarını anlatmış ve delil olarak ejderin derisinden aldığı parçayı ortaya çıkarmış. Sıra gelmiş en küçüklerine. O da olanı biteni anlatmış ve kızlardan aldığı takıları ortaya koymuş.

Padişah, veziriyle bütün bu konuşmaları dinlemiş, gerçekleri öğrenmiş. Ancak et ve pekmez hakkında söylenenleri bir araştırmak istemiş.

İlk olarak saraya et getiren çobanı çağırmış.

- Söyle bakalım çoban! Dün kesilen kuzunun anası koyun muydu? Köpek miydi? – diye sormuş.

Çoban korkudan tir tir titreyerek güçlükle konuşmuş:

- Padişahım eğer canımı bağışlarsanız gerçekleri anlatırım. – demiş.

- Tamam, canını bağışladım. Başla bakalım anlatmaya. – diye padişah buyurmuş.

- Kışın ortasında bir koyun yavruladı; ancak kendisi öldü. – diye çoban söze başlamış. –O sırada benim büyük köpeğim de yavrulamıştı. Kuzucuğa içim acıdı. Anasız yavrucağı aç bırakmak istemedim. Başka bir çarem de olmadığından, kuzuyu köpeğe emzirterek büyüttüm. Siz, saraydan kuzu eti istediğinizde, elimde başka kuzu kalmamıştı. Bu yüzden onu göndermek zorunda kaldım. – diye sözlerini tamamlamış.

Padişah bu açıklamalardan tatmin olmuş. Sonra pekmezin aslını öğrenmek için bu defa bağcıyı çağırmış.

- Söyle bakalım bağcı! Pekmeze insan kanı karıştı mı? – diye sormuş

Soruyu duyan bağcının dizlerinin bağı çözülmüş. O da tir tir titreyerek cevaplamış.

- Padişahım, eğer canımı bağışlarsanız, bütün olup biteni anlatırım. – demiş.

- Tamam, bağışladım. – demiş padişah.

- Geçen yaz, bağdaki üzümlere bir hırsız dadandı. – diye bağcı anlatmaya girişmiş. - Bu hırsız, her akşam bağa giriyor, sizin için ayırdığım en güzel üzümleri çalıp kaçıyordu. Bir gün "Eğer bu hırsız elime düşerse, ant olsun ki onu öldürüp bu üzümlerin dibine gömeceğim!" diye yemin içtim. Birkaç gece pusuya yattım. Bu yine geldi. Ben de elimdeki tokmakla başına vurup öldürdüm. Sonra da üzümlerin dibini kazıp oraya gömdüm. Bu olaydan kimsenin haberi olmadı. Bu sene üzümler öyle çok ürün verdi ki neredeyse yaprağından çok meyvesi oldu. Ancak tadında biraz başkalık vardı. Bu yüzden ben de onlardan size yollamayıp hepsini pekmez yaptım. – diye sözlerini bitirmiş.

Böylece gençlerin bahsettikleri iki konuya açıklık getirilmiş. Ama üçüncü yani ekmek meselesi geriye kalmış. Bu

konuda da gençler haklıymış; çünkü ekmekleri bizzat padişah yerleştirmiş. Zaten padişahın babası da aslında ekmekçiymiş.

Padişah, bütün gerçekleri öğrendikten sonra, gençlerin zekâlarına "Aferin!" demiş. Sonra gençlerin yanına gitmiş. Selamlaşmadan sonra, padişah hiçbir şey sormadan doğrudan:

- Bütün söylediklerіniz doğruymuş, gençler. Benim sizlere kanım kaynadı. Cesur misafirlerim, izin verirseniz sizlerden bir talebim olacak. Şayet kabul ederseniz söyleyeyim! – demiş.

Gençlerin en büyüğü cevap vermiş:

- Talebiniz bizim için uygun olursa, kabul ederiz. Siz söyleyin!

Padişah:

- Benim üç kızım var. Hiç oğlum yok. Ben, yarın bütün şehri düğüne davet etsem, kırk gün halka yemek versem, kızlarımı sizlere nikâhlasam, sizler de

böylece benim oğullarım olsanız, diyorum. – demiş.

Yine gençlerin en büyükleri cevap vermiş.

- Güzel söylüyorsunuz, hoş söylüyorsunuz; ancak bir sorun var. Biz padişah soyundan gelmiyoruz. Babamız da zengin değil. Sizin sarayda büyüyen kızlarınızla, biz farklı ortamda yetişen üç kardeş nasıl anlaşacağız?

Bunun üzerine padişah:

- Ben bu ülkenin padişahıyım. Sizin babanız ise bilek gücüyle sizin gibi bahadırları yetiştirmiş biri. Benden ne eksiği var? Gerçekte, benden üstündür. Terbiyenizden ötürü, cihan padişahlarının aşkından ağladıkları kızları, bizzat babaları size yalvararak takdim ediyor. – demiş.

Üç kardeş, padişahın teklifini kabul etmişler. Ülkede kırk gece kırk gündüz düğün dernek kurulmuş.

Gençler evlenmişler. Kızlar da böylece kaybettikleri takılarına geri kavuşmuşlar. İyi terbiye sayesinde gençler kendi talih kuşlarını bulmuşlar.

Padişah, bütün damatları içinde özellikle en küçüğünü severmiş. Bir gün padişah bahçede serin bir çardakta yatarken yanındaki dereden bir yılan çıkarak onu sokacak olmuş. O sırada bahçeye giren en küçük damat, durumu görür görmez belindeki hançerini çıkarıp doğruca yılanın üzerine atılmış. Yılanı ikiye biçip hançerini tam geri yerine koyduğu sırada, birden padişah uyanıvermiş. Olandan bitenden habersiz padişah, delikanlının beline hançerini sokarken görünce, içinden "Vay hain! Kızımı verdiğime şükretmeyip beni öldürüp yerime geçmek arzusundaymış meğer." diye geçirmiş. Vezirini çağırarak olup bitenleri anlatmış. Meğer bu vezir, içten içe gençlere karşı kin besliyormuş

zaten. Bu olanlar onun için en uygun fırsatı sağlamış. Vezir:

- Böylesine paha biçilemeyen kızlarınızı, bana bir ağız olsun sormadan, iyi eğitilmişler diye yabancılara verdiniz. İşte şimdi onlar da gerçek yüzlerini gösterdiler. Üstelik de en sevdiğiniz damadınız sizi öldürmeye kalkışmış. Benden söylemesi, bunlar yarın öbür gün fırsatı çıktığında sizi öldürürler. – diyerek padişahı gençlere karşı kışkırtmış.

Padişah, vezirinin sözüne kanarak en küçük damadın zindana atılması buyurmuş. Delikanlıyı zindana atmışlar. Delikanlının karısı bu duruma çok üzülmüş; çünkü o kocasını çok ama çok seviyormuş. Ağlamaktan artık yüzünün güzelliği solmaya başlamış.

Kız, bir gün babasının dizine başını koyup, ağlaya ağlaya kocasının affını istemiş. Padişah, kızının ricasını geri çevirememiş. Damadını zindandan

getirtmiş. Kızcağız, kocasını görünce sevinçten ağlayarak kendisini onun kucağına atmış, boynuna sarılmış. Bu durumu gören padişah dayanamamış ve damadına:

- Delikanlı, siz bu kadar vefasız mısınız? Şu kızımın sizi ne denli sevdiğini görmüyor musunuz? Şu kızımın da mı hatırı yoktu ki beni öldürmeye kalkıştınız? – diye sitem etmiş.

Parmak uçlarıyla nazikçe karısının yanağını, çenesini okşamakta olan delikanlı, padişaha izin verirse bir hikâye anlatmak istediğiniz söylemiş. Padişah da izni verince hikâyeye başlamış.

HİKÂYE

Zamanın birinde bir padişah varmış. Onun bir de çok sevdiği bir papağını varmış. Padişah papağanını öyle çok severmiş ki bir saat bile görmemeye dayanamazmış. Papağan da padişaha candan bağlı olup türlü türlü tatlı sözlerle onu memnun edermiş. Bir gün papağan, padişahtan bir ricada bulunmuş:

- Benim Hindistan denen memlekette anam babam, kardeşlerim, akrabalarım var. Feleğin oyunuyla sizin kapınıza geldim. Çok şükür, akıl ferasetim, iyi huyum ve tatlı konuşmam sayesinde sizin gibi bir alicenap padişahın sohbet arkadaşı oldum. Şimdi, benim ricam şudur: Acaba bana yirmi gün izin vererek, beni kafesten salıverir misiniz? Bu zaman zarfında ben de memleketime gidip gelsem. Altı gün gidiş, altı gün geliş olsa, bir hafta da anam babam, kardeşlerim ve eş dost yaranımla görüşsem, diyorum.

Padişah:

- Olmaz, sana izin verecek olursam, geri dönmediğinde ben ne yaparım? Ben seni çok özlerim. Buna dayanamam! – demiş.

Papağan:

- Padişahım, ben asla sizin bana göstermiş olduğunuz iltifatınıza ihanet etmem. Ne olursa olsun, bence söz her şeyden üstündür. Sözünde durmamak büyük günahtır. Size söz, sözümde kesinlikle duracağım. – diye ısrar etmiş.

Papağanın bu ısrarlarına dayanamayan padişah isteksiz de olsa:

- Madem öyle diyorsun, peki öyleyse! Ancak sana yirmi gün değil, yalnızca iki hafta izin veriyorum. – demiş.

- Çok teşekkür ederim, padişahım! – demiş papağan. Hiç olmayacağına, varsın iki hafta olsun. Bu da yetermiş. Padişah, kafesin kapısın açmış, papağan uçarak karşı duvara konmuş; ardından vedalaşarak yola koyulmuş. Güneye

doğru uçup gitmiş. Padişah da kuşunun arkasından bakakalmış. Gerçi kuşun geri döneceğine de inanmıyormuş.

Papağan altı gün içinde Hindistan denen ülkeye ulaşmış. Ana babasının yanına varmış. Zavallı papağan sevincinden dağdan dağa, bağdan bağa, daldan dala uçarak gezmiş, güle oynaya ana babasıyla dertleşmiş, dost ve akrabalarına misafir olmuş. Üç günün nasıl geçtiğini kendisi de anlayamamış. Son günün akşamı olmuş. Artık ertesi sabah tekrar kafese doğru uçması gerekiyormuş. Ana babasından, kardeşlerinden ayrılmak çok ağır geliyormuş. Ancak bir tarafta verilen söz, diğer tarafta ise sözünde durmamak varmış. Zavallı papağanın sevinci sönmüş. Mutluluğu üzüntüye dönüşmüş. Kanatları solmuş. Bir daha gelebilmek, belki mümkünmüş. Bütün dost ve akrabaları bir yere toplanmışlar. Hepsinin gözü dertli papağandaymış.

Hepsi ona geri dönmemesini tavsiye etmişler. Ancak papağan sormuş:

- Ben, padişaha "Geri döneceğim!" diye söz verdim; şimdi sözümde durmazsam bu bana yakışır mı? Üstelik o beni çok da sever.

Oradaki başka bir papağan söz almış:

- Söz verdiğin padişahta, eğer biraz insaf olsaydı, seni üç yıl boyunca kafeste tutup da memleketini ziyaret için topu topu iki hafta mı verirdi? Seni çok sevdiğini söylüyorsun. Peki, insan sevdiğini kafeste böyle esir tutar mı? Sen dünyaya kafeste yaşamak için mi geldin? Bence, başkasının mutluluğu için kendi hürriyetinden vaz geçme. Padişah denenin öfkesi merhametinden daha fazladır. Bir padişah bir de aslanla yakın olmak akıl kârı değildir.

Bütün bunları dinleyen papağan yine sormuş:

- Bana bir yol gösterin. Ben de hürriyetime kavuşayım. Hem azat olayım hem de sözümde durayım.

Bunun üzerine anne papağan konuşmuş:

- O hâlde ben sana bir akıl vereyim. Bizim burada bir ağaç var. Bu ağacın meyvesinden kim bir tane yerse, yaşlı bir adamsa tekrar genç delikanlılığına, ihtiyar nineyse genç kızlığına döner. Bu paha biçilmez meyveden üç tanesini al, padişaha götür ve karşılığında seni azat etmesini iste. Belki insafa gelir de seni tamamen serbest bırakır.

Bu akıl, papağana da uygun görünmüş. Hemen annesinin dediği meyveden üç tane getirmişler. Papağan meyveleri pençeleriyle tutarak sevdikleriyle vedalaşmış ve kuzeye doğru uçmuş. Bütün sevdikleri arkasından özlem ve sevgiyle bakakalmışlar.

Papağan altı gün içinde padişahın sarayına ulaşmış. Padişah ile görüşerek getirdiği hediyeyi sunmuş. Meyvelerin özelliklerini anlatmış. Padişah çok sevinmiş. Dediği doğruysa, onu azat etmeye söz vermiş. Meyvelerin bir tanesini

hanımına ayırmış. Diğer iki tanesini de vezirine göstermek için bir kaba koymuş. Ertesi günü vezirine meyveleri göstererek özelliklerini anlatmış. Ne var ki vezir içinden papağana haset etmiş. Meyvelerin kendisine gelmemesi canını sıkmış. İşlerin kendi istediği gibi olması için ağız yapmış:

- Padişahım, siz bu kuşun getirdiğini hemen yemeyin. Önce bir deneyelim. Zehir falan olmasın. Eğer değilse, kaçmıyor ya yersiniz. - demiş.

Vezirin sözleri padişahın aklına yatmış. Bu arada vezir, bir yolunu bularak kaptaki meyvelere zehir sürmüş. Ertesi gün vezir demiş:

- Padişahım, meyveleri bugün bir deneyelim.

Bunun için hapishaneden bir iki adam getirmişler. Meyveleri bu zavallılara yedirmişler. Tabii ikisi de hemencecik ölmüş. Vezir hemen atılmış:

- Padişahım, ya bu meyveleri siz yeseydiniz, hâliniz nice olurdu? – demiş.

Padişah çok öfkelenmiş. Zavallı papağanı kafesten aldığı gibi kafasını koparıvermiş.

Aradan zaman geçmiş. Padişah, birisine çok kızdığından öldürülmesini istemiş. Bu adam çok yaşlı biriymiş. Padişah, hanımı için sakladığı ve geriye kalan tek meyveyi adama yedirmiş. Adam, meyveyi daha yer yemez birden gözlerinin feri açılmış, dişleri yeniden çıkmış, ak saçları dökülüp yerine yenileri gelmiş; sonuç olarak adam yirmi yaşlarına geri dönmüş. Bunun üzerine padişah vezirinden şüphelenmiş. Meyvelerin konduğu kabı inceleyince işin özünü anlamış. Gazapla vezirini öldürtmüş. Zavallı papağanın günahsız olduğunu anlamış. Kuşçağıza yaptıkları için çok üzülmüş, pişman olmuş; ne var ki iş işten geçmiş bir kere. Papağan, padişaha yakın olmanın mükâfatını böyle görmüş.

- İşte böyle padişahım. Şimdi ben, yaptığım iyiliği de anlatayım. – diyerek delikanlı, o gün padişah uyurken dereden çıkan yılanı nasıl öldürdüğünü anlatmış. Sonra da hep birlikte bahçeye çıkmışlar ve aynen dediği gibi yılanın parçalanmış gövdesini padişaha göstermiş.

Padişah yaptıklarından dolayı çok pişman olmuş. Delikanlıdan tekrar tekrar özür dilemiş. Delikanlı ise padişaha:

- Efendim, artık bize izin verseniz, biz de kendi memleketimize dönsek. – diye gönlünden geçeni dile getirmiş.

Padişah, damatlarının ve kızlarının hepsinin gitmesinden, yalnız kalmaktan korkmuş ve yana yakıla gitmeyip kalmalarını istemiş. Ancak delikanlılar kabul etmemişler.

- Biz sarayda yaşayamayız, buranın adamı olamayız. Biz ter döküp, emeğimizle yaşamayı istiyoruz. – demişler.

Padişah bunun üzerine:

- Hiç olmazsa kızlarım kalsınlar. – deyince, kızları kabul etmemişler.

- Biz eşlerimizden ayrılmak istemiyoruz. İzin verirseniz biz de eşlerimizle gidelim. Sizi görmeye her yıl geliriz. - demişler

Padişah şaşkınlık ve üzüntüyle gitmelerine izin vermiş. Gençler de eşleriyle birlikte eşyalarını toplayarak kendi memleketlerine gitmek üzere yola çıkmışlar. Bahadır delikanlılar, tam iki yıl sonra üç kişi olarak ayrıldıkları babalarının yanına altı kişi olarak dönmüşler. Delikanlılar babalarıyla görüştükten sonra eşlerini tanıtmışlar. Babaları çok memnun olmuş. Zaten o da oğullarının evlendiklerini daha önceden işittiğinden üç ev yaptırmış. Herkes kendi evine taşınmış. Hep birlikte uzun yıllar mutlu mesut bir hayat sürmüşler.

EĞRİ VE DOĞRU

Çok çok eski zamanlarda, bir köyde bir delikanlı yaşıyormuş. Halk ona, her bakımdan doğruluğundan ötürü Doğrubay diye isim takmış. Ne var ki bu doğru delikanlının zayıf bir atından başka bir şeyi yokmuş. Gün geçtikçe delikanlının köyde para kazanmak için iş bulması güçleşmiş. Durumu zorlaşmış. O da mecburen başka diyarlara iş aramak için atına binip yola çıkmış.

Az gitmiş, uz gitmiş dere tepe düz gitmiş. Böyle giderken yolda yaya bir gence rastlamış. Doğrubay yaya gençle selamlaşarak sormuş:

- Uğurlar olsun! Nereye böyle?

- İş arıyorum. Bizim oralarda iş bulunamadığından ben de başka diyarlara gidiyorum. – diye cevap vermiş yoldaki yaya delikanlı.

- Adın ne?

- Eğribay.

- Ya senin ki?

- Doğrubay. İkizimin adı birbiriyle pek uyumluymuş. Hadi gel arkadaş olalım. Birlikte yolculuk edelim. İş bulunca da beraber çalışalım. – demiş Doğrubay. Öteki delikanlı da "Olur!" demiş.

Bunlar böylece yola koyulmuşlar. Atıyla giden Doğrubay, arkadaşının yayan gitmesine gönlü elvermemiş. Atına biraz da onun binmesini teklif etmiş. Eğribay ise eyere oturur oturmaz, ata kırbaçla öyle bir vurmuş ki at, yel gibi fırlayıp gözden kaybolmuş. Doğrubay, atının arkasından öylece bakakalmış. İçinden "Ben dostum diyerek bana düşmanın yapacağını yaptı." diye geçirmiş. Zavallının üzüntüden rengi solmuş, kanı çekilmiş. Ama ne yapsın? Çaresiz yayan yola koyulmuş. Akşam yaklaşmış. Delikanlı ana yoldan ayrılıp bir keçiyoluna girmiş. Keçiyolu ise onu bir ormanını içine götürmüş. Doğrubay ormanın orta yerinde ne yana gideceğini bilemeden kalakalmış.

Mevsim sonbahar sonlarıymış. Ormandaki ağaçların yaprakları dökülüp yalnızca dalları kalmış. Doğrubay, her ne kadar ormandan çıkış yolunu aradıysa da bulamamış, bu sırada da vakit geçip karanlık çökmüş. Gökyüzünde yıldızlar görünmeye başlamış. Doğrubay böyle aranırken eski bir tandırın önüne gelmiş. Delikanlı "Böyle karanlık bir gecede ormanda gezinmek iyi olmaz. En iyisi geceyi bu tandırın içinde yatarak geçireyim!" diye düşünmüş ve girip tandırın içine yatmış.

Meğer bu büyük ormanda aslan kral, kaplan vezir, kurt davulcu, tilki zurnacı, tilki efsaneciymiş. Delikanlının içine girip yattığı tandırın bulunduğu yer ise bunların toplanma yeriymiş. Önce kurt gelerek tandırın etrafında dolanmış, sonra ulumuş. Aradan çok geçmeden ormandaki bütün hayvanlar oraya yığılmış. Kral olan aslan, her zamanki yerine oturmuş, toplantıya başkanlık etmiş. Önce tilki söze başlamış.

- Dostlar, bu ormanın arkasındaki dağda bir mağara var. Ben on yıldan beri o mağarada yaşıyorum. Hayvan olmama rağmen, insanların evinde hangi eşyaları varsa hepsi benim evimde de var. On yıldır eşya topluyorum; halı, yatak döşek, her türlü mobilya falan hepsi var bende. Ayrıca evim çeşit çeşit yiyeceklerle de dolu.

Tandır içindeki Doğrubay kendince "Vay be! Tilkinin evine misafirliğe gitsem olurmuş!" diye düşünmüş.

Sıra çakala gelmiş. O da anlatmaya başlamış.

- Senin evin o kadar ilginç değil, Bay Tilki! İşte şu gördüğün tepenin altında benim bir farem var. Her gün öğle vakti ben onu seyrederim. Onun tam kırk bir tane altını var. Her gün öğleyin onları dışarı çıkarır. Onlarla oynar. Sonra da hepsini ortaya yığıp seyreder. Çevresinde dolanır. Sonra da geri yuvasına taşır.

Konuşma sırası ayıya gelmiş.

- Bence senin söylediklerin de o kadar ilginç değil Bay Çakal! Bizim bu ormanda bir karaağaç var. Bu ağacın en alt iki dalındaki yapraklar bütün hastalıkların çaresidir; ancak insanlar bunu bilmiyor. Bakın mesela, bu ülkenin padişahın kızı yedi yıldan beri hasta yatıyor. Padişah, "Kızımı kim iyileştirirse, ona vereceğim!" diye ilan etti. Ne var ki kızı iyileştirmeye gelenler bunu başaramazsa onları öldürtüyor. Birçok tabip bu sebeple başından oldu. Biri eğer o ağacın yaprağını ezerek padişahın kızına içirirse, kız çabucak iyileşir. Bunu yapan kimse de böylece padişahın kızını almış olur.

Sıra kurda gelmiş. O da başka bir efsane anlatmaya girişmiş.

- Dostlar, benim de ilginç bir hikâyem var. Bu ormanın öte tarafında bir ağanın bin koyunu var. Ben her gün gider iki koyunu yerim. Beni yakalamak için her türlü hileye başvurdular. Ancak çaresini bulamadılar. Oysa hemen o civardaki bir ovanın kenarında yaşayan bir dedenin

köpeği var. O benim baş düşmanım. Ondan ödüm kopuyor. Eğer o köpeği alıp benim üstüme salacak olsalar, o köpek beni parça parça eder.

En sonunda kaplan konuşmaya başlamış.

- Kurdun söylediği ağanın ayrıca on bin attan oluşan yılkısı var. Ben de her gün bu yılkıdan bir atı kapar yerim. Ancak bu atların içinde bir ala at var. Beni, ancak işte bu ala ata binip eline kıl örgüsü kement alan biri yakalayabilir. Beni yakalayınca da boynuma kıl örgüsü kemendi geçirse, eline de sopa alıp öldüresiye dövse, ben bir daha bu sürüye asla yaklaşmazdım. Benim en büyük düşmanımın işte o ala at olduğunu Allah'tan ağa bilmiyor.

Kaplan konuşmasını bitirdiğinde artık tanyeri ağarmaya başlamış. Bütün hayvanlar dağılıp yuvalarına gitmişler.

Doğrubay, biraz beklemiş. Hepsinin gittiğinden iyice emin olduktan sonra

tandırdan çıkmış. İlk olarak tilkinin dediği yere gitmiş. Bakmış ki her şey, aynı tilkinin anlattığı gibiymiş. Önce karnını doyurmak için pilav yapmak istemiş. Et, yağ, pirinç başta olmak üzere her şey varmış. Tam yemek yapmak için kazanın altını yaktığı sırada, tilkinin dağdan inip gelmekte olduğunu görmüş. Hemen bir kenara saklanmış. Tilki evine gelip de kazanın altının yandığını görünce çok şaşırmış. Onun bu şaşkınlığından yararlanan Doğrubay tilkiyi haklamış. Ardından gönül rahatlığıyla yemeğini pişirip afiyetle yemiş. Sonra da yatmış bir güzel uyku çekmiş.

Ertesi günü Doğrubay, bu defa da çakalın söylediği tepeliğe gelmiş. Aynen çakalın söylediği gibi fare altınları ortaya çıkarınca, Doğrubay fareyi de haklayarak bütün altınları almış, belindeki kuşağına yerleştirmiş. Ardından da ayının sözünü ettiği karaağacı bulmaya gitmiş. Bu ağacı da bulup ondaki yaprakları almış.

Sıra çobanın dertlerine deva olmaya

gelmiş. Delikanlı araya araya çobanı da bulmuş. hâl hatır sormuş. Bunun üzerine çoban:

- Durum kötü. – demiş.- Epeydir bir kurt her gün iki koyunumu kaçırıyor. Hiçbir çare bulamadım. Yakında ağadan belaya kaldığım gündür.

Bunun üzerine Doğrubay sormuş:

-Şayet ben sizi bu kurttan kurtaracak olsam, bana ne verirsiniz?

Çoban, delikanlının kendisini kurt belasından kurtarması durumunda, ona ağadan kırk koyun alarak vermeyi vaat etmiş.

Doğrubay, hemen kurdun tarif ettiği dedeyi bularak ondan köpeğini satın almış. Sonra da getirip çobana vermiş. Köpek gelince çoban, kurt belasından kurtulmuş ve aynen söz verdiği gibi ağadan kırk koyun alarak Doğrubay'a vermiş.

Daha sonra Doğrubay, bu defa da yılkı bakıcısının yanına gitmiş. Ona da hâl

hatır sorunca, bu adamcağız da her gün kaplan tarafından bir atının çalındığından dert yanmış. Delikanlı adama kendisinin bu gidişi durduracağını söylemiş.

- Siz bu gece bana ala atı eyerleyin. Ayrıca bir tane kıldan örülme kement, bir de üç metre uzunluğunda bir sopa verin! – demiş.

Doğrubay, geceleyin ata binmiş ve kaplanın geldiği güzergâhta gözetlemeye koyulmuş. Birazdan kaplan ormandan koşarak gelip atlara saldırmış. Ancak hazırda bekleyen delikanlı, hemen kemendini atıp kaplanın boynuna geçirmiş. Ardından da başlamış sopayla dövmeye. Öyle bir dövmüş ki kaplan sonunda hâlsizlikten düşmüş bayılmış.

Delikanlının böylece atları kurtarması üzerine, yılkı bakıcısı ona hediye olarak ala atı vermiş. Doğrubay da ala ata binerek şehre gitmek üzere yola çıkmış. Şehre geldiğinde bakmış ki bir tellal bağırıyor:

- Ey ahali! Bildiğiniz gibi padişahımızın kızı yedi yıldan beri hasta yatıyor. Kim

onu iyileştirirse padişah, kızını ona verecek. Ancak iyileştiremezse başından ayrılacak!

Doğrubay, tellalın arkasından doğruca saraya, padişahın huzuruna gitmiş. Kızı iyileştirme sözünü vermiş. Padişah da delikanlıyı kızın yattığı odaya götürmüş. Delikanlı yanındaki karaağaç yapraklarını ezerek kıza içirmiş. Kız böylece iyileşmiş. Padişah da kızını Doğrubay'a vermiş.

Daha sonra padişah, Doğrubay'a sormuş.

- Söyle bakayım seni hangi şehre vali olarak atayayım?

- Bana valilik falan gerek değil. Benim için orman içindeki dağın eteğine bir köşk yaptırmanız yeterli. Ben kendi emeğimle geçinirim. – diye cevap vermiş delikanlı.

Padişah, delikanlının bu dileğini gerçekleştirmiş. Doğrubay da karısını alarak yeni evine göçmüş.

Günlerden bir gün, bir öğle vakti, bir

zamanlar kendisinin atına binip kaçan yoldaşı Eğribay'a rastlamış. Her şeye rağmen onu evine davet edip bir güzel ağırlamış. Eğribay ise:

- Arkadaş, - demiş. – buraya nasıl oldu da böyle bir köşk yaptırdın? Hani sen iş bulamadığından yerinden yurdundan ayrılmıştın. Maşallah şimdi bakıyorum da evli barklı olmuşsun. Ancak sen bunları nereden buldun? Beni sorarsan, öncelikle başkasına ihanet edenin karnı asla doymazmış; ben de senin atını çalarak nereye gittiysem işlerim hep ters gitti. O günden beri bir defa olsun doyasıya ekmek yediğimi hatırlamıyorum.

Bu sözler üzerine Doğrubay başından geçenleri anlatarak:

- Aha bu ormanın içinde bir tandır var. Ben o tandırın içinde bir gece geçirdim. Böylece bütün bunları elde ettim. – demiş.

Doğrubay'ın anlattıklarını duyan Eğribay hemen atılmış.

- Gözünü seveyim arkadaş, şu tandırı bana hele bir göster. Ben de bir gece o tandırda yatayım. – demiş.

Eğribay'ın bu ricasını Doğrubay kırmamış. Onu alıp tandırın yanına götürmüş. Eğribay, geceyi geçirmek için tandırın içine girmiş. Doğrubay ise dönmüş evine gitmiş.

Neyse, gece olmuş yine hayvanlar toplanmış. Kral olan aslan:

- Benim efsaneci dostum tilki nerede? – diye sormuş:

Bunun üzerine çakal ayağa kalkarak cevap vermiş.

- Hay efsanesi batsın! Geçen toplantıda herkes bir efsane anlattığından beri siz dostunuz tilkiden, bense altınlı faremden ayrıldım.

Ayı da yerinden kalkarak:

- Birileri karaağacın yapraklarını da almış. – demiş.

Sıra kurda geldiğinde, perişan bir hâlde konuşmuş.

- Ben ise yemeğimden oldum. Çoban benim sözünü ettiğim köpeği satın aldı. Artık ne zaman koyunlara yaklaşacak olsam köpek beni bir güzel hırpalıyor. Yediğim dayaklardan dolayı bütün vücudum mosmor oldu.

Aslan kral, bütün bu anlatılanları suratını asarak dinlemiş. Sonra da buyurmuş:

- Demek ki aramızda ne konuştuğumuzu dinleyen bir casus var. Derhâl casusu bularak öldürün.

Çakal suçu hemen sülüne atmış. Ancak sülün "Casus tandırda!" demiş ve uçup kaçmış. Hemen bütün hayvanlar tandıra koşmuş, tandırın içinde pusup yatan Eğribay'ı yakalamışlar. Ardından hep birlikte casusluğun cezası bu diyerek onu parça parça etmişler.

Böylece, Doğrubay doğruluğundan dolayı mutluğa ulaşmış. Eğribay ise eğriliğinden dolayı cezasını bulmuş.

DÜNYADA BENZERİ OLMAYAN HÜNER veya KELOĞLAN

Bir varmış bir yokmuş, hem açmış hem tokmuş. Çok çok eski zamanlarda memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın bir de güzeller güzeli bir kızı varmış. Birçok ülkeden görücüler gelip kızı istemiş. Ancak kız "Kim bu dünyada benzeri olmayan bir hüneri öğrenip gelirse, ben yalnız onunla evleneceğim." diyerek şart koşmuş. Gelen hiçbir şehzade, hanzade, beyzade bu isteği yerine getiremediğinden görücüler her seferinde elleri boş dönmüşler. Bu sebepten nice yıllar geçip gitmiş. Kızın bu şartı, her yerde duyulduğundan görücüler de artık gelmez olmuş.

Bu memleketin bir köşesinde bir kocakarı yaşıyormuş. O şehirde yiyeceğini içeceğini, geçimini sağlayamayan zavallı

fakirler, çaresizlikten çocuklarını satarak karınlarını doyururlarmış. Günlerden bir gün yaşlı bir kadın, çaresizlikten biricik oğlunu pazara götürüp satacak olmuş. Çocuğun başı kelmiş. Ülkenin başka bir köşesinden gelen bir büyücü de evine hizmetçi arıyormuş. Bu büyücü, Keloğlan'ı satın alarak evine götürmüş.

Büyücü eve geldiklerinde Keloğlan'ı işe koşmuş; ama aslında o, böyle insanları alır, onları bir güzel besleyip semirtir sonra da yermiş. O evde bu büyücünün bir de kızı varmış. Bu kızın büyücülük bilgisi babasından daha fazlaymış. Fakat kız, babası gibi zalim değilmiş.

Büyücü, Keloğlan'ı evde hizmetçi olarak kullanmaya başlamış. Büyücünün kızı da Keloğlan'la arkadaşlık yapar olmuş. Ona birtakım büyüleri öğretmiş. Ancak kız, Keloğlan'a bu durumu babasına söylememesini tembihlemiş. Her geçen gün Keloğlan'ın büyü konusundaki bilgisi artmış. Tabii kötü kalpli büyücü bu durumdan habersizmiş.

Bir gün keloğlan, büyücünün kızıyla birlikte otururlarken birden ağlamaya başlamış. Kız hayretle:

- Hayrola Keloğlan? Ne oldu? Neden ağlıyorsun? – diye sorunca o da, kaç yıldır anasını görmediğini, böyle gurbet ellerde gezdiğini söyleyip kıza hâlini arz etmiş. Keloğlan'ın böyle ağlamasına kız çok üzülmüş.

- Sevgili Keloğlan, o hâlde ben sana bir iki büyü daha öğreteyim. Bunları da öğren öyle git. Ancak unutma, babam ölmedikçe, sen bu büyüleri bildiğini kimselere fark ettirme. Eğer babam, bu durumdan haberdar olacak olursa seni hemen yok eder. Bu arada, ben babamdan seni salıvermesini rica edeyim. Eğer izin verirse sen de gidersin. – demiş.

Daha sonra kız, babasının yanına giderek:

- Baba, bu Keloğlan'ın biricik anası varmış. Çok özlemiş. Kendisi kaç yıldır bize hizmet ediyor. Artık ona izin verseniz de evine gitse. – diyerek yalvarmış.

Büyücü kızının bu isteğini geri çeviremeyip mecburen izin vermiş.

Kız bu sevinçli haberi hemen gidip Keloğlan'a vermiş. Keloğlan, kızla vedalaşarak anacığının yanına dönmüş.

Evine dönen Keloğlan, anasıyla dertleşmiş, özlem gidermiş. Ana oğul birlikte fakir evlerinde yaşamaya başlamışlar. Bir zaman sonra Keloğlan bir bakmış ki evde yiyecek namına bir şey kalmamış. Ne yapacağını bilememiş. Sonunda aklına büyü bilgisi gelmiş ve anasını çağırarak ona demiş ki:

- Anacığım, yarın şehirde pazar kurulacak. Ben, yarın sabah ağılda son derece semiz ve güzel bir koyun olarak bekleyeceğim. Siz, sabahleyin beni alıp pazara götürün. İyi koyunun fiyatı on altın ise, siz beni iki katına rahatlıkla satarsınız. Ancak şunu unutmayın: Eğer benim için yirmi altına isterseniz, boynumdaki ip için yüz altın isteyin ki kimse almasın. Sakın ola ki ipimi satmayın. Olur a, para tatlı gelip ipi satacak olursanız, sonra benden

ebediyen ayrılırsınız. – demiş.

Anası ise "Bu kel oğlum aklını mı kaybetti nedir? Saçma sapan neler söylüyor böyle!" diye içinden geçirmiş. Neyse, ertesi gün sabah kalktığında oğlunun yatağında olmadığını görmüş. Oğlunun sözlerini hatırlayarak ağıla geldiğinde bir de ne görsün? Aynen kel oğlunun dediği gibi ağılda dünyada bir benzeri daha bulunmayan bir koyun durmuyor muymuş? Kadıncağız koyunu alarak pazara götürmeye yola koyulmuş. Tam sarayın önünden geçiyormuş ki padişahın hizmetçileri çıkarak kadına sormuşlar.

- Hey nene, bu koyunu satıyor musun? Satıyorsan kaça satıyorsun? Fiyatını söyle!

Kadın koyunun fiyatını pazardaki koyunlarınkinin iki katı olarak söylemiş.

Böylece saray görevlileri koyunu almışlar. Sarayın ağılına götürmüşler. Görenler hayrete düşmüş. Bu koyunun eşi benzeri dünyada yokmuş. Neyse,

saray görevlileri bıçaklarını alarak koyunu kesmek için ağıla gittiklerinde koyun ışıl ışıl parlıyormuş. Görevliler "Böylesine ilginç bir koyunu kesmemek dahi iyi olur." demişler.

Ertesi gün olmuş. Görevliler koyunu görmek için ağıla gelmişler. Bir de ne görsünler? Koyunun yerinde yeller esiyormuş. Herkes her tarafa koşuşturup sorup soruşturmuşlar, arayıp taramışlar ama nafile! Koyunu hiçbir yerde bulamamışlar.

Öte taraftan Keloğlan, bir zaman için anasıyla kazandıkları yirmi altını harcayıp yaşayıp gitmişler. Ancak bu para bitmiş, tekrar eski hâllerine dönmüşler. Keloğlan ne yapacağını bilememiş. Yine büyüye başvurmayı düşünmüş; ama büyücünün kızına verdiği söz varmış. Büyü yapmayayım dese, bu defa da elde avuçta bir şey yokmuş. Uzun uzadıya düşünmüş. Çaresiz kalmış. Sonunda anasına demiş:

- Anacığım. Yarın pazar kurulacak. Sabah erkenden ben ahırda olağanüstü

bir ata dönüşeceğim. Beni pazara götürüp diğer at satıcılarının yanına oturun. At müşterileri gelip beni satın almak istediklerinde, diğer atların ederinden daha fazlasını isteyin. Ancak benim boynumdaki yularımı asla ve asla satmayın. Unutmayın, eğer paraya tenezzül edip satacak olursanız, ben oğlunuzdan ebediyen ayırılırsınız.

Sabahleyin anası ata dönüşen oğlunu alarak pazara gitmiş. Diğer at satıcılarının yanında oturmuş ve müşteri gelmesini beklemiş. Birtakım adamlar gelip ata talip olmuşlar; ancak anlaşamamışlar. Sonunda saraydan adamlar gelmişler. Bakmışlar ki pazarda eşsiz güzellikte bir at varmış. Padişahın adamları atı satın almak istemişler. Kadın, oğlunun dediği kadar para istemiş. Onlar da kabul ederek atı alıp saraya götürmüşler. Kadın ise paraları alarak evine gitmiş. Adamlar da atı götürüp sarayın seyislerine teslim etmişler. Seyisler de atı alıp sarayın harasına götürmüşler. Ertesi günü kalkıp

aldıkları muhteşem atı görmek için haraya geldiklerinde bir de ne görsünler? Atın değil kendisi tezeği bile yokmuş. Saraydakiler şaşkınlıkla her tarafı aramışlar; ama bir türlü atı bulamamışlar.

Aradan bir zaman geçmiş. Keloğlan ile anasının paraları tükenmiş. Yine durumları kötüleşmiş. Keloğlan bu sefer de büyüye başvurmayı düşünmüş. Ne var ki, Keloğlan'ın yaptıkları ülkede duyulmuş. İnsanlar arasında "Bir nine varmış. Bu nine, pazara bazen koyun, bazen sığır, bazen de at getirip satıyormuş. Ancak onun sattığı bu hayvanlar sonradan kayboluyormuş." diye dedikodu yayılmış.

Bu dedikodular büyücünün kulağına kadar gelmiş. Büyücü, "Bu ülkede benden başka büyücü yok. Bu işi kim yapıyor acaba?" diye düşünmüş. Sonunda aklına Keloğlan gelmiş ve "O Keloğlan benim evimde hizmet ettiği sırada biraz büyü yapmayı öğrenmiş olmalı!" demiş kendi kendisine. Ancak aslında bu büyüleri Keloğlan'a kızının öğretmiş olabileceği

hiç aklına gelmemiş. Sonra Keloğlan'ı ele geçirebilmek için bir plan yapmış.

Büyücü, pazar kurulduğu her gün sabah erkenden pazar yerine gelip Keloğlan'ın anasını beklemeye koyulmuş. Gönlünden de "Ne zaman olağanüstü güzel bir at, çok çok iri bir koyun veya sığır veya deve vesaire gelirse, onu bulmuş olurum." diye geçiriyormuş.

Öte yandan Keloğlan ile anasının yine parası bitip eski yoksul hâllerine dönmüşler. Ne yapacağını bilemeyen Keloğlan, bu defa da büyüye başvurmuş. Anasını tembihlemiş:

- Anacığım, ben yarın çok ama çok büyük bir deve olacağım. Siz yine beni pazara götürün. Fiyatımı çok yüksek söyleyin. Ancak ne kadar fazla para verirlerse versinler asla yularımı satmayın.

Ertesi gün, anası ahıra baktığında gerçekten de akılların alamayacağı güzellikte bir devenin olduğunu görmüş. Kadın, deveyi alıp pazara götürmüş. Deve pazarına gelince bir kenarda durmuş.

Alıcılar gelmeye başlamış. Birazdan büyücü de gelip deve için pazarlığa girişmiş.

- Deve kaça?

- Yüz altın – diye kadın cevap vermiş. Büyücü biraz pazarlık yapmayı denemiş; ama sonunda kadının istediği parayı vermiş. Ardından büyücü, deveyi yularından çekerek götürmek isteyince kadın karşı çıkmış. Kadın yuların satmadığını söyleyince, büyücü "O hâlde başka bir yular getireyim!" demiş. Ancak getirdiği başka yuları, kadının eline, devenin boynundan çıkardığı yularmış gibi davranarak tutuşturmuş.

Kadın, büyücünün bu hilesini anlamamış ve onun verdiği yuları alarak evine dönmüş. Ancak evde yulara dikkatlice bakınca onun değiştirilmiş olduğunu anlamış. Kadıncağız çok üzülmüş, ağlaya ağlaya kalakalmış.

Büyücü ise deveyi alıp evine getirmiş. Evin en güvenli yerine deveyi bağlamış. Sonra da kızını çağırmış.

- Bak, kızım gördün mü? Sen, o Keloğlan'a acıyıp salıvermemi istemiştin. Bak işte neler oldu? O Keloğlan, meğer bize hizmet ederken bir yandan da bizim büyücülük bilimimizi öğrenmiş. Bizden ayrıldıktan sonra şehirde neler neler yapmış. Neyse ki ben onun yaptıklarını öğrendim de gidip onu ele geçirdim. İşte bu gördüğün deve, Keloğlan'ın ta kendisidir! Daha önce onu yememiştim; ama şimdi yiyeceğim. Git de bıçakla balta getir! Şunun etini bir güzel yiyeyim de içim rahat etsin! - demiş.

Kız, gidip bıçakla baltayı bir yerlere saklamış. Sonra da sanki aramış da bulamamış gibi babasının yanına dönmüş. Büyücü, kızının elinin boş olduğunu görünce "Bıçakla balta hani?" diye sormuş. Kız:

- Babacığım, o kadar aradım; ama bulamadım. – diye yalan söylemiş. Bunun üzerine büyücü, kızını tembihlemiş:

- Şimdi sen burada deveye göz kulak olup dur. Gidip bıçakla baltayı kendim bulayım.

Babası gidince kız, devenin yanına gelerek ona çıkışmış:

- A Keloğlan, ben sana "Öyle olur olmaz büyüleri babam ölmedikçe yapma!" demedim mi? Kendin ettin kendin buldun. Ama öyle de olsa ben sana son bir iyilik yapacağım. – diyerek devenin yularını çıkarmış.

Yuları çıkarılan deve kendisini yere atıp bir yuvarlanmış, yuvarlanmasıyla da bir güvercin olup uçup gitmiş.

Büyücü gelip de deveyi göremeyince kızına sormuş:

- Deve nerede?

- Babacığım, deve yularından kurtularak kendisini yere attı. Yerde bir yuvarlanarak güvercin oldu ve göğe uçup gitti. İnanmıyorsanız işte bakın! – diyerek kız, güvercinin uçtuğu yönü göstermiş.

Büyücü, kızının gösterdiği tarafa bakınca uzaklarda belli belirsiz bir güvercinin uçmakta olduğunu görmüş. O da, hemen yerde bir yuvarlanıp doğana

dönüşmüş ve güvercinin ardı sıra uçup gitmiş. Bunlar bir süre böyle uçmuşlar. Doğan, tam güvercine ulaşacakken önlerine bir padişahın bahçesi çıkmış. Güvercin birden padişahın bahçesine inerek bir top çiçek olup açılmış. O esnada padişah da vezirleriyle birlikte bahçede sohbetleşerek oturuyormuş. Birden gözü bu çiçeklere düşmüş. Çiçekler rengârenk, ışıl ışıllarmış. Padişah buyurmuş.

- Bana şu çiçekten koparıp getirin!

Hizmetçiler koşarak gidip bir demet çiçek koparıp padişaha getirmişler. O sırada büyücü de bülbüle dönüşerek çiçeğin üzerine konup şakımaya başlamış. Öyle bir şakımış ki oradaki herkes hayran kalmış. Padişah, adamlarına bülbülü yakalamalarını emretmiş. Hizmetkârların tamamı koşup gelip tam bülbülü yakalamışlar ki bülbül birden bir insana dönüşerek onlarla konuşmaya başlamış:

- Ey dostlar, gelin ben size bir şarkı söyleyeyim! – diyerek eline bir saz almış. Sazı çalıp öyle bir şarkı söylemiş ki

padişah da dâhil olmak üzere oradaki herkes mest olmuş. Az sonra şarkı bitmiş. Padişah yerinden kalkarak büyücü olduğunu bilmediği bu adama:

- Ey gazelhan, dünyada ne arzun varsa bana söyle! Ben vereceğim. – demiş.

Büyücü yerinden kalkarak:

- Padişahım, bana sizin hiçbir şeyiniz lazım değil. Yalnızca elinizdeki o bir demet çiçeği verseniz tamam. – deyince, padişah elindeki çiçekleri son bir defa koklayıp verecek olmuş.

Padişah çiçekleri kokladığı sırada, elvan elvan kokular saçarak rengârenk ışıldayan çiçekler daha güzel görünmüş. Padişah biraz düşünmüş. "Ey usta sâzende, sen benden başka bir şey iste ki işine yarasın!" diyerek çiçeği vermeye gönlü olmamış. Ancak büyücü yine "Ben, yalnızca elinizdeki çiçekleri istiyorum!" demiş. Padişah tam "Tamam, vereyim!" dediği sırada çiçekler, tekrar ışıltılar savurarak yine enfes kokularını saçmış. Padişah bu işe çok şaşırmış; ama bu defa

çiçekleri büyücüye doğru atmış. Ancak bir de ne görsün? Ortalıkta çiçekten eser yok. Onun yerine yere bir avuç mısır saçılıvermiş.

Öte yandan büyücü de aniden yerde bir yuvarlanarak tavuğa dönüşmüş ve eğilip mısırları yemeye başlamış. Tavuk kısa sürede yerde mısırlardan bir tane bile bırakmayıp yemiş. Ancak bir mısır tanesi gözlerden kaçmış. Bir kenara saklanmış. Bu mısır tanesi, bir yuvarlanarak çakala dönüştüğü gibi tavuğun üzerine atlayıp onu yemiş.

Bütün bunlara tanık olan padişah ve adamları hayrete düşmüşler. Bu sırada az önceki çakal bir yuvarlanarak Keloğlan'a dönüşmüş. Sonra da padişahın huzuruna gelerek selam vermiş. Saygıyla kendisine gösterilen yere oturmuş ve olan biteni anlatmaya girişmiş:

- Padişahım, ben bizzat bu ülkenin oğluyum. Anam beni yoksulluktan satmak zorunda kalmıştı. Uzun yıllar dünyayı gezip kimsenin bilmediği eşi benzeri

olmayan hünerler öğrendim. Bu arada sizi de memleketinizdeki insanları yiyen büyücüden kurtardım. – diyerek sözlerini bitirmiş.

Padişahın yanındaki vezirler, izin isteyerek padişaha demişler:

- Efendimiz, sizin ve kızınız gönlündeki dileği yerine getiren, dünyada benzeri olmayan hüneri bilen; ayrıca da insanlarımızı yiyen büyücüyü öldüren bu yiğit, damadınız olmayı hak ediyor.

Padişah da hemen oracıkta Keloğlan ile kızının düğün hazırlıklarına başlanmasını buyurmuş. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

ALTIN SAÇLI DELİKANLI

Çok çok eski zamanlarda bir çiftçi varmış. Bu çiftçinin mal mülkü tamammış; ancak tek bir sıkıntısı varmış. O da bir evladının olmamasıymış. Bu yüzden de çok kederliymiş.

O civardaki bir dağda bir cadı kocakarı yaşıyormuş. Başı oda gibi, ağzı kapı gibiymiş. Tam kırk dev onun hizmetine âmâdeymiş. Bu cadı öğleleri bir deve, akşamları ise yedi koyun yermiş. Cadı, yemeklerini kırk kişinin kaldıramayacağı büyüklükte koca bir kazanda pişirirmiş. O, aynı zamanda insan eti de yermiş. Bu yüzden köy ve kasabalarda dolaşarak küçük çocukları kaçırırmış.

Günlerden bir gün bu cadı kocakarı, dilenmek için çiftçinin yaşadığı köye gelmiş. Çiftçinin evine de uğrayarak "Bir sadaka!" diye seslemiş. Dilencinin sesini duyan çiftçi kapıya çıkmış. Çiftçi, geleni dilenci sanmış; onun cadı olduğunu anlamamış.

Cadı kocakarı, çiftçiyle biraz konuştuktan sonra şöyle demiş:

- Beyim, ne dilersen dile! Ben yerine getireyim.

- Benim yeterli malım mülküm var. – diye cevap vermiş çiftçi. – Yalnızca bir çocuğum yok. Yarın öbür gün öldüğümde beni götürüp gömecek bir oğlum yok. Tek ihtiyacım bir evlat.

Bunu duyan cadı kocakarı, heybesinden bir elma çıkararak çiftçiye uzatmış.

- Al bu elmayı! Şayet bunu karın yerse bir oğul doğurur. – demiş. – Ancak bir şartla, oğlun yedi yaşına geldiğinde onu bana vereceksin. Ben onu eğiteceğim. Tamam mı? Şartımı kabul ediyor musun?

Çiftçi, cadı kocakarının şartını kabul ederek elmayı alıp karısına yedirmiş. Gerçekten de kocakarının dediği çıkmış. Çiftçinin karısı çok güzel ve sevimli bir erkek bebek dünyaya getirmiş.

Çiftçi, oğlunu çok severmiş. Her zaman onunla olur, onunla türlü türlü oyunlar oynarmış. Onu kendi canı gibi esirgermiş. Ne yazık ki, çocuk tam yedi yaşını doldurduğu

gün, cadı kocakarı tekrar köye gelmiş. Çiftçiyi bulmuş. Çiftçi onu görünce eli ayağı titremiş. Cadı, çiftçiye:

- Sana söylediğim gibi oğlun oldu ve bugün tam yedi yaşına girdi. Ben onu götürmeye geldim. Şimdi bana verdiğin sözünü tut. – demiş.

Zavallı çiftçi yalvarmaya başlamış.

- Sevgili nineciğim, ne olur oğlumu isteme! Onun yerine dile benden ne dilersen! İstediğin her şeyi vereyim. Evimi, hayvanlarımı, bağımı bahçemi, tarlamı takımımı hepsini al.

Cadı kocakarı, zavallı çiftçinin ağlamasına, yalvarıp yakarmasına aldırış etmeyerek yedi yaşındaki oğlunu almış götürmüş. Biçare çiftçi, yavrusunun arkasından ağlaya ağlaya kalakalmış.

Cadı, çocukla birlikte yolda giderken başka bir yaşlı kadına rastlamışlar. Meğer bu yaşlı kadın merhametli bir periymiş. Cadı kocakarı bu sırada oradaki bir eve dilenmek için gittiğinde, merhametli peri çocuğu bir kenara çekerek ona:

- Sevgili yavrucuğum, sen bu kadının kim olduğunu ve seni nereye götürdüğünü biliyor musun? – diye sormuş ve ardından çocuğa açıklamaya başlamış. – Bu kadın aslında bir cadıdır. O, seni eve götürüp yiyecek. Siz onun evine vardığınızda, önce sana ocağı yaktıracak. Ardından ocağa kuyruk yağı koyup senden onu eritmek için kepçeyle karıştırmanı isteyecek. İşte o zaman çok dikkatli olmalısın. Sen, bu durumda ona "Nineciğim, yağ eritmeyi önce siz bana bir gösterin." diye rica et. Cadı, kepçeyi alıp da kazana eğildiği zaman, sen onu kazanın içine itekle! Ancak böyle yaparsan ondan kurtulursun. – demiş.

Merhametli peri böyle diyerek gözden kaybolmuş. Birazdan cadı kocakarı gelmiş. Yine beraberce yola koyulmuşlar. Az gitmişler, uz gitmişler; dere tepe düz gitmişler. Nihayet cadının evine ulaşmışlar. Gerçekten de her şey merhametli perinin söylediği gibi olmuş. Cadı, çocuğa ocağı yaktırmış. Sonra da ocağın üstündeki kazana, kuyruk yağı koyarak çocuktan onu karıştırarak eritmesini istemiş. Bunun üzerine çocuk cadıya:

- Nineciğim, yağı nasıl kavuracağımı bilmiyorum. Lütfen bana siz önce bir gösterin ki ben yapabileyim. – demiş.

Tabii merhametli perinin söylediklerinden habersiz olan cadı, kepçeyi eline alıp karıştırmak üzere kazana eğilince çocuk, cadıyı kazanın içine iteklemiş. Cadı, kazandaki kızgın yağa düşerek ölüp gitmiş.

Çocuk, cadıdan kurtulduktan sonra elini yüzünü yıkamak istemiş. Etrafına bakındığında bir köşede bir ibrik görmüş. İbrikteki suyla elini yüzünü yıkamış. Saçlarını da yıkamak için su döktüğünde, saçları altına dönüşmüş.

Çocuk, daha sonra cadının evinde dolaşmaya başlamış. O sırada içeri boynunda kırk anahtar asılı bir kedi girmiş. Çocuk, kedinin boynundan anahtarları almış. Sonra odadaki kırk kapıyı açmaya girişmiş. İlk kapıyı açtığında içeride ağlamakta olan kırk çocuğun bulunduğunu görmüş. Bu çocukları dışarıya çıkarıp hepsini evine gitmeleri için salıvermiş. Ardından sırayla diğer odaları gezmeye başlamış. Bu odalarda her türlü değerli

eşya varmış. Çocuk nihayet otuz sekizinci odaya gelmiş. Bu odada ise üç iyi kalpli dev varmış. Otuz dokuzuncu odada da üç tane asil at bağlıymış. Kırkıncı odada ise altın bir kafeste üç güzel kuş bulunuyormuş. Çocuk, bunların hepsini azat etmiş.

Daha sonra çocuk evin dışına çıkmış; ancak ne yapacağını bilemeden dolaşmaya başlamış. O sırada kurtardığı devler, kuşlar ve atlar, çocuğun yanına gelmişler. Her dev çocuğa bir yüzük, kuşlar bir tüy ve atlar da kuyruklarından bir kıl vermişler ve çocuğa şöyle demişler:

- Bak, altın saçlı çocuk! Sen bizleri kurtardın. Bizler de bu iyiliğinin karşılığını vermek isteriz. Ne zaman başın dara düşerse, bir yüzük, bir tüy ve bir kılı ateşe at. Biz anında senin yardımına geliriz. Ancak sen şimdi buradan hemen git. Çünkü birazdan cadıya hizmet eden kötü kalpli devler gelir. Seni burada bulurlarsa bir kötülük ederler.

Bunları duyan altın saçlı çocuk gece orada kalmaktan vazgeçmiş ve onlarla vedalaşarak hemencecik oradan ayrılmış.

Çocuk az gitmiş uz gitmiş. Dere tepe düz gitmiş. Gide gide bir köye gelmiş. Köyün dışında bulunan bir evin kapısını çalmış. Kapıyı yaşlı bir kadın açmış. Meğer bu kadın, çocuğa yardım eden merhametli periymiş.

- Merhaba altın saçlı çocuk! - demiş ve sormuş. – Hayrola ne istemiştin? Nereye gidiyorsun böyle?

- Ben anası babası olmayan bir çocuğum. Geceyi geçirmek için yer arıyorum. – diye cevap vermiş çocuk.

- Gel benim evimde kal. Benim çocuğum ol. – demiş peri. – Buyur bahçeye gir. Oradaki meyvelerden dilediğini gönlünce ye. Benimle kalırsan sana kendi öz çocuğum gibi bakarım.

Çocuk, bu merhametli perinin evine yerleşmiş. Aradan yıllar geçmiş. Çocuk büyümüş, çok yakışıklı, güçlü kuvvetli bir delikanlı olmuş.

Bir gün, yaşlı kadın delikanlıyı eve erzak alması için şehre yollamış. Padişahın üç kızı o gün sarayın damına oturmaya çıkmışlar. Altın saçlı delikanlı, onların önünden

geçtiğinde üçü de delikanlıdan hoşlanmış; ama en küçükleri delikanlıya âşık olmuş. Kızcağızın aşkından dolayı kısa sürede rengi solmuş, benzi kaçmış; yataklara düşmüş. Padişah bütün hekimleri kızını iyileştirmeleri için saraya çağırmış; ama nafile kız bir türlü iyileşmemiş. Bir gün padişah hasta kızına sormuş:

- Ne oldu sana böyle kızım? Neden böyle sararıp soldun? Söyle babana, söyle ki sana yardım edebileyim.

Kızcağız, bunun üzerine kalbindeki sırrı daha fazla saklayamamış ve altın saçlı delikanlıya âşık olduğunu babasına söylemiş.

Padişah, kızının derdine deva olmak ve artık evlenme çağına gelen diğer kızlarını da evlendirmek için bir buyruk vermiş.

- Ülkedeki bütün bekâr delikanlılar sarayın önünden geçecek. Kızlarım hangi genci seçerse onu kendime damat yapacağım.

Ardından padişah, kızlarına da:

- Sevgili kızlarım, hangi genci beğenir de isterseniz, ona çiçek atın. – demiş.

Altın saçlı delikanlı da bu buyruğu duymuş. Bir çoban gibi üzerine, yırtık pırtık eski bir kaftan giyip, başına da artık tüyleri dökülmüş bir kalpak geçirip saraya yollanmış. Diğer gençlerle birlikte o da sarayın önünden geçtiği sırada padişahın büyük kızları, bu eski püskü yoksul gencin yüzüne bile bakmamışlar. Ama küçük kız, altın saçlı delikanlıyı anında tanımış ve elindeki çiçeği ona atmış.

Padişah ve devlet erkânı, onun aslında yakışıklı altın saçlı delikanlı olduğunu bilmediklerinden ve dış görünüşüne aldandıklarından küçük prensesin tercihine çok şaşırmışlar. Kızın ablaları da kardeşlerini alaya almışlar. Kendileri ise iyi giyimli gençlere çiçek atarak tercihte bulunmuşlar.

Üç damat adayı saraya davet edilmiş. Padişah büyük kızlarının tercihlerini beğenmiş. Onların seçtikleri gençleri muhteşem köşklere yerleştirerek tantanalı düğün dernek kurulması için emir vermiş. Küçük kızının seçtiği altın saçlı delikanlıyı ise sarayın atlarının bulunduğu haraya

yollamış. Onun diğer seyislerin yanına yerleştirilmesini buyurmuş.

Aslında padişah, küçük kızını bu seçiminden döndürmek amacındaymış; ancak kızının ağlamasının kesilmemesinden dolayı bu işi ertelemiş. "Daha sonra hâllederiz." diye düşünmüş.

Birkaç gün sonra padişah, damatlarını yanına çağırarak onları ava gönderecek olmuş. Bunun için büyük damatlarına en iyi atlarını, en iyi alıcı kuşlarını vermiş. Yanlarına da en usta, en tecrübeli avcılarını katmış. Ancak altın saçlı delikanlıya ava gitmesi, teklif dahi edilmemiş. Delikanlı da kendisi gelip padişahtan ava çıkmak için izin istemiş. Ama padişah onu alaya almış ve gülerek demiş:

- Hadi sana uğurlar olsun! Sen en iyisi git de damatlarımın atlarını tımar et. Senin için en uygunu bu.

Damatlar da delikanlıyla epey eğlenmişler, sonra da ava çıkmışlar. Altın saçlı delikanlı ise kırlara çıkmış ve bir ateş yakmış. Sonra da merhametli devlerin, atların ve kuşların vermiş oldukları yüzük,

kıl ve tüyleri ateşe atmış. Göz açıp yumuncaya kadar devler, atlar ve kuşlar onun huzuruna gelmişler.

- Hayrola altın saçlı delikanlı, bize nasıl bir emrin var? – demişler ve eklemişler. – Biz her türlü dileğini yerine getirmek için emrine âmâdeyiz.

Delikanlı onlardan en iyi avları avlayıp getirmelerini istemiş. Devler, atlara binip ellerine şahinleri alıp ava çıkmışlar. Çok geçmeden ellerinde en lezzetli değişik avlarla dönmüşler. Altın saçlı çocuk, onlara gitmeleri için izin vermiş. Sonra da diğer damatların yollarının geçtiği bir yerde, sanki kendisi ava gidip çok yorulmuş da şimdi dinleniyormuş gibi uzanmış yatmış.

Birazdan padişahın diğer damatları, elleri boş bir hâlde oradan geçiyorlarmış. Bir de ne görsünler? Delikanlının yanında bir av yığını durmuyor muymuş? Onlarsa avlayacak bir şeyler arayarak ta buralara kadar gelmişler. Ancak devler avlanacak her şeyi tutup getirdiğinde dolayı, onlar hiçbir şey bulamamışlar. Mecburen artık yorgun argın ama elleri boş bir şekilde

şehre, padişahın yanına dönüyorlarmış. Damatlar, delikanlının yanındaki avları görünce yalvarmaya başlamışlar.

- Biz o kadar gezip hiçbir şey avlayamadık. Padişahın huzuruna böyle elimiz boş dönersek rezil oluruz. Lütfen, rica ediyoruz, avlarından bir kısmını bize ver.

- Hayır, olmaz! – demiş delikanlı. – Benimle alay ediyordunuz, unuttunuz mu?

Damatlar bunun üzerine delikanlıya para teklif ederek yalvarmışlar.

- Bütün altınlarımızı sana verelim.

- Olmaz.

- Atlarımızı, neyimiz varsa hepsini al.

Delikanlı yine "Olmaz!" demiş. Bunun üzerine diğer damatlar:

- Bizi bu utançtan kurtar, biz de ölünceye kadar senin kulun kölen olalım. – demişler.

Altın saçlı delikanlı bu teklifi kabul ederek "Tamam!" demiş. Ancak şart koşmuş:

- Ancak bir şartım var: Omuzlarınıza mührümü vurmamı kabul edeceksiniz.

Çaresiz kalan damatlar, delikanlının bu isteğini kabul etmişler. Delikanlı da onların omuzlarına kendi mührünü basmış. Sonra da elinde avların kötülerinden birkaçını onlara vermiş. En iyilerini kendisine saklamış. Hep birlikte saraya dönmüşler.

O ülkenin âdetine göre, avdan gelen damatların avlarını kendi elleriyle pişirip padişaha sunmaları gerekiyormuş. Damatlar yemeklerini sarayın mutfağında, altın saçlı delikanlı ise ahırın yanındaki ocakta pişirmiş.

Neyse, sofralar serilip ziyafet başlamış. Altın saçlı delikanlı da hazırladığı yemeği iki büyük tabağa koyup sofraya getirmiş. Sonra padişaha teklif etmiş:

- Padişahım, zat-i âliniz bir de bizim elimizden çıkan yemeğin tadına baksınlar. Naçizane bendeniz de ava çıkmıştım. Birkaç şey avlayabildim işte.

Padişah önce istemeye istemeye delikanlının yaptığı pilavın ve kebabın tadına bir bakmış. Ama yemekleri pek beğenmiş.

Meğer altın saçlı delikanlı, merhametli perinin evinde yaşadığı yıllarda vaktini boşa

geçirmemiş. Peri, delikanlıya ava çıkmayı, yemek pişirmeyi, tarla sürüp ekin ekmeyi falan hep öğretmiş.

Ertesi günü padişah, altın saçlı delikanlıyı huzuruna çağırmış:

- Delikanlı, haydi yine ava çık. – demiş. – Lezzetli kuşlar avla da bize yemek yap. Sen yemek pişirmede pek ustaymışsın.

Delikanlı, hemen önceki gittiği yere varmış. Ateş yakıp içine bir yüzük, bir tüy, bir de kıl atmış. Devler, atlar ve kuşlar gelince de onlara yine av getirmelerini buyurmuş. Onlar da delikanlının isteğini hemen yerine getirmişler.

Delikanlı avları alarak saraya dönmüş ve padişaha yemek pişirmiş. Ancak yemekleri tabağa koyarken tabağın arka yüzüne biraz tezek sürmüş. Neyse padişah yemekleri büyük bir iştahla yemiş. Ancak tabağın altındaki tezeği görünce şaşkınlıkla:

- Tabağın dibinde tezek ne geziyor? – diye sormuş.

Altın saçlı delikanlı ise:

- Emir buyurduğunuz gibi, ben sarayda

köşkte değil, atların yanında yaşıyorum. Bu sebeple tabağa tezek bulaştığını hiç fark etmemişim. – diye cevap vermiş.

Delikanlının bu sözlerinden padişah çok mahcup olmuş. Hemen ona saraya taşınmasını buyurmuş. Ardından da padişah diğer damatlarını yanına çağırmış:

- Nasıl oluyor da küçük damadım, bir çoban olmasına rağmen avcılıkta sizden daha iyi? Onun getirdiği avlar sizinkilerden daha iyi. Üstelik de onun yemekleri daha lezzetli.

Padişahın bu sözlerini duyan büyük damatlar, utanmadan yalana başvurmuşlar.

- Padişahım bunun sebebi basit.– diye söze başlamışlar. – Bu çoban, daha ok atmayı bilmiyor. Ava çıktığımızda kendisi bizim yanımızda hizmetçi olarak gelmişti. Bizim vurduklarımızı topluyordu. Anlaşılan o ki avladıklarımızın iyilerini kendisi için saklamış.

Bütün bu konuşmaları duyan delikanlının öfkeden kanı beynine sıçramış.

- Padişahım izniniz olursa kimin, kimin kulu kölesi olduğunu size göstereyim. – demiş ve diğer damatlara dönerek: - Üstünüzdekileri çıkarıp padişaha omuzlarınızı göstersenize. – demiş.

Padişah ilk önce bu söylenenlere şaşırıp kalmış. Sonra da büyük damatlarına omuzlarını göstermelerini emretmiş. Damatlar soyunup da omuzlarını gösterdiklerinde küçük damadının mührünü görmüş.

Daha sonra delikanlı, padişaha ve oradakilere o güne kadarki bütün yaşadıklarını bir bir anlatmış. Sonra da başındaki eski, tüyleri dökülmüş kalpağını çıkarmış. Oradakiler bu gencin, aslında altın saçlı delikanlı olduğunu görmüşler.

Altın saçlı delikanlı, padişahın küçük kızıyla evlenmiş. Sonra karısını da alarak kendi memleketine, çiftçi ana babasının yanına dönmüş. Merhametli peri ise onların çocuklarına dadı olmuş.

En Güzel Özbek Masalları

Doç. Dr. Selahittin TOLKUN

kiremit
ÇOCUK VE GENÇLİK YAYINLARI

7 Kiremit Yayınları
Rampalı İş Merkezi Kat:1 - No: 121
0.332 351 92 85 - Meram / KONYA

internetteki kitapçınız
www.kitapmatik.com.tr

ISBN: 978-605-5176-54-9